

PRZEWODNIK OŚWIATOWY

KWIECIEŃ, MAJ, CZERWIEC

ZESZYT 4—6.

TREŚĆ ZESZYTU 4—6:

Szkoła ludowa a stosunki narodowościowe w Galicyi przez Kazimierza Piątkowskiego: Rozwój szkół ludowych. Wykaz imienny gmin bez szkoły. Liczba gmin politycznych kraju: 1) według językowego charakteru gmin; 2) ze względu na szkoły; 3) ze względu na ludność, pozbawioną szkoły. Powiaty polityczne Galicyi zachodniej i wschodniej według procentu: 1) gmin mających szkoły; 2) gmin należących do zakresu szkolnego; 3) gmin bez szkół. Szkoły nowe, zorganizowane w roku szkolnym 1907/8. Rozsiedlenie ludności Galicyi według języka wykładowego i stosunek liczebny do szkół. Ilość dzieci w wieku szkolnym w gminach, mających szkoły i należących do zakresu szkolnego. Ilość dzieci pobierających naukę. Zestawienie graficzne według powiatów.

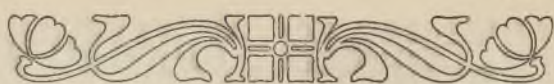
„PRZEWODNIK OŚWIATOWY“ WYCHODZI W OSTATNIM TYGODNIU KAŻDEGO MIESIĄCA POD KIERUNKIEM KOMITETU REDAKCYJNEGO. REDAKTOR NACZELNY DR MARYAN STĘPOWSKI.

~~WYKAZ CEN~~ PRZEDPŁATA WŁĄCZNIE Z PRZESYŁKĄ POCZTOWĄ WYNOŚI: W OBRĘBIE PAŃSTWA AUSTRYACKIEGO 6 KORON (DLA CZŁONKÓW T. S. L. KÓŁ I CZYTELŃ 4 KORONY) ROCZNIE. W KRÓLESTWIE POLSKIM 4 RUBLE. (DLA CZŁONKÓW T. S. L. 3 RUBLE. W PAŃSTWIE NIEMIECKIM 6 MAREK, (DLA CZŁONKÓW T. S. L. 4 MARKI). ~~WYKAZ CEN~~

ADRES REDAKCYJI I ADMINISTRACYJI: KRAKÓW, ULICA FLORYAŃSKA 15, II. p. ~~WYKAZ CEN~~

SKŁAD GŁÓWNY NA KRÓLESTWO POLSKIE W KSIĘGARNI WENDEGO I SKI W WARSZAWIE.

KSIEGARNIA POLSKA I SKŁAD NUT

FR. EBERTA

w Krakowie, ulica Floryańska 35

otrzymała na skład:

Korczak: „Koszalki i opalki“. Warszawa . . .	3 20
Niemojewski: „Z pod pyłu wieków“ 2 ty. . .	7 80
„Nowe wieczory pod Lipą“. Książka dla młodej dzieży. Opow. z hist. pow. i z hist. pol. z ludoznawstwa, krajoznawstwa i przyrody kraju ojczystego, tudzież legendy, poezye i powieści z 9 kol. ryc. i 60 ilustracyami w tekście, Warszawa 1910 3 K, oprawna	4 —
Queyrat dr med.: „Miłość i małżeństwo“ z fran- cuskiego Z. Stankiewicz wyd. II.	— 80
Poe E. A.: „Nowele“, szkicem biograf. zapatr. Beaupre	— 50
Rosenfeld: „Pieśni pracy“. Warszawa	— 40
Samson J.: „Jak wychować nasze córki“. (Dzieło nagrodzone przez Akademię francuską. Warszawa	1 30
Taine: „Podróż po Włoszech“ 2 ty.	5 20
„Ustrój polityczny“. Warszawa	1 —
Werner K. dr med.: „Masaż“ (Mięsień), spo- soby wykonywania i zastosowania mięsie- nia w chorobach wewnątrz. i zewnątrz. z 14 rys. z 13 wyd. niemi. przeł.	1 50
„Wyjaśnienia kwestyi przymusu do szczepie- nia ospy“	— 15
Zapolska Gabryela: „Sezonowa miłość“ 3 ty	4 —
— Utwory dramatyczne: „Kaśka Karyatyda“, „Tresowane dusze“, „Małaszka“, „Żabusia“, „Dziewiczy wieczór“, „Małka Schwarzen- kopf“, „Jojne Firułkes“, „Mężczyzna“, „Życie na żart“ z portretem aut. War- szawa, 1910 4 tomy	7 30

Gdziekolwiek ogłaszane wydawnictwa do-
starcza się w możliwie najkrótszym czasie.

Przymuje się prenumeratę pism i wydawnictw
peryodycznych tak polskich jak i obcych.

Poleca obfity wybór książek ze wszystkich
dziedzin wiedzy, książki szkolne i do modlenia,
mapy i atlasy, przewodniki (Baedekery) po mia-
stach i miejscach kąpielowych od najtańszych
do najobszerniejszych, podręczniki do gimnasty-
ki, higieny, sportów i gier.

Katalog dzieł po cenach zniżonych na żą-
danie darmo i opłatnie.

KWIECIEŃ — MAJ — CZERWIEC.

Szkoła ludowa a stosunki narodowościowe w Galicyi.

Zajmując się z ramienia Komisji statystycznej Zarządu Głównego Towarzystwa Szkoły Ludowej opracowaniem zestawień tabelarycznych ze stanu poszczególnych powiatów Galicyi pod względem kulturalnym, oświatowym, narodowościowym, wyznaniowym, ekonomicznym itd. zauważyliśmy przy pracy nad szkolnictwem ludowym pewne ciekawe objawy, odnoszące się do stosunku szkolnictwa ludowego w zachodniej i wschodniej Galicyi, Polaków i Rusinów. Omówienie choćby kilku rysów tych stosunków jest niewątpliwie rzeczą niezmiernie ważną, bo prowadzić ono może do planowej pracy w Kołach T. S. L. Zarządowi Głównemu zaś wskaże w którą stronę najpilniejszą uwagę należy zwrócić, gdzie wyteńczyć wszystkie siły, by nie dopuścić do dalszego wynaradawiania. A jest i inna ważna konieczność omówienia tych rzeczy. W bieżącym roku odbędzie się w dniu 31-go grudnia spis ludności. Spis ten wykaże, jaki jest nasz dorobek w ostatniem dziesięcioleciu. Spis ten wykaże w powiatach mieszanych, jaki był nasz rozwój, czyśmy dużo zyskali lub czyśmy nie utracili czego z naszego stanu posiadania pod względem narodowościowym. Jest rzeczą jasną, że ludność wiejska, nie zdająca sobie sprawy z ważności spisu jednodniowego, musi być uświadomiona, musi być dokładnie pouczoną nie tylko o znaczeniu spisu jednodniowego, ale i o sposobie przeprowadzania spisów, musi wiedzieć, jak odpowiadać na pytania. Zadanie uświadomienia ludności spoczywa na wszystkich organizacjach polskich w danym powiecie pracujących, a przede wszystkim na Kołach T. S. L. Tę pracę uświadamiającą ludność wiejską o znaczeniu spisu jednodniowego uważamy za najważniejszą w tegorocznej kampanii oświatowej, prowadzonej w powiatach mieszanych.

Koła T. S. L., rozsiiane po całym kraju, posiadają przeważnie za mało wiadomości statystycznych o stosunkach narodowościowych w okręgach ich działalności. By więc umożliwić Kołom choć częściowo spełnienie postulatu oświadczenia ludności o spisie jednolitym, podajemy w najskromniejszych rozmiarach garść wiadomości statystycznych pod względem narodowościowym.

Materyał statystyczny, przedstawiony poniżej w tabelach i obliczeniach procentowych, odślania pewne strony szkolnictwa ludowego dotąd nie dość jasno — i ile wiemy — oświetlane zarówno w sejmowej dyskusyi szkolnej, jak i prasie.

Dopiero w lutym b. r. ukazał się w „Gazecie Narodowej“ w Nrze 37 z 16 lutego artykuł dra Stanisława Kasznicy p. t. „Nasze mniejszości narodowe a szkoła ludowa“. Artykuł ten zawiera wyniki najogólniejsze szczegółowych badań, przeprowadzonych przez autora nad polskiem szkolnictwem ludowym we wschodniej Galicyi w stosunku do naszych mniejszości narodowych. Wyniki badań dra Kasznicy, oparte na cyfrach, przedstawiają materyał pierwszorzędnej wagi, podają całą nagą ale i straszną prawdę, jak mocno jesteśmy pokrzywdzeni na polu szkolnictwa w powiatach mieszanych. Dr Kasznica wykazuje, że many w Galicyi wschodniej bez Lwowa 200.000 dzieci polskich, rzymsko-katolickiego obrządku, obowiązanych do nauki codziennej, tj. w wieku 6 — 12 lat. Z tej liczby przeszło 50.000 dzieci mieszka w miastach, a 140.000 dzieci po wsiach. Procentowo na 100 dzieci polskich w wieku szkolnym mieszka 72 na wsi a 28 w miastach. Dalej wykazuje Dr Kasznica, że z polskich dzieci niespełna 150.000 może uczęszczać do szkół ludowych polskich, a z górą 40.000 dzieci „tej możliwości jest pozabawionych, jest skazanych na przymusową naukę w języku ruskim. Żyją bowiem w takich miejscowościach gdzie są wyłącznie szkoły ruskie, a szkoły polskiej nie ma. Tych 40.000 dzieci, to wyłącznie niemal dzieci chłopskie“. I dalej: „Na wsi prawie co trzecie dziecko polskie jest zmuszone uczyć się po rusku. Ściśle — 30-30% dzieci polskich, na wsi mieszkających, podlega temu przymusowi“.

Przedstawiwszy następnie w procentowych stosunkach ilość dzieci, skazanych w poszczególnych okręgach szkolnych na naukę w języku ruskim, wypowiada szanowny autor szereg bardzo trafnych uwag, odnoszących się do przyczyn tragicznego stanu szkolnictwa polskiego. Uwagi te podajemy prawie w całości, gdyż uważamy je za najlepszy argument przeciw obojętności i braku myśli o jutrze naszego społeczeństwa.

W $\frac{2}{3}$ prawie powiatów Galicyi wschodniej ponad 40% dzieci polskich nie jest daną możliwością oświecania się w języku ojczystym.

A musimy pamiętać o tem, że polska szkoła ludowa ma zupełnie inne znaczenie dla ludności polskiej w tej części kraju osiadłej, aniżeli szkoła ruska dla ludności ruskiej.

Szkoła polska nie wynarodowi dziecka ruskiego w tych stosunkowo nielicznych wypadkach, gdzie ono do niej uczęszczać musi, bo to dziecko

od kolebki żyje i rozwija się wyłącznie w atmosferze rodzimej, ludowej kultury ruskiej. Na straży jego ruskości stoi dom rodzinny, wieś i w każdej niemal wsi istniejąca cerkiew. Szkoła polska nie chce, a gdyby nawet chciała, to nie miałaby mocy przeciwważyć wpływu tych potężnych czynników na duszę dziecka, na urabianie się w niej pojęć i uczuć narodowych.

Kto na rzeczy trzeźwo chce patrzeć, ten przyzna, że dziecko ruskie tylko korzyść odniesie z polskiej szkoły, w której język ruski jest obowiązującym przedmiotem nauki, bo nic nie tracąc pod względem narodowym, nabywa znajomości drugiego języka krajowego, a więc zdobywa jeden więcej oręż do walki o byt.

Wręcz przeciwnie rzecz się ma z dziećmi polskimi. Ogromna ich większość żyje rozprószona po wsiach, przeważnie ruskich, i od kolebki w każdej chwili, w każdym objawie tego życia ulega wynaradawiającemu działaniu otoczenia ruskiego, kultury ludu ruskiego.

Gdy zważymy, jak niezmiernie rzadko rozsiane są kościoły łacińskie na obszarze archidiecezji lwowskiej i przemyskiej, jak nie wiele pozostało już dworów polskich, spełniających swoją misję narodową wobec tam osiadłego włościaństwa polskiego, jak niedaleko jeszcze i nie głęboko sięga w lud wpływ polskich Towarzystw oświatowych i gospodarczych, to cóż postawić możemy dzisiaj na straży polskości dzieci naszych chłopskich, czem utrzymać je w naszym narodzie?

Szkołą i tylko szkołą.

Jeśli o polską szkołę ludową nie dbamy — a daty powyższe jaskrawo chyba stwierdzają, jak bardzo nie dbamy — to musimy gorzkie tego owoce zbierać. I nie wolno nam oburzać się na polityków ruskich, że roszczą sobie prawo do zastępów całych „Rusinów-łacinników“, ani na duchowieństwo ruskie, że przypieczętowuje proces ich wynaradowienia aktem konwersyi na grecki obrządek. Dziecko polskie chłopskie na Rusi, które uczęszczało do szkoły ruskiej, z reguły musi się wynarodowić. Trzeba wyjątkowo przyjaznych okoliczności — a jak rzadko je znajdziemy — aby bez szkoły polskiej w dalszem życiu pozostało Polakiem.

Stwierdziliśmy zaniedbanie na całych rozległych obszarach — i to nawet tam, gdzie ludności polskiej jest bardzo dużo — jaskrawe, groźne zaniedbanie. Kto jest winien tego zaniedbania? Kto za nie ponosi odpowiedzialność?

Czy może trzeba dopatrywać przyczyny złego tylko w niekorzystnem rozszedleniu ludności polskiej w Galicyi Wschodniej, które uniemożliwia zaspokojenie potrzeb narodowych tej ludności na polu szkolnictwa?

By dać odpowiedź na to pytanie, powróćmy musimy znowu do cyfr. Musimy zanalizować tę cyfrę 40.000 dzieci polskich, skazanych na naukę wyłączną w obcym języku — zbadać, w jakich skupieniach ta masa żyje.

Punktem wyjścia naszego badania była ta — że się tak wyrazimy — „ustawowa“ grupa 40 dzieci, dla której przy współistnieniu innych warunków, powinna być, w myśl obowiązującej ustawy szkolnej krajowej i państwowej, utworzona odrębna szkoła publiczna.

Ustawy te mają na względzie tylko ogół dzieci, nie rozróżniają wśród nich narodowego podziału. Przez analogię możemy jednak postawić zasadę, że tam, gdzie w jednej, lub w paru bezpośrednio ze sobą sąsiadujących miejscowościach jest przynajmniej 40 dzieci, należących do polskiej narodowości, tam publiczne władze szkolne powinny dać tym dzieciom szkołę polską. Oczywiście „de lege ferenda“ ta granica minimalna może być niżej pociągnięta.

Otóż stwierdziliśmy, że z tej masy polskich dzieci, część mniejsza — bo niespełna 18.000 — jest rozprószona w grupach, nie dochodzących do 40. Z nich jednak tylko niespełna połowę — 8.500 dzieci — znaleźliśmy w zupełnie już słabych grupkach, liczących co najmniej po 20 dzieci. Natomiast przeszło połowa — 9.500 dzieci — skupia się w grupach silniejszych po 20—40 dzieci.

Odpowiedzialności za zaniedbanie tych 18.000 dzieci nie możemy — bacząc na dzisiaj obowiązujące ustawodawstwo szkolne — zwać na administrację szkolną krajową.

Te tysiące — to teren działania naszych narodowych organizacji oświatowych — w pierwszej linii Towarzystwa Szkoły Ludowej. A przedewszystkiem te 9¹/₂ tysiąca dzieci, gęściej skupionych, powinny być przedmiotem szczególnej jego troski i ciągłej systematycznej opieki.

Podkreślamy to słowo systematycznej. Działalność Towarzystwa Szkoły Ludowej nie przynosi takich owoców, nie żłobi w życiu naszego narodu na wschodzie takich głębokich i trwałych znaków, jak trzeba, nie tylko dlatego, że za mało skupia się w niem ludzie, zwłaszcza z zamkniętych warstw, że za szczupłymi wskutek tego rozporządza środkami, ale i dlatego, że ona jest nieplanowa, niesystematyczna, idzie na oślep. Nie czynimy z tego zarzut Towarzystwu, tylko zwracamy mu na to uwagę.

Towarzystwo tam działa, gdzie się znajdują chętni pracownicy. I tak powinno być: żadna dobra wola nie może być nigdy odtraconą. Ale po za tem działaniem Kół i jednostek, rozproszonych po całym Wschodzie, działaniem, ulegającym ciągłym wahaniom w miarę przyływu do danych miejscowości lub odpływu z nich ludzi chętnych i zdolnych do pracy oświatowej, musi być jeszcze akcja, prowadzona przez kierujące organa Towarzystwa jednolicie, konsekwentnie według planu „strategicznego” na lata ułożonego i rozłożonego, od zmiennych losów Kół uniezależnionego.

Podstawą takiego planu musi być wyborna, do najdrobniejszych szczegółów dokładna znajomość faktów, stosunków rozszedlenia naszej ludności, skupień dzieci naszych w każdym zakresie szkolnym, stosunków szkolnych, kościelnych i t. d. Wiemy, że w Towarzystwie w naczelnym jego zarządzie jest pełna świadomość zła, jakie wypływa z roboty na oślep, bez planu. Głęboko zatem wierzymy, że uczyni on wszystko, co będzie w jego mocy, by wydstać się na szeroki gościniec planowej i celowej pracy.

Powracamy do przerwanej na chwilę szeregu cyfr. I te, które teraz podamy będą chyba najsmutniejsze.

Z pośród dzieci polskich, pozbawionych możności uczenia się w języku ojczystym, skazanych na przymusową ruską naukę z górą 20.000, wyraźnie dwadzieścia tysięcy, znaleźliśmy w skupieniach, liczących więcej, niż po 40 dzieci w 288 zakresach (okręgach szkolnych miejscowych) ruskich.

Przy tem w tej masie koło 9.000 składa się z grup, liczących 80—160 i wyżej nawet dzieci polskich-łacińskich.

Zliczywszy zaś razem dzieci łacińskie i żydowskie, znaleźliśmy ich razem 30.000 w skupieniach, przekraczających czterdziestkę przy 400 blisko szkołach ruskich.

Jeżeli na te cyfry wskazując, uczynimy zarzut administracji szkolnej, że obowiązku swego nie spełniła, jeżeli ją uczynimy odpowiedzialną za tak ciężkie zaniedbanie tylu tysięcy dzieci polskich — to ona zarzut ten odeprze, od odpowiedzialności się uchyli, ze swej strony wskazując na niedostateczne i wadliwe ustawodawstwo szkolne, które na każdym kroku wiąże jej ręce i tamuje ruchy. Jeżeli tak jednak jest, jeżeli przy obowiązujących dzisiaj ustawach niema istotnie środków na to, by polskim dzieciom w naszym kraju zapewnić szkołę polską i tysiące tych dzieci ulega wynarodowieniu przez szkołę ruską, w takim razie gruntowna rewizja tych ustaw i zasadnicza ich zmiana jest nieodzowną, palącą potrzebą.

Jedno dziecko szkolne przypada na jedną rodzinę. Gdy zaś na jedną rodzinę przypada w przecięciu pięciu ludzi, to dojdziemy do wniosku, że tych 40.000 dzieci pozbawionych możności nauki w języku ojczystym reprezentuje 200.000 Polaków na Wschodzie.

200.000 Polaków, skazanych na wynarodowienie!

To jest stan dzisiejszy, wyrażony cyfrą, bardzo ogólnie obliczoną. Jutro może być tylko gorsze. Liczyć się musimy z tym niewątpliwym faktem, że Rusini nie jedną jeszcze szkołę zdobędą dla siebie. że z niejednej jeszcze szkoły pozwolimy wyprzeć język polski z dawien dawna w niej

używany. Następstwem tego będzie, że liczba dzieci polskich, podlegających przymusowi uczenia się po rusku — będzie z roku na rok wzrastała. Według przybliżonych naszych obliczeń — a choć przybliżonych, niemniej jednak na twardych przesłankach opartych — niedaleką jest już chwila, kiedy 60.000 dzieci naszych nie będziemy mogli dać oświaty polskiej w szkole publicznej.

To byłby doprawdy straszny rezultat półwiekowej pracy.

Nie należy tutaj do nas wskazywać, jaką powinna być ta reforma ustawodawstwa szkolnego. To rzecz wymagająca gruntownych studiów przygotowawczych i głębokiej rozważki. Naszym zadaniem było tylko sygnalizować rozmiary strat, jakie ponosimy na całym obszarze Galicji wschodniej, wielkość niebezpieczeństwa, jakie nam grozi.

Podzielamy wiarę tych, którzy nie wątpią, że reprezentacja nasza w Sejmie, raz spojrzawszy w oczy temu niebezpieczeństwu, bez zwłoki, w tej jeszcze kadencji naprawi zło, stwarzając prawne podstawy dla akcji, zmierzającej do tego, aby każde dziecko polskie w tym kraju mogło się uczyć i uczyło się po polsku“.

Dodać musimy pewne wyjaśnienia do uwag Dra Kasznicy, odnoszących się do działalności Towarzystwa Szkoły Ludowej. Oto przedewszystkiem T. S. L. zdaje sobie doskonale sprawę z tego, iż do każdej pracy oświatowej potrzeba ścisłego planu, opartego na danych statystycznych i znajomości stosunków miejscowych, aż do najdrobniejszych szczegółów. Dowodem tego uchwała, powzięta w r. 1902, na Walnym Zjeździe w Krakowie, na wniosek lwowskiego Koła im. T. T. Jeża, by Zarząd Główny opracował dokładny plan działalności Towarzystwa na polu zakładania szkół ludowych w Galicji. Dowodem tego dalszym są uchwały, powzięte na zeszłorocznym Walnym Zjeździe T. S. L. w Kołomyi.

Na wniosek Komisji szkolnej uchwalono:

1. Walny Zjazd uznaje ciągle za jedną z najpilniejszych spraw staranie się, aby we wszystkich miejscowościach, gdzie odpowiednia ilość dzieci polskich w wieku szkolnym się znajduje, istniała polska szkoła lub przynajmniej polskie oddziały paralelne. To też: a) wzywa Koło, aby w swych okręgach przeprowadziły badania, w których gminach całkowicie lub częściowo polskich niema dotychczas polskich szkół lub paralelek i odnośne sprawozdania przedłożyły swemu Związkowi Okręgowemu lub Zarządowi Głównemu; b) wzywa Zarząd Gł., by w formie okólnika wyjaśnił Kołom postanowienia ustaw i rozporządzeń, i podał dokładnie sposób postępowania w sprawie tworzenia szkół i paralelek polskich i dopilnował przeprowadzenia przez Koło odnośnych starań.

2. Zarząd Główny w okólniku poda wszystkim Zarządom Kół wyczerpującą instrukcję, jak i co należy przedłożyć Radzie Szkolnej Krajowej przy organizowaniu szkół dla mniejszości narodowych.

3. Celem ułatwienia programowej pracy przy zakładaniu szkół, Zjazd poleca usilnie poszczególnym Kołom i Związkowi Okręgowemu w jaknajrichlejszym czasie pośpieszyć z danymi statystycznymi w zainicjowanej przez Zarząd Główny ankiecie co do stanu szkół, zaopatrzenia ich, braku szkół i wogóle co do stanu szkolnictwa w poszczególnych gminach i powiatach.

Wnioski Koła Jarosławskiego:

1. Walny Zjazd T. S. L., uznając, że tylko przy znajomości stosunków miejscowych można skutecznie spełniać zadania Towarzystwa, poleca Kołom, przy pomocy kwestyonaryuszy czy autopsji zbadać stan kulturalnego danego terytorium, a mianowicie: ile jest szkół, ile jest gmin ich

pozbawionych, ile jest wypożyczalni, czytelni T. S. L. i innych, ile Kółek Rolniczych, oraz innych Towarzystw i spółek na terytorjum Koła.

2. We wschodniej części kraju nadto, by zbadano, jaki jest procentowy stosunek Polaków i Rusinów w każdej gminie, należącej do Koła, na czyją korzyść wzrasta przy każdorazowym spisie ludności, jakie jest uposażenie Polaków i Rusinów, w kościoły, cerkwie, księży, szkoły, nauczycieli, czytelnie, kasy i t. d., oraz uzupełnianie i sprawdzanie tych badań o ile możliwości co roku.

3. Pożądaniem jest także badanie stosunków etnograficznych a w szczególności wzajemny wpływ ludu polskiego i ruskiego pod względem języka, ubiorów, sprzętów i t. d.

4. Walne Zgromadzenie poleca Zarządowi Głównemu, aby stale przypominał Kołom wykonanie tej uchwały, przychodził im z pomocą przez dostarczanie odpowiednich kwestyjonaryuszy, oraz pomocy, a zebrane materiały użytkował bądźto przez publikowanie monografii w „Przewodniku Oświatowym“, bądźże, w miarę możliwości, przez wydawanie Rocznika statystycznego T. S. L.

Oto są uchwały, dowodzące, że T. S. L. rozumie konieczność planowej pracy. Musimy przyznać, że Zarząd Główny dotąd planu szczegółowego w sprawie zakładania szkół nie opracował. I powiedzmy otwarcie prawdę, że dotąd opracować go nie był w stanie. Wszak do takiego planu są potrzebne dane statystyczne, podające ilość dzieci w gminach i rozdział tej ilości według narodowości i wyznania. Wszak potrzebne są dane w których gminach są szkoły i jaki mają język wykładowy. Zarząd Główny ani nie posiada takich wiadomości, ani niema środków na zdobycie takich danych. Jedynymi niemal materiałami, na którychby mógł się oprzeć Zarząd Główny, były: sprawozdanie Rady Szkolnej Krajowej, i wiadomości zebrane na miejscu przez dane Koło T. S. L.

Pierwsze źródło informacji potrzebnych nam nie daje zupełnie, bo statystyka Rady Szkolnej Krajowej nie podaje wcale danych o wyznaniu i narodowości dzieci, uczęszczających do szkół ludowych. Co więcej, ze sprawozdania Rady Szkolnej Krajowej nie można się nawet dowiedzieć w wielu gminach są szkoły, a wiele gmin należy do zakresu szkolnego.

Pozostaje drugie źródło, to znaczy informacje, zebrane przez Koło. I znowu zapytajmy się szczerze czy dużo mamy takich Kół, które planowo przez szereg lat pracują i gromadzą u siebie wiadomości, jakich żąda zarówno Dr Kasznica, jak i zacytowane uchwały Walnych Zjazdów.

Wszak na kwestyjonaryusz, wysłany przez Zarząd Główny do Kół w wykonaniu trzech pierwszych uchwał Zjazdu kołomyjskiego z żądaniem, by Koła podały miejscowości, w których są potrzebne klasy eksponowane, odpowiedziało zaledwie siedem Kół. Koła T. S. L. i praca w nich stoją jednostkami, które dziś są tu, a jutro gdzieindziej, zwłaszcza gdy ich robota nie podoba się władzom lub Rusinom, ze zmianą osób kierujących w Kole zmienia się bardzo często i kierunek pracy.

Niezmiernie się zasłużył społeczeństwu Dr Kasznica opracowaniem pracy o „naszych mniejszościach narodowych a szkole ludowej“,

bo dostarczył w ten sposób fundamentów na których rozpocząć będzie można budowę planowej pracy w obronie kresów.

Przedstawiony poniżej materiał statystyczny w tablicach i ich omówieniu odnosi się do dwu rozdziałów sprawozdania Rady Szkolnej Krajowej za rok szkolny 1907/1908, a to do rozdziału, traktującego o rozwoju szkół ludowych (str. 1 — 18 i odpowiednie tablice) i rozdziału o uczęszczaniu do szkoły (str. 18 — 24 i odpowiednie tablice). Rozdział o rozwoju szkół omawiamy obszerniej, gdyż było możliwem zebranie większej ilości danych o tej sprawie. O uczęszczaniu do szkoły mamy wiadomości bardzo szczupłe, nie mogliśmy obszerniej tej ważnej sprawy omówić. Przedstawiając stosunki szkolne w grupach powiatów lub poszczególnych powiatach, będziemy równocześnie podawali charakterystyczne dane statystyczne, mogące mieć znaczenie dla spisu jednodniowego¹⁾.

I.

Rozwój szkół ludowych.

(Tablice I—V włącznie).

1. Wykaz imienny gmin bez szkoły w roku szkolnym 1907/8. W wykazie tym opartym na ostatnim sprawozdaniu Rady Szkolnej dodajemy przy każdej gminie ilość ludności i rozdzielamy ludność każdej gminy według narodowości, a raczej, ściśle mówiąc, według języka towarzyskiego (Umgangssprache). Statystyka austriacka bowiem nie uwzględnia w spisach ludności języka ojczystego, tylko język towarzyski. Język towarzyski zaś jest raczej wynikiem stosunków i otoczenia, wśród którego jakaś jednostka społeczeństwa przebywa, a nie określeniem jej narodowości. Nie mając więc do dyspozycji ścisłych danych, odnoszących się do narodowości, musimy szukać uzupełnienia i wyjaśnienia statystyki językowej (Umgangssprache). Takim uzupełnieniem są dane, odnoszące się do wyznania, zwłaszcza w Galicyi wschodniej, a to tem bardziej, że ludność sama identyfikuje bardzo często narodowość z wyznaniem.

W wykazie (Tablica I) gmin, nie posiadających szkół, nie podaliśmy podziału ludności każdej gminy według wyznania, gdyż skonstatowaliśmy, iż w gminach tych między wyznaniem a językiem towarzyskim ludności nie ma różnic tak wielkich, iżby one mogły wpłynąć na język wykładowy przy organizacji szkoły.

¹⁾ Obliczenia statystyczne odnoszące się do szkolnictwa oparte są na ostatnim Sprawozdaniu Rady Szkolnej Krajowej za rok 1907/8, przyczem skonstatować należy, że sprawozdanie Rady Szkolnej Krajowej często grzeszy brakiem ścisłości w cytowanym materiale statystycznym.

Wszystkie dane, odnoszące się do stosunków narodowościowych i wyznaniowych, są wyjęte z „Wiadomości statystycznych o stosunkach krajowych“, mianowicie pracy Dra Józefa Buzka: „Rozsiedlenie ludności Galicyi według wyznania i języka“ Lwów 1909.

Materiał statystyczny, odnoszący się do ostatniego spisu ludności z 31-go grudnia 1900, czerpaliliśmy z „Gemeinde-Lexikon von Galizien“. Wien 1907.

Zwrócić tu musimy uwagę jeszcze na jedną okoliczność. Oto po dodaniu do siebie mieszkańców pewnej gminy, przynajęcych się do danego języka towarzyskiego, nie zawsze otrzyma się, jako sumę, ilość ludności w owej gminie. Np. w powiecie krośnieńskim Faliszówka, ludność z 31-go grudnia 1900 wynosiła 550, języka polskiego używało 548 mieszkańców, brakuje więc 2, albo w powiecie dobromilskim 27. Tarnawka, ludność z 31-go grudnia 1900 wynosiła 333, języka polskiego używało 323 mieszkańców, niemieckiego 8, brakuje 2. Braki te pochodzą stąd, że statystyka państwowa wpisuje w rubryce „Ludność“, ludność obecną, więc krajową i obcą w danej miejscowości (Anwesende Bevölkerung). W rubrykach językowych zaś wpisuje statystyka państwowa ludność przynależną (Einheimische Bevölkerung). Różnica dla całej Galicyi między ludnością obecną a przynależną, według spisu z 31-go grudnia 1900, wynosi 31.236; ludność bowiem obecna wynosiła 7,315.939 a przynależna 7.284.703.

W 30 powiatach Galicyi zachodniej jest 2494 gmin. W tej liczbie w roku 1908 nie miało szkół i nie należało do zakresu szkolnego gmin sąsiednich 268 gmin¹⁾. W 268 gminach, nie mających szkół, mieszkało według obliczenia z 31-go grudnia 1900 r., 125.834 mieszkańców, z tego Polaków 119,746, Rusinów 5.956, Niemców 70, mówiących innym językiem 3.

Według sprawozdania Rady Szkolnej Krajowej ilość ludności w gminach, nie mających szkół, wynosiła 120.620. Różnica między zestawieniem Rady Szkolnej Krajowej a stanem rzeczywistym wynosi 5214 mieszkańców. Sprawozdanie więc Rady Szkolnej Krajowej przedstawia rzecz tę w świetle jaśniejszem dla Polaków, mających bezwzględnie większość w Galicyi zachodniej, bo obcina 5214 mieszkańców z liczby tych, którzy wcale dzieci ani w swojej, ani w sąsiedniej gminie nie mogą posyłać do szkoły.

Gdy się przypatrzymy różnicom ilości mieszkańców w gminach, nie mających szkół w poszczególnych powiatach (Tablica II), to skonstatujemy, że tylko w powiecie nowotarskim zgadza się sprawozdanie Rady Szkolnej Krajowej ze stanem rzeczywistym, zresztą zawsze się różni, czasem bardzo znacznie, jak w powiecie żywieckim, w którym różnica wynosi 2792.

W 51 powiatach Galicyi wschodniej jest 3746 gmin. W tej liczbie w roku 1908 nie miało szkół i nie należało do zakresu szkolnego gmin sąsiednich 358 gmin²⁾. W 358 gminach nie mających szkoły mieszkało według spisu z 31-go grudnia 1900, na który

¹⁾ Sprawozdanie Rady Szkolnej Krajowej wykazuje w obliczeniu w Galicyi zachodniej mylnie 263 gmin nie mających szkół: mianowicie w powiecie Mielec podaje sprawozdanie Rady Szkolnej Krajowej 20, powinno być 21 gmin, Nisko 19, powinno być 20 gmin, Nowy Sącz 23 powinno być 24 gmin, Wadowice 8, powinno być 10 gmin.

²⁾ Sprawozdanie Rady Szkolnej Krajowej wykazuje mylnie w Galicyi wschodniej 362 gmin nie mających szkół mianowicie podaje, że powiat Lisko ma 86 gmin nie mających szkoły, w rzeczywistości jest ich 82.

powołuje się sprawozdanie Rady Szkolnej Krajowej 164.106 mieszkańców, z tego Polaków 30.919, Rusinów 130.153, Niemców 2.088, mówiących innym językiem 230.

Według sprawozdania Rady Szkolnej Krajowej ilość ludności w gminach, nie mających szkoły w Galicyi wschodniej, wynosiła 172.864. Różnica między zestawieniem Rady Szkolnej Krajowej a stanem rzeczywistym wynosi 8.758, o tę liczbę bowiem powiększa sprawozdanie Rady Szkolnej Krajowej ilość mieszkańców w gminach, nie mających szkoły. Jeśli poprzednio, przedstawiając różnicę w Galicyi zachodniej, stwierdziliśmy, że Rada Szkolna Krajowa, podając liczbę ludności mniejszą, stawia w jaśniejszym świetle szkolnictwo w Galicyi zachodniej, to tu stwierdzić należy, że podając ilość mieszkańców o 8.758 większą niż jest w rzeczywistości, dąży się do tego, by wykazać większe uposiedzenie Rusinów w Galicyi wschodniej.

Gdy porównamy różnice ilości mieszkańców w poszczególnych powiatach Galicyi wschodniej (Tablica II), to zauważymy, że w 12 powiatach zgadza się sprawozdanie Rady Szkolnej Krajowej ze stanem rzeczywistym. Bardzo znaczna różnica występuje w powiecie dobromińskim. w którym według sprawozdania Rady Szkolnej Krajowej ilość mieszkańców w gminach, nie mających szkół, wynosi 16.671, w rzeczywistości jest ich 10.620, różnica więc równa się 6.051.

Nie możemy przyjąć, aby różnice te powstały wskutek omyłek drukarskich, bo wtedy suma mieszkańców w gminach, nie mających szkoły, w Galicyi całej musiałaby być równą sumie, jaką otrzymaliśmy w zestawieniu naszym, podając rzeczywisty stan rzeczy. Tymczasem różnica między naszym zestawieniem dla Galicyi całej 289.940 mieszkańców (Tablica II), a zestawieniem Rady Szkolnej Krajowej 293.484¹⁾ wynosi 3.544. Tę samą różnicę otrzymamy, gdy od poprzednio podanej różnicy dla Galicyi wschodniej 8.758 odemiemy różnicę dla Galicyi zachodniej, to jest 5.214.

W całej Galicyi więc było w roku 1908 pozbawionych zupełnie szkoły 289.940 mieszkańców. W tej liczbie Polaków było 150.665 czyli 52·0⁰/₀, Rusinów 136.109 czyli 47·0⁰/₀, Niemców 2088 czyli 0·9⁰/₀, mówiących innym językiem 230 czyli 0·1⁰/₀. Porównajmy te liczby stosunkowe z całą ludnością Galicyi według używanego języka. Otóż w całej Galicyi mieliśmy 31-go grudnia 1900 Polaków 54·7⁰/₀, Rusinów 42·3⁰/₀, Niemców 2·9⁰/₀, mówiących innym językiem 0·1⁰/₀. Po porównaniu może się pozornie wydawać, że Polacy są lepiej uposażeni w szkoły, bo procent Polaków, mieszkających w gminach, nie mających szkół, jest o 2·7 niższy od procentu wszystkich Polaków w Galicyi. Rusini zaś przedstawiają się jako uposiedzeni, bo procent Rusinów mieszkających w gminach nie mających szkół jest o 4·7 wyższy od procentu wszystkich Rusinów w Galicyi. Sprawa ta jednak przedstawi się niewątpliwie inaczej, gdy się przypatrzymy poszczególnym powiatom w Galicyi wschodniej. Oto

¹⁾ Sprawozdanie Rady Szkolnej Krajowej podaje sumę mieszkańców dla całej Galicyi w gminach nie mających szkół 293.490.

powiatem, który wywiera decydujący wpływ zarówno ilością gmin, nie mających szkoły, jak i ilością mieszkających w nich Rusinów, jest powiat Lisko. Powiat ten nie miał w roku 1908 szkół w 82 gminach, które przedstawiają 22.9% wszystkich gmin, nie mających szkoły w Galicyi wschodniej, czyli niespełna jedną czwartą część. Mieszkańców w owych 82 gminach było 33.077, wśród nich Rusinów, o których nam chodzi, 28.289, Polaków zaś 4.606. Gdy odejmiemy obie te ilości od sumy Polaków i Rusinów, otrzymamy, iż Polaków mieszkało w gminach, nie mających szkół 146.059, Rusinów 107.820; procentowo przedstawia się w takim razie sprawa tak, iż Polaków mieszkało w gminach, nie mających szkół 56.9%, a Rusinów 41.9%.

Ważną okolicznością przy badaniu stosunków wśród gmin, nie mających szkoły, jest skonstatowanie, czy rzeczywiście w danej gminie nie ma ustawa szkolną wymaganych warunków do założenia szkoły t. j. czy niema w danej gminie co najmniej 40 dzieci w wieku szkolnym od 6 — 12 lat. Sprawozdanie Rady Szkolnej Krajowej wykazuje w Galicyi zachodniej gmin, nie mających 40 dzieci w wieku szkolnym 65, w Galicyi wschodniej 117, razem w Galicyi całej 182 gmin¹⁾. Na podstawie przeprowadzonych bardzo ścisłych porównań w poszczególnych okręgach szkolnych, na podstawie informacji, zasiąganych u kompetentnych osób i własnego kilkuletniego doświadczenia w robocie oświatowej, konstatujemy, iż jest niemal regułą, iż w gminie, w której jest 200 ludności, jest co najmniej 40 dzieci w wieku szkolnym. Wyjątek stanowią mogą te gminy tylko, w których stale grasują epidemie.

Przyjmując zasadę, że na 200 ludności jest 40 dzieci w wieku szkolnym, dochodzimy do obliczenia, że w Galicyi zachodniej jest gmin za małych na kreowanie szkoły 27, w Galicyi wschodniej 29, razem 56 (Tablica II).

Procentowo przedstawia się różnica między przedstawieniem sprawozdania Rady Szkolnej Krajowej a stanem faktycznym w sposób następujący. W Galicyi zachodniej na 268 gmin, nie mających szkoły, jest gmin za małych według sprawozdania Rady Szkolnej Krajowej 65 czyli 24.3%, według stanu rzeczywistego jest takich gmin 27, czyli 10.1%. W Galicyi wschodniej według sprawozdania Rady Szkolnej Krajowej 117 gmin za małych, czyli 32.7%, według stanu faktycznego 29 gmin czyli 8.1%. W Galicyi całej według sprawozdania Rady Szkolnej Krajowej gmin za małych 182 czyli 29.1%, według stanu faktycznego 56 gmin czyli 8.9%.

Wcielenie pewnej gminy do rzędu za małych, by można w nich kreować szkoły, jest przeprowadzone w sprawozdaniu Rady Szkolnej często dowolnie. Nie twierdzimy, iż pochodzi to bezpośrednio z winy najwyższej Magistratury szkolnej; winne są podwładne organa po powiatach, które, nie licząc się ze statystyką

¹⁾ Sprawozdanie Rady Szkolnej Krajowej twierdzi, iż jest tych gmin 189, pomimo bardzo skrupulatnego obliczenia znaleźliśmy ich 182.

gminy, do danej grupy przydzielają. Przedstawiamy poniżej cały szereg przykładów drastycznych, a jako takie uważamy te gminy, w których jest więcej, jak 300 ludności, nawet w jednej 608, a są zaliczone do gmin za małych. Zwrócić tu jeszcze musimy uwagę na to, że liczby ludności są wzięte ze spisu z 31-go grudnia 1900, a sprawozdanie Rady szkolnej za rok 1908, że więc należy w każdej gminie doliczyć przyrost za lat 7, który wynosi przeciętnie rocznie w Galicyi (Österreichische Statistik) 2·6%, czyli za 7 lat 11·0%.

W Galicyi zachodniej gminy (Tablica I) powiat Jasło: Skalinik 856 mieszkańców; powiat Kolbuszowa: Bukowiec 315 mieszkańców; powiat Myślenice: Chełm 324 mieszkańców, Zawadka 326 mieszkańców; powiat Nowy Sącz: Skrzętla 340 mieszkańców; powiat Tarnobrzeg: Nowiny 373 mieszkańców; powiat Tarnów: Lubaszowa 448 mieszkańców; powiat Żywiec: Chernichów 608 mieszkańców, Hucisko 354 mieszkańców, Pewelka 326 mieszkańców. Razem 10 gmin.

W Galicyi wschodniej gminy; powiat Dolina: Dubszara 335 mieszkańców, Lipa 323 mieszkańców; powiat Drohobycz: Podmanasterek 302 mieszkańców, Stara Wieś 318 mieszkańców; powiat Lisko: Dołżyca 361 mieszkańców, Gorzanka 330 mieszkańców, Hulskie 361 mieszkańców, Jabłonki 367 mieszkańców, Łopienka 379 mieszkańców, Olchowa 335 mieszkańców, Sukowate 377 mieszkańców, Ustrzyki górne 353 mieszkańców; powiat Mościska: Koniuszki Nanowskie 351 mieszkańców, Rustweczko 337 mieszkańców; powiat Podhajce: Justynówka 454 mieszkańców, Michałówka 532 mieszkańców, Seredne 503 mieszkańców; powiat Przemyśl: Kruhel mały 585 mieszkańców; powiat Rawa Ruska: Huta Lubycka 315 mieszkańców; powiat Rohatyn: Kunicze 300 mieszkańców; powiat Sanok: Wola Piotrowa 350 mieszkańców, Zboiska 300 mieszkańców; powiat Sokal: Tuszków 332 mieszkańców, Witków 309 mieszkańców; powiat Stryj: Ryków 361 mieszkańców; powiat Trembowla: Wolica Trembowelska 336 mieszkańców; powiat Zbaraż: Kapuścińce 370 mieszkańców. Razem 27 gmin.

Razem w Galicyi całej 37 gmin.

Kończąc omawianie gmin, nie posiadających wcale szkół, zastanowić się jeszcze musimy nad kwestyą, jaki powinien być język wykładowy w owych gminach. Otóż w Galicyi zachodniej na 268 gmin nie mających szkół, mamy 248 gmin takich, w których mieszkają przeważnie sami Polacy, a w nielicznych wypadkach Rusini przedstawiają niewielką mniejszość, czyli, że w tych 248 gminach powinien być język wykładowy polski. Resztę stanowi 20 gmin w których Rusini mają większość, a gminy te rozdzielają się między powiaty: 6 gmin w powiecie gorlickim, 4 w powiecie grybowskiem, 1 w powiecie jasielskim, 5 w powiecie krośnieńskim, 4 w powiecie nowosądeckim. Razem w Galicyi zachodniej jest 20 gmin, w których powinien być język wykładowy ruski. Z pośród tych 20 gmin o większości ruskiej jest tylko jedna gmina: Słotwiny w powiecie nowosądeckim, w której obok Rusinów mieszka po-

ważna ilość Polaków, mianowicie 227 i dla nich powinna być kreowana szkoła polska.

W Galicyi wschodniej na 358 gmin nie mających wcale szkoły mamy, jak wskazuje załączona na stronie 153 tablica, 43 gmin, w których Polacy mają większość, czyli należy kreować 43 szkół z językiem wykładowym polskim. Gmin, w których mają większość Rusini, jest 315. Wśród tych 315 gmin jest 12 takich, w których Polacy stanowią poważną ponad 200 ludności mniejszość, w tych więc gminach powinny być kreowane klasy eksponowane polskie lub szkoły polskie.

Ilość gmin w Galicyi wschodniej, w których większość mają:

Galicya wschodnia:		POLACY RUSINI	
P o w i a t	G m i n y	(Polaków jest jednak w gminie więcej jak 200)	
Borszczów	Trójca, Zbrzyż	2	—
Brody	Gontowa, Komorówka, Maleniska, Pańkowce	4	—
	Folwarki Wielkie, Smólno, Stołpin	—	3
	Pilawa, Zaleszczyki Małe	—	2
Buczacz	Deutschbach, Felsendorf, Ostrowiec	3	—
Cieszanów	Jasienica Sufczyńska, Tarnawka	2	—
Jarosław	Rudawka pod Birczą	—	1
	Czerniawka, Kruhel, Pawłosiowaki, Ożańsko, Tapin	4	—
	Mychów, Myczkowce, Olchowa	5	—
Lisko	Polana Polańczyk	5	—
	Mchawa	—	1
Mościska	Jordanówka, Rustweczko, Słomianka, Wojkowice, Zawadów	5	—
Podhajce	Uhrynów, Zawadówka	2	—
	Giłowody, Zastawce ad Hothocze	—	2
Przemysł	Hucisko, Nienadowskie, Kruhel	—	—
	Mały, Prałkowce, Ujkowice	4	—
	Przekopana	—	1
Rawa Rusk.	Siedliska	1	—
	Biała	—	1
Rudki	Małpa	1	—
Sambor	Neudorf	1	—
Sokal	Tuszków, Witków	2	—
Zbaraż	Kapuścińce, Netreba, Prosońce, Zarudeczko	4	—
	Huta Werhobuzka, Ruda Kołtowska, Zarwanica	3	—
Złoczów	Zazule	—	1
		43	12

Razem w całej Galicyi na 626 gmin, nie mających wcale szkół i nie należących do zakresu szkolnego sąsiedniej gminy, jest 291 gmin, w których większość mają Polacy czyli 46·5⁰/₀, 335 gmin, w których większość mają Rusini czyli 53·5⁰/₀.

2. Gminy, w których są szkoły i gminy, należące do zakresu szkolnego gmin sąsiednich. Obliczenie, ile gmin w Galicyi posiada szkoły, napotyka na poważne trudności z tego powodu, że sprawozdanie Rady Szkolnej podaje tylko ilość szkół w powiecie, rozdzielając ją następnie na szkoły miejskie i wiejskie. Ilość zaś ta nie może być równa ilości gmin, bo w niektórych gminach jest znacznie więcej, jak jedna szkoła; np. gminy, które są siedzibami powiatów politycznych lub sądowych, więc miasta i miasteczka, a nieraz i większe gminy wiejskie, mają więcej, jak jedną szkołę.

By dokonać obliczenia możliwie dokładnego, odliczono na podstawie „Gemeinde Lexikon von Galizien“ w każdym powiecie ilość szkół w gminach, mających więcej jak jedną szkołę, od ilości szkół, podanej w sprawozdaniu Rady Szkolnej. Pozostała reszta wskazuje ile gmin w powiecie posiada szkoły (Tablica II). Naprzykład w powiecie Brzesko jest szkół 85, według sprawozdania Rady Szkolnej Krajowej, ponieważ gminy: Brzesko, Borzęcin i Mokrzyńska mają po 2 szkoły, więc odliczono 3 szkoły, z czego wynika, że w powiecie brzeskim 82 gminy mają szkoły.

Sprawozdanie Rady Szkolnej nie podaje wcale, wiele jest gmin w Galicyi należących do zakresu szkolnego gmin sąsiednich, to znaczy gmin, z których dzieci są obowiązane do uczęszczania na naukę w szkołach gmin, obok położonych. Ścisła wiadomość, wiele jest w każdym powiecie gmin, należących do zakresu szkolnego, jest rzeczą w robocie oświatowej ważną, bo są to w przewaźnej części gminy tak wielkie, iż mają dostateczną ilość dzieci do organizacji własnej szkoły. Wiemy dobrze o tem, że uczęszczanie na naukę do gminy sąsiedniej wpływa fatalnie na frekwencyę, zwłaszcza w jesieni i w zimie, wiemy, że to owe zakresy szkolne przyczyniają się głównie do tego, iż w roku szkolnym 1907/8 „wydano za niezapisanie lub nieposyłanie dzieci do szkoły 108.615 orzeczeń skazujących na karę pieniężną“. Ilość orzeczeń karnych wzrasta niestety z roku na rok. Jest więc obowiązkiem Kół T. S. L. objęcie programem roboty oświatowej, uświadamianie gmin, należących do zakresu szkolnego w tym kierunku, by szkoły własne u siebie organizowały.

W jaki sposób doszliśmy do oznaczenia w każdym powiecie, ile gmin należy do zakresu szkolnego, wykazać najłatwiej możemy na przykładzie. I tak powiat dąbrowski posiada w 45 gminach szkoły, sprawozdanie Rady Szkolnej Krajowej wykazuje, iż w 10 gminach ani nie ma szkoły, ani nie należą one do zakresu szkolnego, gdy zaś w powiecie dąbrowskim jest wszystkich gmin 105, to 50 gmin musi należeć do zakresu szkolnego gmin sąsiednich.

Przypatrzymy się, jak przedstawia się podział gmin, według szkół w Galicyi zachodniej, wschodniej i w całej Galicyi. (Tablica II i III).

W Galicyi zachodniej na 2494 gmin były szkoły w roku 1908 w 1614 gminach czyli 64·7⁰/₀, 612 gmin czyli 24·5⁰/₀ należało do zakresu szkolnego gmin sąsiednich, a 268 gmin czyli 10·8⁰/₀ nie miało wcale szkół.

W Galicyi wschodniej na 3.746 gmin były szkoły w roku 1908 w 2.962 gminach czyli 79·1⁰/₀, 426 gmin czyli 11·4⁰/₀ należało do zakresu szkolnego, a 358 gmin czyli 9·5⁰/₀ nie miało wcale szkół.

W całej Galicyi na 6.240 gmin były szkoły w roku 1908 w 4.576 gminach czyli 73·4⁰/₀, 1038 gmin czyli 16·6⁰/₀ należało do zakresu szkolnego 626 gmin czyli 10·0⁰/₀ nie miało wcale szkół.

Porównajmy naprzód liczby w obu częściach kraju. Galicya zachodnia ma szkoły w 64·7⁰/₀ gminach, a więc w niecałych dwóch trzecich gmin, podczas gdy Galicya wschodnia ma szkoły w 79·1⁰/₀ czyli prawie w czterech piątych gmin. Stosunek ogromnie dla Galicyi zachodniej niepomysłny zwłaszcza, gdy się weźmie pod rozwagę wyższość kulturalną Galicyi zachodniej nad wschodnią. Stosunek ten okaże się jeszcze jaskrawszym, gdy przypatrzymy się liczbom, wyrażającym ilość gmin, należących do zakresu szkolnego, Galicya zachodnia bowiem ma jedną czwartą gmin, należących do zakresu szkolnego, podczas gdy Galicya wschodnia trochę więcej, jak jedną dziesiątą. Wysoka ilość gmin, należących do zakresu szkolnego w Galicyi zachodniej, jest niewątpliwie dowodem zrozumienia wśród ludu potrzeby szkoły i oświaty, z niej płynącej. Zamiast szkoły jednak daje się im tylko jej paradyę w postaci przydzielania do gminy sąsiedniej, oddalonej nieraz o kilka kilometrów. Wyradzają się z takiego sposobu załatwiania najpilniejszej i największej potrzeby ludności stosunki wprost anormalne i niezdrowe jak np. w powiecie dąbrowskim, w którym na 105 gmin jest 50 czyli 47·6⁰/₀, należących do zakresu szkolnego. Jeszcze bardziej krzyczącym okaże się stosunek w tym powiecie, gdy porównamy gminy, mające szkoły, z gminami przydzielonymi do zakresu szkolnego, pierwszych jest 47·4⁰/₀, drugich zaś 52·6⁰/₀, a więc więcej gmin przydzielonych, jak mających własne szkoły.

Ciężkiego pokrzywdzenia ludności w Galicyi zachodniej nie można usprawiedliwić tłumaczeniem, iż musiano kreować więcej szkół w Galicyi wschodniej, by uwzględnić żądania Polaków tam mieszkających, okaże się bowiem następnie, że i w Galicyi wschodniej Polacy są pokrzywdzeni, a dzieje się to najoczywiściej na korzyść „ciężko pokrzywdzonych“ Rusinów.

W całej Galicyi stosunek nie przedstawia się tak drastycznie, jak w Galicyi zachodniej, a wpływają na to liczby Galicyi wschodniej, w której stosunki szkolne są znacznie normalniejsze, jak w zachodniej części kraju.

Przypatrzymy się jeszcze pokrótce stosunkom szkolnym w poszczególnych powiatach Galicyi zachodniej i wschodniej. Stosunki te przedstawia szczegółowo tablica III., na której są uszykowane powiaty polityczne w Galicyi zachodniej i wschodniej według procentu; 1) gmin mających szkołę, 2) gmin należących do zakresu gmin sąsiednich, 3) gmin bez szkół. Tu zaznaczamy, że mamy

w Galicyi zachodniej i wschodniej tylko po dwa powiaty, mające w każdej gminie szkoły, a właściwie liczba ta zmniejsza się o połowę, bo do powiatów tych należą miasta Kraków i Lwów, stanowiące osobne powiaty polityczne. Gdy porównamy procentowy stosunek gmin, mających szkoły w całej Galicyi, to jest $73\cdot4\%$ ze stosunkami poszczególnych powiatów, widzimy, że w Galicyi zachodniej jest 12 powiatów mających ilość szkół o tak wysokim procencie, tych 12 powiatów stanowi 40% powiatów Galicyi zachodniej. A więc 12 powiatów Galicyi Zachodniej posiada stosunki znośne, 18 zaś powiatów stoi poniżej $73\cdot4\%$, a ostatni powiat kolbuszowski ma szkoły zaledwie w $42\cdot9\%$ gmin. W Galicyi wschodniej porównanie to przedstawia się zupełnie inaczej, mamy tam bowiem 40 powiatów mających ilość szkół powyżej $73\cdot4\%$, tych 40 powiatów przedstawia $78\cdot4\%$ powiatów Galicyi wschodniej. Różnica więc ogromna, bo $33\cdot4\%$ na korzyść Galicyi wschodniej, która ma w przeważnej części powiatów stosunki szkolne znacznie lepsze, niż Galicya zachodnia. W Galicyi wschodniej jest 11 powiatów poniżej $73\cdot4\%$, z nich jednak 9 ma więcej 60% gmin posiadających szkołę, a tylko 2 powiaty poniżej 60% . W Galicyi zachodniej zaś z 18 powiatów poniżej $73\cdot4\%$ połowa powiatów ma więcej 60% , a druga połowa poniżej, więc znowu znacznie gorsze stosunki.

Porównajmy dalej procentowy stosunek gmin, należących do zakresu szkolnego w całej Galicyi to jest $16\cdot6\%$ ze stosunkami poszczególnych powiatów. Zauważymy, że w Galicyi zachodniej zaledwie 12 powiatów ma ilość gmin, należących do zakresu szkolnego. poniżej podanego procentu w tem 2 powiaty nie mają wcale takich gmin. Powyżej $16\cdot6\%$ mamy 18 powiatów, to jest 60% powiatów Galicyi zachodniej, ostatni powiat dąbrowski ma aż $47\cdot6\%$ gmin, należących do zakresu szkolnego. W Galicyi wschodniej 42 powiaty są poniżej $16\cdot6\%$, w tem 4 powiaty nie mają wcale takich gmin. Powyżej $16\cdot6\%$ jest 9 powiatów, a najgorszym jest powiat dobromilski, mający $22\cdot9\%$ gmin, należących do zakresu szkolnego. Porównanie to wychodzi jeszcze bardziej na niekorzyść Galicyi zachodniej jak poprzednie, wykazuje jeszcze większe lekceważenie potrzeb kulturalnych ludności polskiej. Najlepszym dowodem tego jest, że Galicya zachodnia ma w 14 powiatach wyższy i to znacznie, stosunek procentowy gmin, należących do zakresu szkolnego, niż najgorszy powiat Galicyi wschodniej, to jest dobromilski, mający $22\cdot9\%$.

W końcu, przy porównaniu stosunku procentowego gmin, nie posiadających wcale szkół w całej Galicyi tj. $10\cdot0\%$, ze stosunkami poszczególnych powiatów nie występują tak znaczne jak poprzednio różnice między Galicyą zachodnią a wschodnią. W Galicyi zachodniej 16 powiatów ma ilość gmin, nie posiadających wcale szkoły poniżej podanego procentu, w tej liczbie 6 powiatów takich, w których każda gmina szkoły posiada, lub posyła dzieci do gminy sąsiedniej. Wyżej $10\cdot0\%$ jest 14 powiatów, z tych ostatni powiat

żywiecki, posiadający 37·2⁰/₀ gmin, nie mających sposobności kształcić swe dzieci. Stosunek procentowy powiatów przedstawia się tu tak, że 53·3⁰/₀ powiatów Galicyi zachodniej stoi poniżej 10·0⁰/₀ obowiązujących dla całej Galicyi, a 46·7⁰/₀ powyżej owych 10·0⁰/₀. W Galicyi wschodniej 36 powiatów jest poniżej 10·0⁰/₀, a wśród nich 15, więc prawie połowa powiatów, w których każda gmina w powiecie ma szkołę, lub należy do zakresu szkolnego. Gdy zaś wiemy, że w Galicyi wschodniej jest znacznie mniej gmin, należących do zakresu szkolnego niż w zachodniej, to jasną jest rzeczą, że w Galicyi wschodniej już niemal trzecia część powiatów zbliża się do ideału, by w każdej gminie była szkoła. Powyżej 10·0⁰/₀ mamy w Galicyi wschodniej 15 powiatów, wśród nich najgorszy powiat liski 53·2⁰/₀. Stosunek procentowy powiatów przedstawia się tak, że 70·6⁰/₀ powiatów Galicyi wschodniej stoi poniżej 10·0⁰/₀ obowiązujących dla całej Galicyi, a 29·4⁰/₀ powiatów powyżej owych 10·0⁰/₀. Różnice więc nie są tak wybitne, jak poprzednio, w każdym razie jednak wychodzą znacznie na niekorzyść Galicyi zachodniej.

3. Tablica IV przedstawia szkoły nowe, zorganizowane w roku szkolnym 1907/8. Widzimy, iż w roku tym Rada Szkolna Krajowa uwzględniła lepiej Galicyę zachodnią, niż wschodnią, szkół bowiem nowych założono w zachodniej Galicyi 62 jednoklasowych i 3 dwuklasowe, razem 65 w 19 powiatach, w wschodniej założono szkół jednoklasowych 61, pięcioklasową 1. Razem 62 w 27 powiatach. Prócz tego zorganizowano 6 szkół czteroklasowych, ale sprawozdanie Rady Szkolnej pokrywa milczaniem powiaty, w których je zorganizowano. Razem wszystkich nowych zorganizowano 133.

4. Ilość szkół publicznych ludowych czynnych i nieczynnych, ilość szkół według języka wykładowego i stosunek narodowościowy ludności do szkół (tablica V).

W roku szkolnym 1907/8 było według sprawozdania Rady Szkolnej w Galicyi zachodniej na 2494 gmin 1749 szkół publicznych ludowych. W liczbie tej było szkół czynnych 1658, czyli 94·8⁰/₀, nieczynnych z powodu braku budynku szkolnego i nauczyciela 91 szkół czyli 5·2⁰/₀. Nieczynne szkoły rozdzielają się między powiaty w następujący sposób: powiat Jasło ma 11 szkół nieczynnych, Gorlice 9 wśród nich 2 polskie a 7 ruskich, Krosno i Łańcut po 8, w powiecie krośnieńskim: 5 polskich 3 ruskie, Wadowice 7, Ropczyce i Tarnów po 6, Mielec i Rzeszów po 5, Strzyżów 4, Bochnia Myślenice, Nowy Sącz (jedna ruska), Pilzno, Przeworsk, Tarnobrzeg i Żywiec po 2, Biała, Chrzanów, Dąbrowa, Grybów (ruska), Kolbuszowa, Limanowa, Nisko, Nowy Targ (ruska) po 1. Z 91 nieczynnych szkół było 78 polskich czyli 85·7⁰/₀, a 13 ruskich czyli 14·3⁰/₀.

W Galicyi wschodniej było w roku szkolnym 1907/8 na 3746 gmin 3269 szkół ludowych. W liczbie tej było szkół czynnych 3170

czyli 97·0%, nieczynnych zaś 99 szkół, czyli 3·0%. Nieczynne szkoły rozdzielają się między powiaty w następujący sposób: powiat Lisko ma 14 szkół nieczynnych, Turka 11, Stary Sambor 7, Sambor, Sanok (jedna polska), Złoczów (cztery polskie) po 6, Przemyśl (trzy polskie), Zborów po 5, Brody (jedna polska), Buczacz (jedna polska) po 4, Borszczów (jedna polska), Jarosław (trzy polskie), Jaworów, Zbaraż (jedna polska), po 3, Brzeżany, Drohobycz (jedna polska), Mościska (jedna polska), Przemyślany (jedno polska), Rudki po 2, Brzozów (polska), Dobromil, Dolina, Horodenka, Podhajce (polska), Skalał, Śniatyn, Sokal (polska), Zaleszczyki po 1. Z 99 nieczynnych szkół w Galicyi wschodniej było 21 polskich czyli 21·2%, a ruskich 78 czyli 78·8%.

W Galicyi całej było w roku szkolnym 1907/8 na 6240 gmin 5018 szkół ludowych, z tego było czynnych 4828 czyli 96·2%, nieczynnych 190 szkół czyli 3·8%. Wśród nieczynnych było polskich 99 szkół czyli 52·1%, a ruskich 91 czyli 47·9%.

Jako przyczynę istnienia nieczynnych szkół podaje sprawozdanie Rady szkolnej „brak budynku i nauczyciela“. W jednym wypadku tylko w powiecie Horodeńskim szkoła była nieczynną „dla braku nauczyciela“. Gdy się przypatrzymy ogółowi szkół nieczynnych, dojdziemy do wniosku, że ilość ich nie tak bardzo wielka, skoro wynosi 3·8% ogółu szkół. Mimo to w niektórych powiatach szkoły nieczynne wyrażają w szkolnictwie stosunki nienormalne i niezdrowe, a mianowicie w tych powiatach, w których stanowią one zbyt wysoki odsetek. I tak w Galicyi zachodniej powiat Jasło 17·2% szkół nieczynnych, Gorlice 14·1%, Krosno 17·0%, Łańcut 12·7% itd. W Galicyi wschodniej Lisko ma 25·4%, nieczynnych szkół, Turka 22·5%, Stary Sambor 15·5%. W tych powiatach i kilku jeszcze następnych ilość szkół nieczynnych jest zbyt wielką i dlatego, by zaradzić złemu jest obowiązkiem Kół T. S. L. na danym terenie pracujących, przypatrzeć się bliżej i dokładniej tej sprawie, zbadać przyczyny nieczynności i wprowadzić w odpowiedni sposób normalne warunki. Zrobić to należy tembardziej, że są gminy, w których szkoła zorganizowana jest od szeregu lat nieczynną, jak np. pewna gmina w powiecie mieleckim ma od 18 lat szkołę nieczynną, albo gmina Mencina Wielka w powiecie gorlickim, podana jako klasyczny przykład w czasie ostatniej sejmowej dyskusyi szkolnej przez posła Wład. Długosza. W gminie tej zorganizowano szkołę w r. 1875, a dotąd nie funkcjonuje z braku nowego budynku szkolnego. Mencina nie może otrzymać nowego od lat 20 z powodu bezwzględного postępowania Rady Szkolnej, targującej się przy każdej budowie o wyższy, jak 120%, ustawą przepisany dodatek na cele budowy szkoły, mimo uchwalonych dziesięciu milionów na budowę szkół. By skończyć z szkołami nieczynnymi zaznaczamy jeszcze, że w Galicyi zachodniej mamy 5 powiatów, czyli 16·6% wolnych od plagi szkół nieczynnych. W Galicyi wschodniej jest takich powiatów 23 czyli 45·1%, a więc Galicya wschodnia procentowo biorąc trzy razy lepiej jest sytuowaną niż zachodnia.

Zauważyć tu należy, że sprawozdanie Rady szkolnej grzeszy brakiem ścisłości, wymieniając bowiem na str. 13 powiaty, mające wszystkie szkoły czynne, zalicza do nich Dąbrowę (jedna szkoła nie czynna) i Rzeszów (pięć szkół nieczynnych), obydwa powiaty z Galicyi zachodniej!

Przypatrzmy się obecnie ilości szkół ludowych publicznych według języka wykładowego i stosunkowi szkół do narodowości polskiej i ruskiej (tablica V i II).

W Galicyi zachodniej na 2.494 gmin było szkół 1.749. Między szkołami temi miało język wykładowy polski 1.656 szkół, czyli 94·7%, język wykładowy ruski 89 szkół, czyli 5·1%, język wykładowy niemiecki 4 szkoły, czyli 0·2%. Gminy w zachodniej Galicyi rozdzielają się według większości narodowościowej w danej gminie w ten sposób, że gmin z większością polską jest 2341 czyli 93·9%, ruską 140 gmin czyli 5·6%, niemiecką 13 czyli 0·5%.

W Galicyi wschodniej na 3.746 gmin było szkół 3.269. Między temi szkołami miało język wykładowy polski 1.000 szkół czyli 30·6%, język ruski 2.248 szkół, czyli 68·8%, język niemiecki 21 szkół czyli 0·6%. Gminy we wschodniej Galicyi dziela się według większości narodowościowej w ten sposób, że gmin z większością polską jest 694, czyli 18·5%, ruską 2.967 gmin, czyli 79·2%, niemiecką 85 gmin czyli 2·3%.

W Galicyi całej na 6.240 gmin było szkół 5.018. Między szkołami miało język wykładowy polski 2.656 szkół, czyli 52·9%, język wykładowy ruski 2.337 szkół, czyli 46·6%, język wykładowy niemiecki 25 szkół, czyli 0·5%. Gminy w całej Galicyi rozdzielają się według większości narodowościowej w danej gminie tak, że gmin z większością polską jest 3.035 czyli 48·7%, z większością ruską 3.107 gmin, czyli 49·7%, niemiecką 98 gmin czyli 1·6%.

Porównanie szkół pod względem języka wykładowego z gminami według większości narodowościowej daje jako wynik, że się nam tak źle nie dzieje, bo w Galicyi zachodniej liczby stosunkowe niemal sobie odpowiadają, w Galicyi wschodniej mamy większość tylko w 18·5% gminach, a ilość naszych polskich szkół wynosi 30·6%, więc mamy wyższość nad Rusinami. W Galicyi całej, kiedy ilość gmin polskich i ruskich bardzo mało różni się między sobą, to ilość szkół polskich od ruskich jest wyższą o 6·3%. Ta wyższość nasza nad Rusinami jest jednak tylko pozorna, o ile bowiem w Galicyi zachodniej porównanie takie mogłoby nam dać obraz zbliżony do prawdy, dlatego, że Rusini mieszkający w Galicyi zachodniej tworzą w kilku powiatach 140 gmin zamieszkałych niemal wyłącznie przez Rusinów, to w Galicyi wschodniej, Polacy w przeważnej ilości powiatów, a więc i gmin mają w gminach z większością ruską poważne mniejszości, które przy kreowaniu szkół i obliczaniu naszego stanu posiadania na polu szkolnictwa muszą być uwzględnione.

Ze tak jest w rzeczywistości, dowodzą dane, zebrane przez prof. J. Buzka w cytowanym poprzednio dziele. Rusini, mając w Galicyi zachodniej większość w 140 gminach, tworzą wyspy ruskie,

niemal wyłącznie przez nich zamieszkałe. Jest bowiem gmin. mających ponad 90% Rusinów w powiatach: Nowy Sącz 26 gmin, Grybów 17 gmin. Gorlice 39 gmin, Jasło 15 gmin, Krosno 17 gmin, Nowy Targ 4 gminy, Strzyżów 1 gmina, razem 119 gmin czysto ruskich, pozostaje tylko 21 gmin mieszanych w których Rusini mają większość. Tymczasem w Galicyi wschodniej na 2.967 gmin z większością ruską jest 1.494 gmin polskich czyli 50.4% takich, w których mieszka ilość Rusinów, dochodząca ponad 90%, a więc czysto ruskich, a druga połowa to gminy, w których Rusini mają wprawdzie większość, ale Polacy tworzą mniejszość i to w 399 gminach tworzą mniejszość, wynoszącą 30 — 50%, a w 982 gminach mniejszość polska wynosi 10 — 30%. Stosunki więc narodowościowe w Galicyi wschodniej są zupełnie odmienne od zachodnio-galicyjskich, dlatego też, by się dowiedzieć, jaki jest stan naszego szkolnictwa, porównać musimy ilość szkół według języka z ludnością według narodowości.

W Galicyi zachodniej ludność austriacka (tablica V) wynosiła, według spisu z 31-go grudnia 1900 r., 2,487.828, na jedną szkołę przypada więc 1.422 mieszkańców. Wśród tej ludności było Polaków 2,370.532 czyli 95.3%, na jedną szkołę z językiem wykładowym polskim przypada 1.431 Polaków. Rusinów było 77.249 czyli 3.1%, na jedną szkołę z językiem wykładowym ruskim przypada 868 Rusinów.

W Galicyi wschodniej ludność austriacka wynosiła 4,796.875, na jedną szkołę przypada przeto 1.467 mieszkańców. Wśród ludności Galicyi wschodniej było Polaków 1,611.501 czyli 33.6%, na jedną z językiem wykładowym polskim przypada 1.612 Polaków. Rusinów było 3,003.294 czyli 62.6%, na jedną szkołę z językiem wykładowym ruskim przypada 1.336 Rusinów.

W Galicyi całej ludność wynosiła 7,284.703, na jedną szkołę przypada 1.452 mieszkańców. Wśród ludności całej Galicyi było Polaków 3,982.033 czyli 54.7%, na jedną szkołę z językiem wykładowym polskim przypada 1.499 Polaków. Rusinów było 3,080.543 czyli 42.3%, na jedną szkołę z językiem wykładowym ruskim przypada 1.318 Rusinów.

Już porównanie przeciętnych dla obu części Galicyi i Galicyi całej wykazuje niewątpliwie upośledzenie ludności polskiej na polu szkolnictwa. Najsilniejsze różnice wystąpiły w Galicyi zachodniej, bo niemal dwa razy tyle Polaków przypada na jedną szkołę polską, niż Rusinów na ruską, w Galicyi wschodniej jak i w Galicyi całej różnice przeciętnych są wprawdzie mniejsze, ale w każdym razie poważne.

Przypatrzmy się stosunkom w niektórych powiatach.

W Galicyi zachodniej są szkoły ruskie w ośmiu powiatach: i tak w powiecie gorlickim przypada Polaków na szkołę polską 1338, Rusinów zaś na ruską 776; w powiecie grybowskiem Polaków 1284, Rusinów 687; w powiecie nowosądeckim Polaków 1.519, Rusinów 749; w powiecie strzyżowskiem Polaków 1.204, Rusinów 580. W jednym tylko powiecie łańcuckim przypada Polaków 1.263, Ru-

sinów 2.773. W powiecie tym mieszkają Rusini jako większość w dwu gminach: Dębno 1891 Rusinów i Ożanna 453 Rusinów w obu gminach Polacy mają poważną większość w pierwszej 342, w drugiej 251, zresztą mieszkają Rusini w pięciu gminach jeszcze jako małe mniejszości. O upośledzeniu więc Rusinów wobec tego, że w jednej z tych dwu gmin mają szkołę ruską nie ma mowy. Rozpatrzenie się w stosunkach szkolnictwa Galicyi zachodniej musi w nas wyrobić przekonanie, że bardzo pochopnie uwzględniano życzenia Rusinów, że ich forytowano, zwłaszcza, gdy sobie przypomnimy, ile gmin po powiatach należy do zakresu szkolnego gmin sąsiednich i jak wielki procent gmin w znacznej ilości powiatów zachodniej Galicyi nie ma wcale szkół.

W Galicyi wschodniej są szkoły polskie we wszystkich powiatach, są to jednak w niektórych powiatach szkoły tylko w miastach, a po wsiach brak ich zupełny. Na 51 powiatów tej części kraju przypada w 18 powiatach przeciętna Polaków na jedną szkołę polską niższa, niż Rusinów na ruską. Są to powiaty: Bohorodczany, Brzozów, Buczacz, Cieszanów, Czortków, Dobromil, Dolna, Gródek, Jarosław, Jaworów, Kosów, Mościska, Nadwórna, Rudki, Skałat, Stary Sambor, Tłumacz, Trembowla. W 33 powiatach przeciętna Polaków jest wyższa od przeciętnej Rusinów. Różnice w owych 18 powiatach są wyjątkowo tak znaczne, jak różnice w zachodniej Galicyi, które z reguły wychodzą na korzyść Rusinów. W powiecie brzozowskim na jedną szkołę polską przypada 1.414 Polaków, a 2.345 Rusinów. Rusini stanowią w tym powiecie bardzo niewielką mniejszość bo 11·9%, podczas gdy Polaków jest 88·1%. Gmin czysto ruskich w powiecie brzozowskim niema wcale, jest 10 gmin z większością ruską, takich jednak, iż w 4 z nich Polacy mają mniejszość 30 — 50%, a w 6 gminach 10 — 30%, reszta Rusinów jest rozszana po gminach polskich nie dochodząc do 10% ludności gminy. W powiecie dobromilskim na jedną szkołę polską przypada Polaków 871, Rusinów na ruską 1.825. Polaków w powiecie jest 26·5%, Rusinów 71·5%, szkół zaś polskich 43·7%, a ruskich 56·3%, gmin z absolutną większością polską jest 13, prócz tego Polacy mają w 12 gminach ruskich mniejszość wynoszącą 30 — 50%, a w 15 gminach 10 — 30%, gdy zaś w dodatku przypomnimy sobie, że na 28 gmin, nie mających wcale szkoły w powiecie dobromilskim, jest 24 z większością ruską, to lepsze znacznie uposażenie Polaków w szkoły możemy wytłumaczyć skutecznem staraniem Polaków o szkoły, albo też lepszą opieką nad ludnością polską. W powiecie kosowskim wypada Polaków na szkołę polską 682, Rusinów 2074. Wszystkie szkoły polskie w tym powiecie są miejskie, w obu zaś miastach tj. w Kosowie i Kutach większość mają Niemcy wskutek tego, że Żydzi przy ostatnim spisie ludności w przeważnej ilości zgłosili niemiecki język potoczny. W innych powiatach z pośród 18 mających pomyślniejsze stosunki szkolne dla Polaków, nie są różnice tak znaczne, by wymagały podkreślenia.

W pozostałych 33 powiatach Rusini mają lepiej rozwinięte

szkolnictwo jak Polacy. Stosunki te przedstawia właśnie najlepiej praca dra St. Kasznicy, stąd też płynie jej ogromne znaczenie dla pracowników w T. S. L. Na podstawie materyałów, które mieliśmy do dyspozycji, możemy tylko kilka drastycznych danych podać. W powiecie brodzkim Polaków jest 31·1⁰/₀, Rusinów 62·4⁰/₀, szkół polskich, 24·4⁰/₀, ruskich zaś 75·6⁰/₀, stąd nie dziwnego, że Polaków przypada na jedną szkołę polską 2.033, Rusinów tylko 1.318. tembardziej, że na 103 gmin tego powiatu jest 17 gmin z absolutną większością polską, a wśród gmin z większością ruską jest 13 w których Polaków jest 30 — 50⁰/₀, a 49 gmin mających Polaków 10 — 30⁰/₀, szkół zaś polskich w powiecie jest wogóle tylko 21. W powiecie Horodeńskim jest Polaków 23·4⁰/₀, Rusinów 76·6⁰/₀. szkół polskich jest 13·0⁰/₀, ruskich zaś 87·0⁰/₀, Polaków przypada na jedną szkołę polską 3.568, Rusinów 1.751. Gdy zaś uwzględnimy, że wszystkie 6 szkół polskich są to szkoły miejskie i odejmiemy ilość Polaków w tych miastach mieszkających od sumy Polaków. przebywających w powiecie horodeńskim, dostaniemy bardzo smutny wynik, bo 11.190 Polaków, mieszkających po wsiach, niema ani jednej szkoły polskiej. Ta liczba mówi sama za siebie i jasno stawia sprawę „krzywdy ruskiej“. W takich samych stosunkach jest ludność polska wiejska w powiecie kołomyjskim, nie ma bowiem ani jednej szkoły polskiej, dopiero energiczna praca Koła T. S. L. w Kołomyi położyła tamę dalszej rutenizacji Polaków, założono bowiem staraniem i funduszami Koła 20 szkół polskich. W powiecie husiatyńskim Polaków jest 42·3⁰/₀, Rusinów 57·6⁰/₀, szkół polskich 31·4⁰/₀, ruskich 68·6⁰/₀, stąd Polaków przypada na polską szkołę 2.450. a Rusinów 1.525. Dodać trzeba, że powiecie tym jest 13 gmin z absolutną większością polską, a wśród ruskich gmin mają Polacy w 17 gminach 30 — 50⁰/₀, a w 15 gminach 10 — 30⁰/₀, szkół zaś polskich jest tylko 16. Lwów-okolice ma Polaków 48·3⁰/₀, Rusinów 45·8⁰/₀, więc Polacy mają większość, a szkół mają Polacy 40·2⁰/₀, Rusini zaś 59·0⁰/₀! Na 131 gmin powiatu lwowskiego jest 47 gmin w których Polacy mają absolutną większość, 73 gmin, w których Rusini mają większość, wśród nich w 31 gminach mieszka Rusinów ponad 90⁰/₀, w 14 gminach jest Polaków 30 — 50⁰/₀, a w 24 gminach 10 — 30⁰/₀. Na to wszystko mają Polacy tylko 47 szkół polskich w powiecie leżącym dokoła stolicy kraju, w powiecie w którym mają większość liczebną. Słuszne więc są nawoływania dzienników lwowskich, słuszne uchwały Związku Okręgowego T. S. L. we Lwowie, by bronić energicznie lud polski przed rutenizacją już nie tylko w powiecie ale i na przedmieściach i w samym Lwowie.

W powiecie peczeniżyńskim Polaków przypada na szkołę polską 2.593, a Rusinów 1.771. szkoły polskie są tylko dwie w dwu miasteczkach, ludność zaś polska, tworząca w 3 gminach wiejskich poważne mniejszości (wyżej 300) niema wcale szkoły. W powiecie przemysłańskim jest Polaków 37·3⁰/₀, Rusinów 60·1⁰/₀, szkół zaś polskich 23·1⁰/₀, ruskich 76·9⁰/₀, stąd Polaków na polską szkołę przypada 1.883, Rusinów 939, więc mniej jak połowa. Gmin polskich

16, a wśród ruskich mają Polacy w 10 gminach 30 — 50% w 25 gminach 10 — 30%, szkół polskich w całym powiecie tylko 15. W powiecie rohatyńskim Polaków 26·0%, Rusinów 73·6%, szkół polskich 17·0%, ruskich 83·0%. Gmin polskich 13, a wśród ruskich w 12 gminach mają Polacy 30 — 50%, w 24 gminach 10 — 30%, szkół polskich 15. W powiecie sanockim Polaków 49·3%, Rusinów 50·6%, więc prawie równowaga, szkół polskich jest 39·6%, ruskich 60·4%. Powiat sanocki na 130 gmin ma 42 gmin z absolutną większością polską, wśród reszty ruskich gmin mają Polacy w 7 gminach 30 — 50%, a w 21 gminach 10 — 30% ludności. W powiecie sokalskim na 100 gmin mieszkają Polacy w 80 gminach, z nich w 11 mają absolutną większość w 12 tworzą 30 — 50%, a w 57 mają 10 — 30% ludności, szkół polskich mają 23 z których co najmniej 8 jest miejskich, a tylko 15 wiejskich, nie więc dziwnego, że stosunek procentowy tak fatalny jest dla Polaków.

W powiatach stanisławowskim i stryjskim stosunki są podobne, bo większość szkół polskich są to szkoły miejskie, w miastach bowiem mieszka w powiecie stanisławowskim połowa wszystkich Polaków, żyjących w tym powiecie, a w stryjskim dwie trzecie Polaków mieszka w miastach. Bardzo mała więc ilość szkół wiejskich w tych powiatach przypada na Polaków, mieszkających po wsiach i stąd wynika, że w powiecie stanisławowskim przypada 2587 Polaków na szkołę polską, Rusinów 1.306, w powiecie stryjskim Polaków 1.881, Rusinów 1.005. Oplakane są stosunki w powiecie tarnopolskim; Polaków jest w powiecie 44·4%, Rusinów 53·0%, szkół polskich 29·3%, ruskich 70·7%. Na 82 gmin Polacy mają większość absolutną w 24 gminach, w 16 gminach mają 30 — 50%, w 36 gminach 10 — 30%, jest w tym powiecie tylko 6 gmin z ludnością ruską wyżej 90%. Tymczasem szkół polskich 16 wśród których co najmniej 10 jest miejskich, Rusini zaś mają szkół 46. Ludności polskiej groziło zupełne wynarodowienie, gdyby nie zapobiegła temu wspaniała praca Koła T. S. L. i Związku Okręgowego w Tarnopolu. Działalność wybitna i znakomicie zorganizowana Koła tarnopolskiego jest tak powszechnie znana, że nie potrzebujemy jej tu podkreślać.

W powiecie turczańskim są 2 szkoły polskie, obie miejskie wobec czego co najmniej 3.100 Polaków, zamieszkałych w gminach wiejskich, niema wcale polskiej szkoły. W powiecie zaleszczyckim jest Polaków 27·6%, Rusinów 72·3%, szkół polskich zaś 17·3%, ruskich 82·7%, stąd wynika bardzo niepomysłny dla Polaków stosunek, bo na jedną szkołę polską przypada Polaków. 2.366, Rusinów 1.298. W powiecie tym są 4 gminy z absolutną większością Polaków, w 11 gminach mają Polacy 30—50%, a 26 gminach 10—30% ludności, szkół polskich jest tylko 9, z czego co najmniej 5 jest miejskich, więc na tak wielką ilość gmin, zamieszkałych przez Polaków, mamy 4 szkoły polskie. W powiecie zbaraskim Polaków jest 36·6%, Rusinów 63·0%, szkół polskich 27·7%, ruskich 72·3%, Polaków przypada na jedną szkołę 1.893, Rusinów 1.246. Gmin

z absolutną większością polską jest 19, w 6 gminach mają Polacy 30 — 50%, w 23 gminach 10 — 30% ludności szkół polskich 13, ruskich 34, charakterystycznym jest, że w powiecie tym jest gmin czysto ruskich tylko 12, czyżby znowu tu była krzywda ruska?

W powiecie zborowskim Polaków jest 29·6%, Rusinów 69·8%, szkół polskich 16·3%, ruskich 83·7% stąd 2.015 Polaków przypada na polską szkołę, a 925 Rusinów. Polacy mają w 3 gminach absolutną większość, w 9 gminach tworzą 30 — 50%, w 26 gminach 10 — 30% ludności.

Podaliśmy tu przykłady najdrastyczniejsze, lecz i w innych powiatach nie lepiej się dzieje, tembardziej, że w przeważnej ilości, gmin tych w których Polacy tworzą 30 — 50% ludności jest na pewne 40 dzieci polskich dla których powinna być zorganizowana szkoła polska. Że tak jest rzeczywiście wykazują na wstępie podane wyniki badań dra St. Kasznicy. Tablica V. wykazuje więc dowodnie, że w zachodniej Galicyi Rusini, zajmujący zaledwie ponad 100 gmin, jako większość, mają szkolnictwo rozwinięte dobrze ze szkodą Polaków, we wschodniej Galicyi zaś Polacy, tworzący poważną mniejszość inaczej zupełnie rozsiadloną, bo rozrzuconą w mniej lub więcej silnych kompleksach sukcesami takimi poszczycić się nie mogą, przeciwnie są skazani na ciągłe, stale się zwiększające wynaradawianie.

5. Bardzo mało powiedzieć można zarówno o liczbie dzieci w wieku szkolnym, jak i o uczęszczaniu do szkoły. Jedyne źródłem zawierającym pewną ilość danych w tych kwestyach jest Sprawozdanie Rady Szkolnej. Sprawozdanie zaś Rady Szkolnej Krajowej podaje w tekście, omawiającym tablice, przypuszczalną ilość wszystkich dzieci w wieku szkolnym od 6 — 12 lat 1,131.000, w wieku od 13 — 15 lat 526.500 dzieci. Pozatem podaje Sprawozdanie Rady Szkolnej Krajowej szczegółowe powiatami wykazy dzieci, obowiązanych do nauki codziennej i dopełniającej, ale mieszkających w gminach, mających szkoły, lub należących do zakresu szkolnego. Niemożliwym więc jest oznaczenie, wiele rzeczywiście, dzieci w wieku szkolnym nie korzysta z dobrodziejstwa nauki.

W roku szkolnym 1907/8 wynosiła w Galicyi zachodniej ilość dzieci w wieku szkolnym, (Tablica VI.) w gminach, mających szkoły i należących do zakresu szkolnego gmin sąsiednich, od 6 — 12 lat 404.435, od 12 — 15 (16) lat 83.380. Z tej liczby uczęszczało do szkół ludowych publicznych miejskich i wiejskich na naukę codzienną 335.183 dzieci, na naukę dopełniającą 55.348 dzieci. W szkołach prywatnych, w domu, w szkołach handlowych, przemysłowych itd. pobierało naukę codzienną 15.375 dzieci w wieku od 6 — 12 lat, a 7040 dzieci w wieku od 12 — 15 (16) lat. Razem w Galicyi zachodniej w gminach, mających szkoły i należących do zakresu szkolnego gmin sąsiednich było 487.815 dzieci w wieku od 6 — 15 (16) lat, obowiązanych do nauki codziennej lub dopełniającej. Uczęszczało zaś wszystkich dzieci na naukę 412.946 czyli 84·7% zobowiązanych

do uczęszczania, nie uczęszczało na naukę codzienną i dopełniającą 74.869 dzieci czyli 15 3⁰/₀.

W Galicyi wschodniej wynosiła w roku 1907/8 ilość dzieci w gminach, mających szkoły i należących do zakresu szkolnego gmin sąsiednich w wieku szkolnym od 6—12 lat 716.951, od 12—15 (16) lat 154.359 dzieci. Z tej liczby uczęszczało do szkół ludowych publicznych miejskich i wiejskich na naukę codzienną 569.554 dzieci, na naukę dopełniającą 103.043 dzieci. W szkołach prywatnych, w domu, w szkołach handlowych, przemysłowych itd. pobierało naukę 33.387 dzieci w wieku od 6—12 lat, a 13.431 dzieci w wieku od 12—15 (16) lat.

Razem w Galicyi wschodniej w gminach, mających szkoły i należących do zakresu szkolnego gmin sąsiednich, było 871.310 dzieci w wieku od 6—15 (16) lat, obowiązanych do nauki codziennej lub dopełniającej. Uczęszczało zaś wszystkich dzieci na naukę 719.415 czyli 82 6⁰/₀ zobowiązanych do uczęszczania, nie uczęszczało na naukę codzienną i dopełniającą 151.895 dzieci czyli 17 4⁰/₀.

W Galicyi całej w roku 1907/8 wynosiła ilość dzieci w gminach, mających szkoły i należących do zakresu szkolnego gmin sąsiednich w wieku szkolnym od 6—12 lat 1.121.386, od 12—15 (16) lat 237.739 dzieci. Z tej liczby uczęszczało do szkół ludowych publicznych miejskich i wiejskich na naukę codzienną 904.737 dzieci w wieku od 6—12 lat, na naukę dopełniającą 158.391 dzieci w wieku od 12—15 (16) lat. W szkołach prywatnych, w domu, w szkołach handlowych, przemysłowych itd. pobierało naukę 48.762 dzieci w wieku od 6—12 lat, a 20.471 w wieku od 12—15 (16) lat.

Razem w Galicyi całej w gminach, mających szkoły i należących do zakresu szkolnego gmin sąsiednich było 1.359.125 dzieci w wieku od 6—15 (16) lat, obowiązanych do nauki codziennej lub dopełniającej. Uczęszczało zaś wszystkich dzieci na naukę 1.132.361 czyli 83 3⁰/₀ z obowiązanych do uczęszczania na naukę, nie uczęszczało na naukę codzienną i dopełniającą 226.764 dzieci czyli 16 7⁰/₀.

Po porównaniu tych liczb widzimy, że nieco lepszą jest frekwencya w Galicyi zachodniej niż wschodniej, ale różnice te nie są znaczne. Jeden tylko wniosek wysuwa się jasno z tych liczb i to zarówno dla Galicyi zachodniej jak i wschodniej tj. że przeszło 15 dzieci na 100 zapisanych nie korzysta z nauki, a to jest wniosek bardzo smutny.

* * *

Na tem kończymy pracę niniejszą, a wynik jej najważniejszy jeden, że jesteśmy mocno pokrzywdzeni na polu szkolnictwa zarówno w Galicyi zachodniej, jak i wschodniej. Że tak jest rzeczywiście, wiemy o tem z sejmowych dyskusji szkolnych, z publikacji naukowych i prasy codziennej. A powody i argumenty, wykazujące dlaczego tak jest, ciągle słyszimy tak same. Dlatego pozwalamy sobie podać na zakończenie to, co p. M. Prószyński w pracy swej „Ze

szkolnictwa ludowego w zaborze austriackim“ napisał w 1907 roku w „Przewodniku Oświatowym:

„Dużo czynników, przez długi czas działających, złożyło się na to.

Może ludność ruska miała mądrych przewodników, co planowo i rozumnie robotę prowadzili, a znając wartość szkół, umieli skłonić włościan do odpowiednich starań u władz i — co niemniej ważne — do ofiar ze strony gminy, więc z funduszków włościańskich bezpośrednio. Może właściciele ziemscy, na wschodzie dzielniejsi, niż na zachodzie, Polacy, — łożyli na oświatę w ruskim języku, sądząc, że tyloletnie współżycie obu narodów obowiązek ten na nich wkłada, a podniesienie ze strony ruskiej hasła nienawiści do polskośći nie jest prawdopodobne. O żywole polskim w t. zw. Galicyi wschodniej zapomniano wtedy i pozwolono mu zruszczyć się, w zgodzie i pokoju. Może w Radzie szkolnej, gdy Rusini poczynali żale, wiał duch uległości żądaniom ich — Polacy miękkie mają serca — i myśl, że tą drogą nie tylko nie zaostrzy się apetytów, ale i usunie skargi. Potem szły nowe narzekania, a za nimi nowe szkoły...

Dziś na wszelkie takie utyskiwania statystyka powyższa, ze źródeł urzędowych szkolnych, niezgorszą stanowiłby mogła odpowiedź. Nietylko zresztą na ruskie utyskiwania...

Przeszłości nie zmienimy. My Polacy „wrogowie“, przeciw którym ogólnoruska krucjata stale się gotuje, nie mamy ochoty zazdrościć oświaty Rusinom; leży ona nam na sercu, choćby z tego powodu, że analfabeci ruscy zwiększają liczbę analfabetów w Galicyi. Ale mamy prawo domagać się dla Polaków równej opieki, równego traktowania“.

Kazimierz Piątkowski.

TABLICA I.

Wykaz imienny gmin bez szkoły
w roku szkolnym 1907/8.

Gminy bez szkoły w roku szkolnym 1907/8.

Powiat i gminy bez szkół	Ludność z 31/12 1900	Z tego używało języka			
		pol- skiego	ru- skiego	nie- mieck.	in- nego
I. Galicya zachodnia.					
1. <i>Kraków miasto</i>	—	—	—	—	—
2. <i>Biała</i>	—	—	—	—	—
1. Bór Łodygowski	153 * ¹⁾ 0 ²⁾	153	—	—	—
2. Bór Wilkowski	176 * ⁰	176	—	—	—
3. Harmęże	286 * ³⁾	285	—	—	—
4. Hucisko ⁴⁾	209 * ⁰	209	—	—	—
5. Klucznikowice	384	383	—	—	—
6. Kruki	119 * ⁰	119	—	—	—
7. Meszna	388	388	—	—	—
8. Monowice	1084	1084	—	—	—
9. Pławy	235 * [—]	232	—	—	—
10. Przecieszyn	259 * [—]	258	—	—	—
11. Skidzin	278 * [—]	275	—	—	—
12. Stawy Stare	415	415	—	—	—
13. Wilczkowice	130 * ⁰	130	—	—	—
14. Włosienica	673	673	—	—	—
15. Zaborze	275 * [—]	264	—	—	—
Spr. RSK 10 gmin *					
W rzecz. wistości 5 gmin ⁵⁾	5064	5044	—	—	—
3. Bochnia					
1. Borowna ⁶⁾	421	421	—	—	—
2. Cichawka	400	400	—	—	—
3. Kopaliny	305	305	—	—	—
4. Łomna	529	529	—	—	—
5. Zborezyce	199 * [—]	199	—	—	—
Spr. RSK 1 gmina *	1854	1854	—	—	—

Wyjaśnienie znaków i uwagi:

¹⁾ Gminy oznaczone (*) są zdaniem Rady Szkolnej Krajowej tak małe, że nie mają ani 40 dzieci w wieku szkolnym.

²⁾ Obok znaku (*) umieszczony znak (o) oznacza, że gmina ta rzeczywiście nie ma 40 dzieci w wieku szkolnym, więc nie ma warunków ustawą wymaganych do zorganizowania szkoły.

³⁾ Obok znaku (*) umieszczona pauza (—) oznacza, że na podstawie rzeczywistego stanu gmina ta ma co najmniej 40 dzieci w wieku szkolnym, a więc można w niej zorganizować szkołę.

⁴⁾ W sprawozdaniu Rady Szkolnej Kraj. nazywa się ta gmina „Huciska“. W zestawieniu gmin bezszkolnych podajemy nazwy gmin według „Gemeinde-Lexikon“. Następnie wykazywać będziemy w uwagach błędy drukarskie, lub mylnie nazwane gminy w spraw. R. S. K.

⁵⁾ Czytać należy: W powiecie Biała jest 10 gmin nie mających zdaniem Rady szkol. kraj. 40 dzieci w wieku szkolnym; na podstawie rzeczywistego stanu jest takich gmin tylko 5.

⁶⁾ W spr. R. S. K.: Barowa.

Powiat i gminy bez szkół	Ludność z 31 12 1900	Z tego używało języka			
		pol- skiego	ru- skiego	nie- mieck.	in- nego
4. <i>Brzesko</i>	—	—	—	—	—
5. <i>Chrzanów</i>	—	—	—	—	—
6. <i>Dąbrowa</i>	—	—	—	—	—
1. Dąbrówka Gorzycka .	1600	160	—	—	—
2. Kłyż	529	529	—	—	—
3. Lipiny	498	498	—	—	—
4. Małec	631	631	—	—	—
5. Pilcza Żelichowska .	636	636	—	—	—
6. Suchy Grunt	492	492	—	—	—
7. Skrzynka	784	784	—	—	—
8. Wielopole	745	745	—	—	—
9. Załuże	266	266	—	—	—
10. Żelichów	642	642	—	—	—
W rzeczywistości 1 gmina o	5383	5383	—	—	—
7. <i>Gorlice</i>	—	—	—	—	—
1. Banica	232	232	—	—	—
2. Bodaki	109*0	—	109	—	—
3. Długie	226	5	221	—	—
4. Jasionka	314	—	314	—	—
5. Przysłop ¹⁾	232	—	232	—	—
6. Pstrążne	193	—	193	—	—
7. Ropki	366	—	366	—	—
8. Sokół	797	797	—	—	—
Spr. RSK 1 gmina*	2469	1034	1435	—	—
W rzeczywistości 1 gmina o					
8. <i>Grybów</i>	—	—	—	—	—
1. Bieliczna	211*—	6	205	—	—
2. Brzana górna	614	614	—	—	—
3. Czertyżne	167*0	6	161	—	—
4. Jamna	258	258	—	—	—
5. Kamianna	402	—	402	—	—
6. Kipszna	376	376	—	—	—
7. Piorunka	437	—	432	—	—
8. Stara Wieś ²⁾	673	673	—	—	—
Spr. RSK 2 gminy*	3138	1933	1200	—	—
W rzeczywistości 1 gmina o					

¹⁾ W sprawozdaniu Rady Szkolnej Krajowej: Przysłop.

²⁾ W sprawozdaniu Rady Szkolnej Krajowej: Starawieś.

Powiat i gminy bez szkół	Ludność z ³¹ / ₁₂ 1900	Z tego używało języka			
		pol- skiego	ru- skiego	nie- mieck.	in- nego
9. <i>Jasło</i>	—	—	—	—	—
1. Grabanina	396	396	—	—	—
2. Pusta Wola	220 * —	220	—	—	—
3. Rozstajne	366	—	366	—	—
4. Siedliska ad Żmigrod	205 * —	205	—	—	—
5. Siepietnica	237 * —	237	—	—	—
6. Skalnik	356 * —	179	177	—	—
7. Swoszowa	920	920	—	—	—
8. Toki	413	413	—	—	—
9. Wolica	308	308	—	—	—
10. Zawadka ad Osiek ¹⁾	397	397	—	—	—
Spr. RSK 4 gminy*	3818	3275	543	—	—
10. <i>Kolbuszowa</i>	—	—	—	—	—
1. Brzeźówka	145 * 0	145	—	—	—
2. Bukowiec	315 * —	315	—	—	—
3. Hucisko	403	403	—	—	—
4. Kłapówka	278 * —	278	—	—	—
5. Leszcze	286 * —	286	—	—	—
6. Markowizna	618	618	—	—	—
7. Poręby Huciskie	299 * —	299	—	—	—
8. Rusinów	327	327	—	—	—
9. Trześń	466	466	—	—	—
10. Zapole	165 * 0	165	—	—	—
Spr. RSK 6 gmin*	3262	3262	—	—	—
W rzeczywistości 2 gminy o					
11. <i>Kraków okolica</i>	—	—	—	—	—
12. <i>Krosno</i>	—	—	—	—	—
1. Chlebna	326	326	—	—	—
2. Ciechania	453	3	450	—	—
3. Długie	554	554	—	—	—
4. Dobieszyn	557	557	—	—	—
5. Draganowa	630	630	—	—	—
6. Faliszówka	550	548	—	—	—
7. Głojsce	731	731	—	—	—
8. Łęki	1395	1395	—	—	—
9. Olchowiec	469	—	469	—	—
10. Piotrówka	360	360	—	—	—
Do przeniesienia	6025	5104	919	—	—

¹⁾ W sprawozdaniu Rady Szkolnej Krajowej podana jest jako 11. gmina Walowice, są one jednak przysiółkiem, a nie gminą i dlatego je opuszczamy.

Powiat i gminy bez szkół	Ludność z ³¹ / ₁₂ 1900	Z tego używało języka			
		pol- skiego	ru- skiego	nie- mieck.	in- nego
Z przeniesienia .	6025	5104	919	—	—
11. Poraj ¹⁾	192 * 0	192	—	—	—
12. Ropianka	163 * 0	5	158	—	—
13. Smereczne	183 * 0	—	182	—	—
14. Szczepańcowa	663	663	—	—	—
15. Wilsznia	219	—	219	—	—
Spr. RSK 3 gminy*	7445	5964	1478	—	—
W rzeczywistości 3 gminy o					
13. <i>Limanowa</i>	—	—	—	—	—
1. Chyżówki	670	670	—	—	—
2. Gruszowiec	350	350	—	—	—
3. Jadamwola ²⁾	298	298	—	—	—
4. Janowice	943	943	—	—	—
5. Jaworzna	611	611	—	—	—
6. Kisielówka	248 * —	248	—	—	—
7. Owieczka	251 * —	251	—	—	—
8. Pasierbiec	449	449	—	—	—
9. Piekiełko	474	474	—	—	—
10. Pogorzany	631	631	—	—	—
11. Pórzeczki	703	703	—	—	—
12. Porąbka	511	511	—	—	—
13. Rybie Stare	334	334	—	—	—
14. Stróża	540	540	—	—	—
15. Świdnik	200 * —	200	—	—	—
16. Wilczyce	484	484	—	—	—
17. Wysokie	388	388	—	—	—
Spr. RSK 3 gminy*	8085	8085	—	—	—
14. <i>Zabcut</i>	—	—	—	—	—
15. <i>Mielec</i>	—	—	—	—	—
1. Biały Bór	768	768	—	—	—
2. Blizna	325	325	—	—	—
3. Dobrynin	724	724	—	—	—
4. Gliny Małe	760	760	—	—	—
5. Grzybów	196 * —	196	—	—	—
6. Hyki i Dębiaki	335	335	—	—	—
7. Kęblów	419	419	—	—	—
8. Kielków	943	943	—	—	—
Do przeniesienia .	6470	6470	—	—	—

¹⁾ W sprawozdaniu Rady Szkolnej Krajowej: Prraj.

²⁾ W sprawozdaniu Rady Szkolnej Krajowej: Jadanewola.

Powiat i gminy bez szkół	Ludność z ³¹ / ₁₂ 1900	Z tego używało języka			
		pol- skiego	ru- skiego	nie- mieck.	in- nego
Z przeniesienia .	6470	6470	—	—	—
9. Łysakówek	358	358	—	—	—
10. Ostrówek	298 * —	298	—	—	—
11. Partynia	801	801	—	—	—
12. Piątkowiec	243 * —	243	—	—	—
13. Pień	344	344	—	—	—
14. Przykop	478	478	—	—	—
15. Rydzów	414	414	—	—	—
16. Rzemień	632	632	—	—	—
17. Szydłowiec	186 * 0	186	—	—	—
18. Toporów	340	340	—	—	—
19. Tuszymia	1066	1066	—	—	—
20. Wylów	490	490	—	—	—
21. Ziempińów ¹⁾	679	679	—	—	—
Spr. RSK z gminy*	10799	10799	—	—	—
W rzeczywistości 1 gmina o					
<i>16. Myslenice . . . . .</i>	—	—	—	—	—
1. Bogdanówka	588	588	—	—	—
2. Bysina	661	661	—	—	—
3. Chełm	324 * —	324	—	—	—
4. Kojszówka	652	652	—	—	—
5. Krzeczów	673	673	—	—	—
6. Więciorka	396	396	—	—	—
7. Wieprzec	410	410	—	—	—
8. Zawadka	326 * —	326	—	—	—
Spr. RSK z gminy*	4030	4030	—	—	—
<i>17. Nisko . . . . .</i>	—	—	—	—	—
1. Bieliniec	487	487	—	—	—
2. Bukowina	410	410	—	—	—
3. Cisów Las ²⁾	418	418	—	—	—
4. Dąbrowica	530	530	—	—	—
5. Domostawa	636	636	—	—	—
6. Glinianka	527	524	—	—	3
7. Huta Deregowska	418	418	—	—	—
8. Kończyce	488	488	—	—	—
9. Korabina	366	366	—	—	—
Do przeniesienia .	4280	4277	—	—	3

¹⁾ W sprawozdaniu Rady Szkolnej Krajowej podana mylnie suma gmin nie mających szkoły 20, gdyż jest ich 21.

²⁾ W sprawozdaniu Rady Szkolnej Krajowej: Cesówlas.

Powiat i gminy bez szkół	Ludność z ³¹ / ₁₂ 1900	Z tego używało języka			
		pol- skiego	ru- skiego	nie- mieck.	in- nego
Z przeniesienia .	4280	4277	—	—	3
10. Katy ¹⁾	380	380	—	—	—
11. Laski	501	501	—	—	—
12. Mostki	767	767	—	—	—
13. Nowa Wieś ²⁾	295 * —	295	—	—	—
14. Przyszów Szlachecki	272	272	—	—	—
15. Stróża	529	529	—	—	—
16. Studzieniec	349	349	—	—	—
17. Szyperki	463	463	—	—	—
18. Wolina	307	307	—	—	—
19. Wulka Bielińska	263	263	—	—	—
20. Zdziary	343	343	—	—	—
Spr. RSK 1 gmina * ³⁾	8749	8746	—	—	3
18. Nowy Sącz	—	—	—	—	—
1. Barnowiec	189	178	11	—	—
2. Chruszlice	81 * 0	81	—	—	—
3. Czaczów	326	274	52	—	—
4. Kunów	566	566	—	—	—
5. Lipie	482	476	—	6	—
6. Łąki ad Kąty	304	304	—	—	—
7. Maciejowa	444	27	410	7	—
8. Michalczowa	378	378	—	—	—
9. Mokra Wieś	420	420	—	—	—
10. Rąbkowa	325	325	—	—	—
11. Roztoka-Brzeziny	491	491	—	—	—
12. Roztoka-Mała	159 * 0	—	159	—	—
13. Składziste	263 * —	—	263	—	—
14. Skrzętla	340 * —	340	—	—	—
15. Słotwiny	631	227	404	—	—
16. Stańkowa	542	542	—	—	—
17. Tabaszowa	375	375	—	—	—
18. Witowice Dolne	560	560	—	—	—
19. Witowice Górne	348	348	—	—	—
20. Wola Krogulecka	329	329	—	—	—
21. Wola Kurowska	254 * —	254	—	—	—
22. Wronowice	409	409	—	—	—
23. Znamirowice	432	432	—	—	—
24. Żbikowice	303	299	—	4	—
Spr. RSK 5 gmin *	8951	7635	1299	17	—
W rzeczywistości 2 gminy o					

¹⁾ W sprawozdaniu Rady Szkolnej Krajowej: Krty.

²⁾ W sprawozdaniu Rady Szkolnej Krajowej: Nowawieś.

³⁾ W spr. RSK podana suma gmin nie mających szkół 19, a jest ich 20.

Powiat i gminy bez szkół	Ludność z ³¹ / ₁₂ 1900	Z tego używało języka			
		pol- skiego	ru- skiego	nie- mieck.	in- nego
<i>19. Nowy Targ</i>	—	—	—	—	—
1. Bańska	1009	1009	—	—	—
2. Brzegi	351	351	—	—	—
3. Gliczarów	557	557	—	—	—
4. Hałuszowa ¹⁾	178 * 0	178	—	—	—
5. Huba	176 * 0	176	—	—	—
6. Krośnica	467	461	—	—	—
7. Obidowa	537	537	—	—	—
8. Pyżówka	491	491	—	—	—
9. Skrzypne	500	500	—	—	—
Spr. RSK 2 gminy*					
W rzeczywistości 2 gminy o	4266	4260	—	—	—
<i>20. Pilzno</i>	—	—	—	—	—
1. Gembiczyna ²⁾	600	600	—	—	—
2. Globikowa	519	519	—	—	—
3. Jawornik	150 * 0	150	—	—	—
4. Kamienica Dolna	527	527	—	—	—
5. Machowa	639	639	—	—	—
6. Połomeja	180 * 0	180	—	—	—
Spr. RSK 2 gminy*					
W rzeczywistości 2 gminy o	2615	2615	—	—	—
<i>21. Podgórze</i>	—	—	—	—	—
<i>22. Przeworsk</i>	—	—	—	—	—
1. Chałupki z p. Rzeszów	182 * 0	182	—	—	—
2. Hucisko Jawornickie	819	819	—	—	—
Spr. RSK 1 gmina*					
W rzeczywistości 1 gmina o	1001	1001	—	—	—
<i>23. Ropczyce</i>	—	—	—	—	—
1. Będziemyśl	685	685	—	—	—
2. Boreczek	433	433	—	—	—
3. Broniszów	720	720	—	—	—
4. Budzisz ³⁾	102 * 0	102	—	—	—
5. Bystrzyca Dolna	322	322	—	—	—
6. Bystrzyca Górna	511	511	—	—	—
7. Klęczany	780	780	—	—	—
Do przeniesienia .	3553	3553	—	—	—

¹⁾ W sprawozdaniu Rady Szkolnej Krajowej: Gałuszowa.

²⁾ W sprawozdaniu Rady Szkolnej Krajowej: Gembiczyna.

³⁾ W sprawozdaniu Rady Szkolnej Krajowej: Budzice.

Powiat i gminy bez szkół	Ludność z ³¹ / ₁₂ 1900	Z tego używało języka			
		pol- skiego	ru- skiego	nie- mieck.	in- nego
Z przeniesienia	3553	3553	—	—	—
8. Łączki	246 * —	246	—	—	—
9. Ruda	371	371	—	—	—
10. Szkodna	781	781	—	—	—
11. Zdziary	345	344	—	1	—
Spr. RSK 2 gminy*	5196	5195	—	1	—
W rzeczywistości 1 gmina o					
24. Rzeszów	—	—	—	—	—
1. Błędowa Zgłobieńska	562	562	—	—	—
2. Brzezówka	605	605	—	—	—
3. Cierpisz	590	590	—	—	—
4. Grzegorzówka	546	546	—	—	—
5. Hucisko ad Przewrotne	490	490	—	—	—
6. Nowa Wieś Zaczerska	655	655	—	—	—
7. Piątkowa	1007	1007	—	—	—
8. Pogwizdów	627	627	—	—	—
9. Rogoźnica	490	490	—	—	—
	5572	5572	—	—	—
25. Strzyżów	—	—	—	—	—
1. Gbiska	211 * —	211	—	—	—
2. Łętownia	170 * o	170	—	—	—
Spr. RSK 2 gminy*	381	381	—	—	—
W rzeczywistości 1 gmina o					
26. Tarnobrzeg	—	—	—	—	—
1. Brandwica	770	756	—	—	—
2. Krawce	801	800	—	—	—
3. Nowiny	373 * —	373	—	—	—
4. Ocice	404	404	—	—	—
5. Rozalin	602	602	—	—	—
6. Tarnowska Wola	433	433	—	—	—
7. Witkowice	532	532	—	—	—
8. Żupawa	954	954	—	—	—
Spr. RSK 1 gmina*	4869	4854	—	—	—
27. Tarnów	—	—	—	—	—
1. Jastrząbka Nowa	781	781	—	—	—
2. Jodłówka Tuchowska	1706	1706	—	—	—
3. Jodłówka ad Wałki	684	684	—	—	—
4. Lubaszowa	448 * —	448	—	—	—
Spr. RSK 1 gmina*	3619	3619	—	—	—

Powiat i gminy bez szkół	Ludność z ³¹ / ₁₂ 1900	Z tego używało języka			
		pol- skiego	ru- skiego	nie- mieck.	in- nego
28. <i>Wadowice</i>	—	—	—	—	—
1. Bugaj	378	378	—	—	—
2. Dąbrówka	497	497	—	—	—
3. Graboszyce	513	512	—	—	—
4. Jastrzębia	373	373	—	—	—
5. Kaczyna	307	307	—	—	—
6. Leśnica	321	321	—	—	—
7. Lipowa	133 * 0	133	—	—	—
8. Miejsce	233	233	—	—	—
9. Podchybie ¹⁾	143 * 0	143	—	—	—
10. Zawadka	417	409	—	8	—
Spr. RSK 2 gminy*					
W rzeczywistości 2 gminy o ²⁾	3315	3306	—	8	—
29. <i>Wieliczka</i>	—	—	—	—	—
1. Dobranowice	347	345	—	—	—
2. Grabówki	374	374	—	—	—
3. Hucisko	156 * 0	156	—	—	—
4. Krzyworzeka	205 * —	205	—	—	—
5. Lednica Niemiecka	248	248	—	—	—
6. Liplas ³⁾	256 * —	256	—	—	—
7. Niżowa	134 * 0	134	—	—	—
8. Sułków	284 * —	284	—	—	—
9. Sygnaczów	268 * —	268	—	—	—
10. Zabawa	354	354	—	—	—
Spr. RSK 6 gmin *					
W rzeczywistości 2 gminy o	2626	2624	—	—	—
30. <i>Zywiec</i>	—	—	—	—	—
1. Brzuśnik	578	578	—	—	—
2. Bystra	509	509	—	—	—
3. Czernichów	608 * —	608	—	—	—
4. Hucisko	354 * —	354	—	—	—
5. Juszczyzna	1147	1147	—	—	—
6. Kocierzad Moszczanica	698	698	—	—	—
7. Kocierzad Rychwałd	475	475	—	—	—
8. Kocoń	826	826	—	—	—
9. Kuków	1398	1387	—	11	—
Do przeniesienia	6593	6582	—	11	—

¹⁾ W sprawozdaniu Rady Szkolnej Krajowej: Podchybie.

²⁾ W sprawozdaniu Rady Szkolnej Krajowej suma gmin nie mających szkoły podana 8, a jest ich 10.

³⁾ W sprawozdaniu Rady Szkolnej Krajowej: Liples.

Powiat i gminy bez szkół	Ludność z 31/12 1900	Z tego używało języka			
		pol- skiego	ru- skiego	nie- mieck.	in- nego
· Z przeniesienia .	6593	6582	—	11	—
10. Kurów	901	889	—	12	—
11. Łękawica	1131	1131	—	—	—
12. Łysina	291 * —	291	—	—	—
13. Międzybrodzie	1003	1003	—	—	—
14. Mutne	349	349	—	—	—
15. Nieledwia	1461	1459	—	—	—
16. Oczków	660	660	—	—	—
17. Okrajnik	486	486	—	—	—
18. Ostre	329	329	—	—	—
19. Pewelka	326 * —	326	—	—	—
20. Pewel Wielka	1621	1621	—	—	—
21. Przyteków	389	389	—	—	—
22. Rychwałek	504	504	—	—	—
23. Sienna	487	483	—	—	—
24. Sopotnia Wielka	1264	1246	—	17	—
25. Tresna	829	829	—	—	—
26. Zadziele	703	698	—	5	—
Spr. RSK 4 gminy*	19327	19275	—	45	—

II. Galicya wschodnia.

1. <i>Lwów</i>	—	—	—	—	—
2. <i>Bobrka</i>	—	—	—	—	—
3. <i>Bohorodczany</i>	—	—	—	—	—
4. <i>Borszczów</i>	—	—	—	—	—
1. Dębówka	226 * —	27	199	—	—
2. Monastyrek	418	22	396	—	—
3. Trójca	298	158	140	—	—
4. Zawale	249	27	222	—	—
5. Zbrzyż ¹⁾	249	145	104	—	—
Spr. RSK 1 gmina*	1440	379	1061	—	—
5. <i>Brody</i>	—	—	—	—	—
1. Batków	712	70	642	—	—
2. Buczyna	521	31	490	—	—
3. Czepiele	718	40	678	—	—
4. Dułyn ²⁾	332	39	293	—	—
5. Dytkowce	756	96	660	—	—
Do przeniesienia .	3039	276	2763	—	—

¹⁾ W sprawozdaniu Rady Szkolnej Krajowej: Zbrzyż.

²⁾ W sprawozdaniu Rady Szkolnej Krajowej: Dułyn.

Powiat i gminy bez szkół	Ludność z $\frac{31}{12}$ 1900	Z tego używało języka			
		pol- skiego	ru- skiego	nie- mieck.	in- nego
Z przeniesienia	3039	276	2763	—	—
6. Folwarki Wielkie	940	221	716	3	—
7. Gontowa	330	314	16	—	—
8. Hnidawa	530	122	408	—	—
9. Komorówka	297 * —	202	95	—	—
10. Łabodów ¹⁾	436	70	366	—	—
11. Łabacz	216 * —	43	173	—	—
12. Łukawiec	593	89	504	—	—
13. Maleniska	201 * —	188	13	—	—
14. Pańkowce	433	287	146	—	—
15. Smółno	902	402	494	6	—
16. Stołpin	1173	577	596	—	—
17. Szyszkowce	551	85	466	—	—
18. Trójca	711	41	670	—	—
19. Wertelka	693	73	620	—	—
20. Zwyżyn	807	49	756	—	—
Spr. RSK 3 gminy*	11852	3039	8802	9	—
6. Brzeżany	—	—	—	—	—
1. Krasnopuszcza	286	11	275	—	—
2. Nadorożniów	332	144	188	—	—
	618	155	463	—	—
7. Brzozów	—	—	—	—	—
8. Buczac	—	—	—	—	—
1. Bertniki	574	85	487	—	—
2. Kościelniki	1007	64	943	—	—
3. Pilawa	685	321	364	—	—
4. Rusilów	550	31	517	—	—
5. Sokulec	321	16	305	—	—
6. Sawalusi	256 * —	20	236	—	—
7. Wierzbiatyn	553	88	465	—	—
8. Zaleszczyki Małe	831	254	575	—	—
Spr. RSK 1 gmina*	4777	879	3892	—	—
9. Cieszanów	—	—	—	—	—
1. Deutschbach	185 * 0	160	8	17	—
2. Felsendorf	141 * 0	68	9	64	—
3. Ostrowiec	370	365	4	1	—
Spr. RSK 2 gminy*	496	593	21	82	—
W rzeczywistości 2 gminy o					

¹⁾ W sprawozdaniu Rady Szkolnej Krajowej: Łabodów.

Powiat i gminy bez szkół	Ludność z ³¹ / ₁₂ 1900	Z tego używało języka			
		pol- skiego	ru- skiego	nie- mieck.	in- nego
10. Czortków	—	—	—	—	—
11. Dobromil	—	—	—	—	—
1. Dobrzanka	315	48	267	—	—
2. Jamna Dolna ¹⁾	853	—	853	—	—
3. Jamna Górna ²⁾	688	22	666	—	—
4. Jasienica Sufczyńska	344	344	—	—	—
5. Katyna Rustykalna	270	1	269	—	—
6. Katyna Szlachecka	247 * —	1	246	—	—
7. Kotów	511	139	372	—	—
8. Krajna	231 * —	—	231	—	—
9. Lachawa	263 * —	—	263	—	—
10. Leszczawka	732	27	687	18	—
11. Leszczyny	270 * —	18	252	—	—
12. Łodzinka Dolna	230 * —	—	230	—	—
13. Łodzinka Górna	398	173	225	—	—
14. Łomna	624	—	624	—	—
15. Łopuszanka	245 * —	—	245	—	—
16. Łopusznica	545	20	525	—	—
17. Nanowa	657	6	651	—	—
18. Nowosielce Kozickie	405	111	294	—	—
19. Obersdorf	113 * 0	11	3	99	—
20. Prinzentäl	74 * 0	—	5	69	—
21. Rudawka pod Nanową	170 * 0	6	164	—	—
22. Rudawka pod Birczą	741	269	470	2	—
23. Smereczna	227 * —	—	216	11	—
24. Smolnica	363	43	318	—	2
25. Stebnik	320	2	295	23	—
26. Steinfels	173 * 0	25	28	120	—
27. Tarnawka	333	323	—	8	—
28. Węłykie	278 * —	7	271	—	—
Spr. RSK 12 gmin *	10620	1596	8670	350	2
W rzeczywistości + gminy o					
12. Dolina	—	—	—	—	—
1. Bubniszcze	327	—	318	9	—
2. Cerkowna	667	4	632	31	—
3. Dubszara	335 * —	1	334	—	—
4. Ilemnica	995	4	976	15	—
5. Jaworów	464	12	342	110	—
Do przeniesienia	2788	21	2602	165	—

1) W sprawozdaniu Rady Szkolnej Krajowej: Janina Dolna.

2) W sprawozdaniu Rady Szkolnej Krajowej: Janina Górna.

Powiat i gminy bez szkół	Ludność z $\frac{31}{12}$ 1900	Z tego używało języka			
		pol- skiego	ru- skiego	nie- mieck.	in- nego
Z przeniesienia	2788	21	2602	165	—
6. Lecówka	833	—	830	3	—
7. Lipa	323* —	25	296	2	—
8. Lipowica	1080	20	902	51	—
9. Łuhy	362	—	333	25	—
10. Łużki	317	—	312	5	—
11. Mizuń Nowy	115* 0	3	8	103	—
12. Niagryn	457	46	288	5	117
13. Pöchersdorf	176* 0	5	8	163	—
14. Seneczów	961	—	874	18	—
15. Słoboda Bolechowska	613	—	600	13	—
16. Stańkowce	320	—	308	12	—
17. Suchodół	881	20	790	62	—
18. Sukiel	415	—	410	5	—
19. Taniawa	430	14	390	26	—
20. Teresówka	94* —	12	6	76	—
21. Turza Mała	233	1	219	13	—
22. Wyszków	959	26	428	121	—
Spr. RSK 6 gmin*	11357	193	9604	868	117
W rzeczywistości 3 gminy o					
13. Drohobycz	—	—	—	—	—
1. Delawa	585	92	493	—	—
2. Lipice	271	—	259	12	—
3. Poczałowice	555	—	555	—	—
4. Podmanasterek	302* —	22	280	—	—
5. Raniowice ¹⁾	748	21	724	3	—
6. Saska Kameralna	196* 0	—	188	8	—
7. Stanyła	600	22	574	4	—
8. Stara Wieś	318* —	54	258	—	6
9. Wacowice	704	28	676	—	—
10. Zdzianna	278* —	—	269	9	—
Spr. RSK 5 gmin*	4557	239	4276	36	6
W rzeczywistości 1 gmina o					
14. Gródek	—	—	—	—	—
1. Kosowiec	301	4	297	—	—
2. Porzecze Lubieńskie	504	9	484	11	—
	805	13	781	11	—

¹⁾ W sprawozdaniu Rady Szkolnej Krajowej: Ramowice.

Powiat i gminy bez szkół	Ludność z ³¹ / ₁₂ 1900	Z tego używało języka			
		pol- skiego	ru- skiego	nie- mieck.	in- nego
15. <i>Horodenka</i>	—	—	—	—	—
1. Bałahorówka ¹⁾	201	76	125	—	—
2. Chmielowa	445	26	419	—	—
3. Hawrylak	795	102	693	—	—
4. Uniż	404	74	330	—	—
5. Żabokruki	845	89	756	—	—
	2690	367	2323	—	—
16. <i>Husiatyn</i>	—	—	—	—	—
17. <i>Jarosław</i>	—	—	—	—	—
1. Bobrówka	601	22	579	—	—
2. Czerniawka	113 * 0	79	34	—	—
3. Kruhel Pawłosiowski	466	466	—	—	—
4. Miękisz Stary	647	57	590	—	—
5. Nowa Grobla	490	72	418	—	—
6. Ożańsko	320	320	—	—	—
7. Słoboda	402	16	386	—	—
8. Tapin	730	694	35	—	—
9. Tuchla	564	11	553	—	—
10. Zadąbrowie	267 * —	59	208	—	—
11. Zaradawa ²⁾	852	138	714	—	—
Spr. RSK 2 gminy*	5452	1984	3517	—	—
W rzeczywistości 1 gmina o					
18. <i>Jaworów</i>	—	—	—	—	—
19. <i>Kałuż</i>	—	—	—	—	—
1. Dąbrowa	387	18	363	6	—
2. Dubowica	554	72	474	8	—
3. Słobódka	369	8	361	—	—
4. Seredne	703	41	650	12	—
	2013	139	1848	26	—
20. <i>Kamionka Strumitowa</i> .	—	—	—	—	—
21. <i>Kołomyja</i>	—	—	—	—	—
22. <i>Kosów</i>	—	—	—	—	—
23. <i>Lisko</i>	—	—	—	—	—
1. Bereznica Niżna	196 * 0	23	173	—	—
2. Bereznica Wyżna	454	11	443	—	—
3. Bóbrka	782	5	777	—	—
Do przeniesienia	1432	39	1393	—	—

¹⁾ W sprawozdaniu Rady Szkolnej Krajowej: Bałahorówka.

²⁾ W sprawozdaniu Rady Szkolnej Krajowej: Zaradawa.

Powiat i gminy bez szkół	Ludność z 31/12 1900	Z tego używało języka			
		pol- skiego	ru- skiego	nie- mieck.	in- nego
Z przeniesienia .	1432	39	1393	—	—
4. Brelików	455	100	353	1	—
5. Buk	482	97	375	—	2
6. Bukowiec	471	24	438	9	—
7. Bystre	118 * 0	4	99	15	—
8. Caryńskie	423	40	383	—	—
9. Chmiel	418	40	378	—	—
10. Choceń	222 * —	11	211	—	—
11. Cisowiec	171 * 0	19	152	—	—
12. Dołżyca	361 * —	9	352	—	—
13. Dziurdziów	427	8	419	—	—
14. Dzwiniacz Dolny	632	78	554	—	—
15. Glinne	291 * —	140	151	—	—
16. Gorzanka	330 *	28	302	—	—
17. Habkowce	173 * 0	8	162	—	—
18. Horodek	602	—	602	—	—
19. Hoszów	451	102	332	—	—
20. Hoszowczyk	530	8	522	—	—
21. Hulskie	361 * —	—	356	5	—
22. Huzele	412	135	277	—	—
23. Jabłonki	367 * —	23	344	—	—
24. Jałowe	232 * —	7	225	—	—
25. Jankowce	434	136	294	—	—
26. Jaworzec	498	8	490	—	—
27. Kalnica ad Baligród	541	9	530	—	—
28. Kalnica ad Lisko	527	28	499	—	—
29. Kamionki	299 * —	—	299	—	—
30. Kielczawa	187 * 0	16	171	—	—
31. Kołonicze	260	26	234	—	—
32. Krywe nad Sanem	468	—	468	—	—
33. Lisznia	274 * —	86	187	1	—
34. Łodyna	736	78	654	—	—
35. Łopienka	379 * —	—	355	24	—
36. Łubne	120 * 0	23	92	5	—
37. Łuh	203 * —	2	197	4	—
38. Mchawa	584	258	326	—	—
39. Moczary	530	16	514	—	—
40. Myczków	391	265	126	—	—
41. Myczkowce	655	341	314	—	—
42. Nasiczne	283 * —	—	283	—	—
43. Olchowa	335 * —	186	149	—	—
44. Paniszczów	731	85	646	—	—
Do przeniesienia .	17796	2481	15208	64	2

Powiat i gminy bez szkół	Ludność z ³¹ / ₁₂ 1900	Z tego używało języka			
		poi- skiego	ru- skiego	nie- mieck.	in- nego
Z przeniesienia .	17796	2481	15208	64	2
45. Polana	1277	657	620	—	—
46. Polańczyk	412	236	176	—	—
47. Polanki	291	19	272	—	—
48. Postołów	414	23	386	5	—
49. Przysłop	166	7	159	—	—
50. Rabe Baligrodzkie .	574	101	465	—	—
51. Radziejowa	203 *—	—	203	—	—
52. Romanowa Wola . .	274 *—	83	191	—	—
53. Rosolin	215 *—	24	191	—	—
54. Roztoki Dolne . . .	249 *—	26	223	—	—
55. Rudenka	503	61	424	18	—
56. Rybne	249 *—	5	244	—	—
57. Serednie Małe . . .	206 *—	78	128	—	—
58. Smerek	617	6	602	7	—
59. Sokółowa Wola . . .	409	44	365	—	—
60. Solinka	664	101	552	1	7
61. Sokole	316	15	301	—	—
62. Stuposiany	711	13	697	—	—
63. Studenne	250 *—	6	244	—	—
64. Sukowate	377 *—	—	377	—	—
65. Terka	425	43	382	—	—
66. Tworylne	772	2	770	—	—
67. Tyskowa	222 *—	—	222	—	—
68. Ustrzyki Górne . .	353 *—	9	341	3	—
69. Weremień ¹⁾	482	38	444	—	—
70. Wola Górzeńska . .	216 *—	4	212	—	—
71. Wołosate	839	5	834	—	—
72. Wydrne	250 *—	40	210	—	—
73. Zabrodzie	184 *o	1	180	2	1
74. Zadwórze	214 *—	—	214	—	—
75. Zatwarnica	772	75	697	—	—
76. Zawój	231 *—	—	231	—	—
77. Zawóz	506	24	482	—	—
78. Żernica Niżnia ²⁾ . .	409	160	249	—	—
79. Żubracze ³⁾	401	143	241	2	—
80. Zwierzyn	226 *—	53	171	2	—
Do przeniesienia .	32675	4585	27908	104	10

1) W sprawozdaniu Rady Szkolnej Krajowej: Weremień.

2) W sprawozdaniu Rady Szkolnej Krajowej: Żernica Niżnia.

3) W sprawozdaniu Rady Szkolnej Krajowej: Żubracze.

Powiat i gminy bez szkół	Ludność z ³¹ / ₁₂ 1900	Z tego używało języka			
		pol- skiego	ru- skiego	nie- mieck.	in- nego
Z przeniesienia .	32675	4585	27908	104	10
81. Żerdenka ¹⁾	160* ^o	19	141	—	—
82. Ruskie	242* [—]	2	240	—	—
Spr. RSK 37 gmin*	33077	4606	28289	104	10
W rzeczywistości 8 gmin o ²⁾					
24. Lwów okolica	—	—	—	—	—
25. Mościska	—	—	—	—	—
1. Chliple	818	47	763	8	—
2. Czyszki	479	191	288	—	—
3. Jatwiegł	423	21	398	4	—
4. Jordanówka ³⁾	206* [—]	171	35	—	—
5. Koniuszki Nanowskie	351* [—]	71	280	—	—
6. Ksieży Most	275* [—]	42	233	—	—
7. Moczerady	571	83	481	7	—
8. Podgac	422	33	389	—	—
9. Rustweczko	337* [—]	301	36	—	—
10. Słomianka	461	461	—	—	—
11. Sutkowice	635	66	569	—	—
12. Wojkowice	513	513	—	—	—
13. Zagrody	430	15	415	—	—
14. Zawadów	299* [—]	299	—	—	—
Spr. RSK 5 gmin*	6220	2314	3887	19	—
26. Nadwórna	—	—	—	—	—
27. Peczeniżyn	—	—	—	—	—
1. Łuczki	366* [—]	—	366	—	—
Spr. RSK 1 gmina*	366	—	366	—	—
28. Podhajce	—	—	—	—	—
1. Gniłowody	959	376	577	—	—
2. Jabłonówka	687	149	538	—	—
3. Justynówka	454* [—]	139	315	—	—
4. Michałówka ⁴⁾	532* [—]	100	432	—	—
Do przeniesienia .	2632	764	1862	—	—

¹⁾ W sprawozdaniu Rady Szkolnej Krajowej: Żedenka.

²⁾ W sprawozdaniu Rady Szkolnej Krajowej podana przy Lisku liczba gmin bezszkolnych 86. R. S. K. zalicza mylnie do gmin 1) Brzozowiec, 2) Potołowa Wola, 3) Strubowiska, są to bowiem przysiółki, a nie gminy. Prócz tego przy sumowaniu gmin myli się sprawozdanie R. S. K. o 1 za dużo i stąd powstała liczba 86.

³⁾ W sprawozdaniu Rady Szkolnej Krajowej: Jordanówka.

⁴⁾ W sprawozdaniu Rady Szkolnej Krajowej: Michałowska.

Powiat i gminy bez szkół	Ludność z 31/12 1900	Z tego używało języka			
		pol- skiego	ru- skiego	nie- mieck.	in- nego
Z przeniesienia	2632	764	1862	—	—
5. Rudniki	629	88	541	—	—
6. Seredne	503* —	66	437	—	—
7. Szczepanów	631	81	550	—	—
8. Uhrynów	875	450	425	—	—
9. Zastawce ad Hołhocze	856	362	494	—	—
10. Zaturzyn	548	146	402	—	—
11. Zawadówka	740	525	215	—	—
12. Łysa	671	89	582	—	—
Spr. RSK 3 gminy*	8085	2571	5508	—	—
29. <i>Przemysł</i>	—	—	—	—	—
1. Batycze	538	113	425	—	—
2. Bełwin	381	22	359	—	—
3. Boratycze	379	42	337	—	—
4. Duńkowiczki	369	54	276	19	20
5. Hucisko Nienadowskie	815	815	—	—	—
6. Koniusza	235* —	18	217	—	—
7. Kruhel Mały	585* —	541	41	—	—
8. Kruhel Wielki	359	89	270	—	—
9. Krzeczkowa	836	43	793	—	—
10. Prałkowce	905	624	235	33	12
11. Przekopana	833	331	498	3	—
12. Tyszkowice	447	21	426	—	—
13. Ujkowice	1645	861	657	115	12
14. Wapowce	747	125	618	1	3
Spr. RSK 2 gminy*	9074	3699	5152	171	47
30. <i>Przemysłany</i>	—	—	—	—	—
1. Łonie	822	132	684	6	—
	822	132	684	6	—
31. <i>Rawa Ruska</i>	—	—	—	—	—
1. Biała	1513	200	1313	—	—
2. Huta Lubycka	315* —	154	161	—	—
3. Kamienna Góra	812	43	769	—	—
4. Krzewica	433	41	392	—	—
5. Mosty Małe	644	150	461	30	—
6. Nowosiółki Kardyn.	592	97	490	—	—
7. Nowosiółki Przednie	454	65	388	—	—
8. Ostobuż	544	57	487	—	—
Do przeniesienia	5307	807	4461	30	—

Powiat i gminy bez szkół	Ludność z 31/12 1900	Z tego używało języka			
		pol- skiego	ru- skiego	nie- mieck.	in- nego
Z przeniesienia .	5307	807	4461	30	—
9. Prusie	419	70	335	10	—
10. Siedliska	558	288	262	2	—
11. Tehłów	671	46	625	—	—
12. Woronów	258* —	6	252	—	—
13. Zamek	1184	171	1013	—	—
Spr. RSK 2 gminy*	8397	1388	6948	42	—
32. Rohatyn	—	—	—	—	—
1. Demeszkowce	216	—	207	9	—
2. Kunieze	300* —	9	291	—	—
3. Kutce	288* —	37	251	—	—
4. Perenówka	169* 0	43	126	—	—
5. Podwinie	337	—	337	—	—
Spr. RSK 3 gminy*	1310	89	1212	9	—
W rzeczywistości 1 gmina o					
33. Rudki	—	—	—	—	—
1. Dubaniowice	1040	156	877	7	—
2. Hodwisznia	436	—	436	—	—
3. Jaremków	229* 0	39	190	—	—
4. Jatwieg.	318	128	190	—	—
5. Knihynice	362	—	362	—	—
6. Kościelniki	529	—	529	—	—
7. Kropielniki	398	—	393	5	—
8. Małpa	497	495	—	2	—
9. Manasterzec	391	22	369	—	—
10. Mosty	434	9	425	—	—
11. Nichowice	424	19	404	1	—
12. Ostrów	484	106	378	—	—
13. Susułów	832	164	658	10	—
14. Szeptyce	436	55	381	—	—
15. Szolomienice	884	15	869	—	—
16. Terszaków	350	—	350	—	—
17. Uherce Wieniawskie	556	32	524	—	—
18. Wistowice	378	93	285	—	—
Spr. RSK 1 gmina*	8978	1333	7620	25	—
34. Sambor	—	—	—	—	—
1. Neudorf	147* 0	136	—	11	—
2. Spryńka	64* 0	—	64	—	—
Spr. RSK 2 gminy*	211	136	64	11	—
W rzeczywistości 2 gminy o					

Powiat i gminy bez szkół	Ludność z 31/12 1900	Z tego używało języka				
		pol- skiego	ru- skiego	nie- nieok. nego	in- nego	
35. <i>Sanok</i>	—	—	—	—	—	
1. Bałucianka	256 * —	25	231	—	—	
2. Bełchówka	270 * —	30	240	—	—	
3. Dolina	281 * —	21	260	—	—	
4. Dożyca	376	19	357	—	—	
5. Duszatyn	375	150	220	—	—	
6. Jasiel	340	12	328	—	—	
7. Jawornik	493	29	463	—	—	
8. Kamienne	225 * —	15	210	—	—	
9. Karlików	388	8	380	—	—	
10. Mików	332	37	295	—	—	
11. Przybyszów	446	5	441	—	—	
12. Ratnawica	201 * —	—	201	—	—	
13. Rudawka Jaśliska	156 * 0	—	156	—	—	
14. Tokarnia	524	69	455	—	—	
15. Wola Piotrowa	350 * —	29	321	—	—	
16. Wola Krecowska	269 * —	9	260	—	—	
17. Wołuszowa	176 * 0	18	158	—	—	
18. Wulka	191 * 0	—	191	—	—	
19. Zawoje	254 * —	5	249	—	—	
20. Zboiska	300 * —	30	270	—	—	
Spr. RSK 12 gmin*		6203	511	5686	—	—
W rzeczywistości 3 gminy o						
36. <i>Skałat</i>	—	—	—	—	—	
1. Biletówka	211	14	197	—	—	
	211	14	197	—	—	
37. <i>Sniatyn</i>	—	—	—	—	—	
1. Kielichów	448	11	423	14	—	
	448	11	423	14	—	
38. <i>Sokal</i>	—	—	—	—	—	
1. Góra	473	100	373	—	—	
2. Tuszków	332 * —	287	40	—	—	
3. Witków	309 * —	158	151	—	—	
Spr. RSK 2 gminy*		1114	545	564	—	—
39. <i>Stanisławów</i>	—	—	—	—	—	
1. Rybno	458	—	458	—	—	
	458	—	458	—	—	

Powiat i gminy bez szkół	Ludność z 31/12 1900	Z tego używało języka			
		pol- skiego	ru- skiego	nie- mieck.	in- nego
40. <i>Stary Sambor</i>	—	—	—	—	—
1. Baczyna	305	35	267	3	—
2. Lenina Mała	551	23	528	—	—
3. Nanczułka Mała ¹⁾	400	7	381	12	—
4. Nanczułka Wielka ²⁾	471	—	471	—	—
5. Potok Wielki	424	—	424	—	—
6. Sozań	435	43	392	—	—
7. Szumina	156 * 0	44	112	—	—
8. Tycha	438	—	438	—	—
Spr. RSK 1 gmina*					
W rzeczywistości 1 gmina o	3180	152	3013	15	—
41. <i>Stryj</i>	—	—	—	—	—
1. Kłodnica	357	—	350	7	—
2. Łukawica Niżna	573	69	488	16	—
3. Manasterzec ³⁾	487	17	441	29	—
4. Ryków	361 * —	—	349	12	—
5. Sopot	663	6	632	18	7
6. Tysowiec	179 * 0	—	179	—	—
Spr. RSK 2 gminy*					
W rzeczywistości 1 gmina o	2620	92	2439	82	7
42. <i>Tarnopol</i>	—	—	—	—	—
43. <i>Tłumacz</i>	—	—	—	—	—
1. Babianka	397	27	342	28	—
2. Budzyń	531	11	511	9	—
3. Nowosiółka	601	28	569	4	—
4. Pohonia	112 * 0	4	106	2	—
Spr. RSK 1 gmina*					
W rzeczywistości 1 gmina o	1641	70	1528	43	—
44. <i>Trembowla</i>	—	—	—	—	—
1. Wolica Trembowelska ⁴⁾	336 * —	32	299	5	—
Spr. RSK 1 gmina*	336	32	299	5	—
45. <i>Turka</i>	—	—	—	—	—
1. Behnowate	393	13	380	—	—
2. Dołżki	482	—	482	—	—
3. Jasionka Steciowa	259 * —	—	259	—	—
Do przeniesienia	1134	13	1121	—	—

¹⁾ W sprawozdaniu Rady Szkolnej Krajowej: Nanczułka Mała.

²⁾ W sprawozdaniu Rady Szkolnej Krajowej: Nanczułka Wielka.

³⁾ W sprawozdaniu Rady Szkolnej Krajowej: Manasterzec.

⁴⁾ W sprawozdaniu Rady Szkolnej Krajowej: Wolica.

Powiat i gminy bez szkół	Ludność z 31/12 1900	Z tego używało języka			
		pol- skiego	ru- skiego	nie- mieck.	in- nego
Z przeniesienia	1134	13	1121	—	—
4. Kondratów	287 * —	—	287	—	—
5. Krywe	373	54	301	5	2
6. Lipie	591	55	515	18	3
7. Mielniczne	666	9	657	—	—
8. Mołdawsko	172 * 0	—	140	32	—
9. Radycz	257 * —	—	257	—	—
10. Ryków	277 * —	9	265	—	—
11. Smereczka	575	26	549	—	—
12. Zadzielsko	866	—	866	—	—
Spr. RSK 5 gmin*	5198	166	4958	55	5
W rzeczywistości 1 gmina o					
46. Zaleszczyki	—	—	—	—	—
47. Zbaraż	—	—	—	—	—
1. Iwazkowce	316	151	164	—	—
2. Kapuścińce	370 * —	265	99	2	—
3. Natreba	275 * 0	268	7	—	—
4. Nowiki	562	129	433	—	—
5. Pieńkowce	561	129	432	—	—
6. Prosowce	453	237	216	—	—
7. Sieniachówka	553	135	418	—	—
8. Zarudeczko	206 * —	170	36	—	—
Spr. RSK 3 gminy*	3296	1484	1805	2	—
48. Zborów	—	—	—	—	—
1. Cecowa	464	75	389	—	—
	464	75	389	—	—
49. Złoczów	—	—	—	—	—
1. Chwatów	466	67	399	—	—
2. Huta Werchobuzka	248 * —	246	2	—	—
3. Ruda Kołtowska	306	244	62	—	—
4. Zarwanica	429	273	154	—	—
5. Zazule	1949	891	1058	—	—
Spr. RSK 1 gmina*	3398	1721	1675	—	—
50. Żółkiew	—	—	—	—	—
1. Hucisko	689	43	646	—	—
2. Krasiczyn	248 * —	62	47	103	36
3. Majdan	326	113	213	—	—
4. Piły	462	19	443	—	—
5. Wulka Kunińska	397	15	382	—	—
Spr. RSK 1 gmina*	2122	252	1731	103	36
51. Żydaczów	—	—	—	—	—

TABLICA II.

Liczba gmin politycznych kraju:

1) według językowego charakteru poszczególnych gmin; 2) ze względu na szkoły; 3) ze względu na ludność pozbawioną szkoły.

Liczba porządkowa	Powiaty	Ilość gmin w powiecie	Ilość gmin z większością			Ilość gmin			Procentowo gminy			Ilość mieszkańców w gminach bez szkół według spisu ludności z 31/12 1900	Z tego używało języka				Ilość mieszkańców w gminach bez szkół według Spr. R. S. K. za rok 1907/8	Ilość gmin nie mających 40 dzieci w wieku szkoln. według	
			polską	ruską	niemiecką	w których są szkoły	które należą do zakresu szkolnego	bez szkół	w których są szkoły	które należą do zakresu szkolnego	bez szkół		polskiego	ruskiego	niemieck.	innego		Spraw. 1886	czym innym
	Galicja zachodnia																		
1.	Kraków miasto	1	1	—	—	1	—	—	100·0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2.	Biała	69	65	—	4	44	10	15	63·8	14·5	21·7	5064	5044	—	—	—	5392	10	5
3.	Bochnia	140	140	—	—	104	31	5	74·3	22·1	3·6	1854	1854	—	—	—	2106	1	—
4.	Brzesko	111	111	—	—	82	29	—	73·9	26·1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5.	Chrzanów	84	84	—	—	63	21	—	75·0	25·0	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6.	Dąbrowa	105	105	—	—	45	50	10	42·9	47·6	9·5	5383	5383	—	—	—	6020	—	1
7.	Gorlice	89	46	43	—	70	11	8	78·6	12·4	9·0	2469	1034	1435	—	—	2455	1	1
8.	Grybów	72	52	20	—	45	19	8	62·5	26·4	11·1	3138	1933	1200	—	—	3114	2	1
9.	Jaśło	122	104	18	—	61	51	10	50·0	41·8	8·2	3818	3275	543	—	—	3898	4	—
10.	Kolbuszowa	62	61	—	2	44	8	10	70·9	12·9	16·2	3262	3262	—	—	—	3215	6	2
11.	Kraków okolica	107	107	—	—	59	48	—	55·2	44·8	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12.	Krosno	84	65	19	—	51	18	15	60·7	21·4	17·8	7445	5964	1478	—	—	7455	3	3
13.	Limanowa	91	91	—	—	47	27	17	51·7	29·6	18·7	8085	8085	—	—	—	7608	3	—
14.	Łańcut	65	60	2	3	65	—	—	100·0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15.	Mielec	96	93	—	3	50	25	21	52·1	26·0	21·9	10799	10799	—	—	—	11141	4	1
16.	Myslenice	65	65	—	—	54	3	8	83·1	4·6	13·3	4030	4030	—	—	—	4524	2	—
17.	Nisko	61	60	—	1	37	4	20	60·6	6·6	32·8	8749	8746	—	—	3	6557	1	—

18.	Nowy Sącz	167	137	30	—	77	66	24	46·1	39·5	14·4	8951	7635	1299	17	—	9414	5	2
19.	Nowy Targ	75	71	4	—	59	7	9	78·7	9·3	12·0	4266	4260	—	—	—	4266	2	2
20.	Pilzno	61	61	—	—	38	17	6	62·3	27·9	9·8	2615	2615	—	—	—	2595	2	2
21.	Podgórze	55	55	—	—	50	5	—	90·9	9·1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22.	Przeworsk	43	42	—	1	35	6	2	81·4	13·9	4·7	1001	1001	—	—	—	995	1	1
23.	Ropczyce	79	79	—	—	45	23	11	57·0	29·1	13·9	5196	5195	1	—	—	5296	2	1
24.	Rzeszów	87	87	—	—	70	8	9	80·5	9·2	10·3	5572	5572	—	—	—	4660	—	—
25.	Strzyżów	63	60	3	—	48	13	2	76·2	20·6	3·2	381	381	—	—	—	380	2	1
26.	Tarnobrzeg	71	70	—	1	45	18	8	63·3	25·5	11·2	4869	4854	—	—	—	4443	1	—
27.	Tarnów	85	85	—	—	44	37	4	51·8	43·5	4·7	3619	3619	—	—	—	3573	1	—
28.	Wadowice	104	104	—	—	75	19	10	72·1	18·3	9·6	3315	3306	—	8	—	2319	2	2
29.	Wieliczka	110	110	—	—	63	37	10	57·3	33·6	9·1	2626	2624	—	—	—	2711	6	2
30.	Żywiec	70	70	—	—	43	1	26	61·4	1·4	37·2	19327	19275	—	45	—	16483	4	—
	W Galicyi zachodniej razem	2494	2341	140	13	1614	612	268	64·7	24·5	10·8	125834	119746	5956	70	3	120620	65	27
	Galicya wschodnia																		
1.	Lwów miasto	1	1	—	—	1	—	—	100·0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2.	Bóbrka	90	12	76	2	88	2	—	97·8	2·2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3.	Bohorodczany	37	1	36	—	34	3	—	91·9	8·1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4.	Borszczów	75	9	66	—	60	10	5	80·0	13·3	6·7	1440	379	1061	—	—	1435	1	—
5.	Brody	103	17	85	1	80	3	20	77·7	2·9	19·4	11852	3039	8802	9	—	11552	3	—
6.	Brzeżany	75	17	58	—	66	7	2	88·0	9·3	2·7	618	155	463	—	—	563	—	—
7.	Brzozów	56	46	10	—	52	4	—	92·9	7·1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8.	Buczacz	86	20	66	—	71	7	8	82·6	8·1	9·3	4777	879	3892	—	—	5497	1	—
9.	Cieszanów	66	25	40	1	63	—	3	95·5	—	4·5	696	593	21	82	—	612	2	2
10.	Czortków	44	8	35	1	39	5	—	88·6	11·4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Do przeniesienia	633	156	472	5	554	41	38	—	—	—	1938	5045	14239	91	—	19659	7	4

Liczba porządkowa	Powiaty	Ilość gmin w powiecie	Ilość gmin z większością			Ilość gmin			Procentowo gminy			Ilość mieszkańców w gminach bez szkół według spisu ludności z 31/12 1900	Z tego używało języka				Ilość mieszkańców w gminach bez szkół według Spr. R. S. K. za rok 1907/8	Ilość gmin niemających 40 dzieci w wieku szkolnym według	
			polską	ruską	niemiecką	w których są szkoły	które należą do zakresu szkolnego	bez szkół	w których są szkoły	które należą do zakresu szkolnego	bez szkół		polskiego	ruskiego	niemieck.	innego		Spraw.	siem. roczn.
	Z przeniesienia	633	156	472	5	554	41	38	—	—	—	19383	5045	14239	91	—	19659	7	2
11.	Dobromil	96	13	77	6	46	22	28	47.9	22.9	29.2	10620	1596	8670	350	2	16671	12	4
12.	Dolina	87	1	75	11	57	8	22	65.5	9.2	25.3	11357	193	9604	868	117	11366	6	3
13.	Drohobycz	79	6	68	5	56	13	10	70.9	16.5	12.6	4557	239	4276	36	6	4312	5	1
14.	Gródek	70	14	50	6	59	9	2	84.2	12.9	2.9	805	13	781	11	—	801	—	—
15.	Horodenka	50	1	49	—	40	5	5	80.0	10.0	10.0	2690	367	2323	—	—	3528	—	—
16.	Husiatyn	50	13	37	—	49	1	—	98.0	2.0	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17.	Jarosław	109	67	42	—	85	13	11	78.0	11.9	10.1	5452	1934	3517	—	—	5758	2	1
18.	Jaworów	70	4	62	4	57	13	—	81.4	18.6	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19.	Kałuż	69	3	64	2	58	7	4	84.0	10.1	5.9	2013	139	1848	26	—	2339	—	—
20.	Kamionka Strumiłowa	92	19	67	6	85	7	—	92.4	7.6	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21.	Kołomyja	57	2	55	—	54	3	—	94.7	5.3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22.	Kosów	45	—	43	2	36	9	—	80.0	20.0	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23.	Liśko	154	17	136	1	54	18	82	35.1	11.7	53.2	33077	4606	28289	104	10	33542	37	8
24.	Lwów okolica	130	46	73	11	113	17	—	86.9	13.1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25.	Mościska	78	28	50	—	54	10	14	69.2	12.8	18.0	6220	2314	3887	19	—	6220	5	—
26.	Nadwórna	33	1	31	1	33	—	—	100.0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27.	Peczenizyn	19	1	18	—	18	—	1	94.7	—	5.3	366	—	366	—	—	366	1	—
28.	Podhajce	65	17	48	—	47	6	12	72.3	9.2	18.5	8085	2571	5508	—	—	7400	3	—

29	Przemysł	123	23	100	—	85	24	14	69·1	19·5	11·4	9074	3699	5152	—	—	9200	2	—
30	Przemysłany	69	16	52	1	63	5	1	91·3	7·2	1·5	822	132	684	6	—	750	—	—
31	Rawa Ruska	73	12	57	4	46	13	13	64·4	17·8	17·8	8397	1388	6948	42	—	8481	2	—
32	Rohatyn	99	13	86	—	82	12	5	82·8	12·1	5·1	1310	89	1212	9	—	1310	3	1
33	Rudki	73	13	59	1	46	9	18	63·0	12·3	24·7	8978	1333	7620	25	—	8978	1	—
34	Sambor	87	13	71	3	74	11	2	85·1	12·6	2·3	211	136	64	11	—	211	2	2
35	Sanok	130	42	88	—	91	19	20	70·0	14·6	15·4	6203	511	5686	—	—	6203	12	3
36	Skałat	64	20	44	—	57	6	1	89·0	9·4	1·6	211	14	197	—	—	211	—	—
37	Śniatyn	41	—	40	1	37	3	1	90·2	7·3	2·5	448	11	423	14	—	448	—	—
38	Sokal	100	11	88	1	90	7	3	90·0	7·0	3·0	1114	545	564	—	—	1168	2	—
39	Stanisławów	75	10	65	—	59	15	1	78·7	20·0	1·3	458	—	458	—	—	454	—	—
40	Stary Sambor	56	5	51	—	43	5	8	76·8	8·9	14·3	3180	152	3013	15	—	3180	1	1
41	Stryj	102	4	92	6	85	11	6	83·3	10·8	5·9	2620	92	2439	82	7	2620	2	1
42	Tarnopol	82	24	58	—	68	14	—	82·9	17·1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
43	Tłumacz	64	6	56	2	54	6	4	84·4	9·4	6·2	1641	70	1528	43	—	1641	1	1
44	Trembowła	43	17	26	—	38	4	1	88·4	9·3	2·3	336	32	299	5	—	336	1	—
45	Turka	74	1	73	—	48	14	12	64·9	18·9	16·2	5198	166	4958	55	5	5515	5	1
46	Zaleszczyki	57	4	53	—	48	9	—	84·2	15·8	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	Zbaraż	60	19	41	—	46	6	8	76·7	10·0	13·3	3296	1484	1805	2	—	3373	3	—
48	Zborów	52	3	49	—	46	5	1	88·5	9·6	1·9	464	75	389	—	—	464	—	—
49	Złoczów	88	17	70	1	68	15	5	77·3	17·0	5·7	3398	1721	1675	—	—	3704	1	—
50	Żółkiew	74	8	63	3	63	6	5	85·1	8·1	6·8	2122	252	1731	103	36	2655	1	—
51.	Żydaczów	74	4	68	2	69	5	—	93·2	6·8	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Razem w Galicyi wschod.	3746	694	2967	85	2962	426	358	79·1	11·4	9·5	164106	30919	130153	2088	230	172864	117	29
	Razem w całej Galicyi .	6240	3035	3107	98	4576	1038	626	73·4	16·6	10·0	289940	150665	136109	2158	233	293484	182	56

TABLICA III.

Uszykowanie powiatów politycznych Galicyi zachodniej i wschodniej według procentu: 1) gmin mających szkoły; 2) gmin należących do zakresu szkolnego; 3) gmin bez szkół.

Gminy mające szkoły.

Galicya zachodnia.

Procent od—do	Ilość po- wia- tów	Ilość po- wiatów procen- towo	Ilość pow. proc. w stosunku do całej Galicyi	Powiaty i procent
100	2	6·7	2·5	Kraków miasto 100, Łańcut 100.
100—95	—	—	—	—
95—90	1	3·3	1·2	Podgórze 90·9.
90—85	—	—	—	—
85—80	3	10·0	3·7	Myślenice 83·1, Przeworsk 81·4, Rzeszów 80·5.
80—75	4	13·4	4·9	Nowy Targ 78·7, Gorlice 78·6, Strzyżów 76·2, Chrzanów 75·0.
75—70	4	13·3	4·9	Bochnia 74·3, Brzesko 73·9, Wadowice 72·1, Kolbuszowa 70·9.
70—65	—	—	—	—
65—60	7	23·4	8·8	Biała 63·8, Tarnobrzeg 63·3, Grybów 62·5, Pilzno 62·3, Żywiec 61·4, Krosno 60·7, Nisko 60·6.
60—55	3	10·0	3·7	Wieliczka 57·3, Ropczyce 57·0, Kraków okolica 55·2.
55—50	4	13·3	4·9	Mielec 52·1, Tarnów 51·8, Limanowa 51·7, Jasło 50·0.
50—45	1	3·3	1·2	Nowy Sącz 46·1.
45—40	1	3·3	1·2	Dąbrowa 42·9.
40—35	—	—	—	—
—	30	100·0	37·0	

Gminy mające szkoły.

Galicya wschodnia.

Procent od—do	Ilość po- wia- tów	Ilość po- wiatów procen- towo	Ilość pow. proc. w stosunku do całej Galicyi	Powiaty i procent
100	2	3·9	2·5	Lwów miasto 100, Nadwórna 100.
100—95	3	5·9	3·7	Husiatyn 98·0, Bóbrka 97·8, Cieszanów 95·5.
95—90	9	17·6	11·1	Kołomyja 94·7, Peczeniżyn 94·7, Żydaczów 93·2, Brzozów 92·9, Kamionka Strumiłowa 92·4, Bohoródczany 91·9, Przemyślany 91·3, Śniatyn 90·2, Sokal 90·0.
90—85	8	15·9	9·9	Skałat 89·0, Czortków 88·6, Zborów 88·5, Trembowla 88·4, Brzeżany 88·0, Lwów okolica 86·9, Sambor 85·1, Żółkiew 85·1.
85—80	12	23·5	14·9	Tłumacz 84·4, Gródek 84·2, Zaleszczyki 84·2, Kałusz 84·0, Stryj 83·3, Tarnopol 82·9, Rohatyn 82·8, Buczacz 82·6, Jaworów 81·4, Borszczów 80·0, Horodenka 80·0, Kosów 80·0.
80—75	6	11·7	7·4	Stanisławów 78·7, Jarosław 78·0, Brody 77·7, Złoczów 77·3, Stary Sambor 76·8, Zbaraż 76·7.
75—70	3	5·9	3·7	Podhajce 72·3, Drohobycz 70·9, Sanok 70·0.
70—65	3	5·9	3·7	Mościska 69·2, Przemyśl 69·1, Dolina 65·5.
65—60	3	5·9	3·7	Turka 64·9, Rawa Ruska 64·4, Rudki 63·0.
60—55	—	—	—	—
55—50	—	—	—	—
50—45	1	1·9	1·2	Dobromil 47·9.
45—40	—	—	—	—
40—35	1	1·9	1·2	Lisko 35·1.
—	51	100·0	63·0	

**Gminy należące do zakresu szkolnego innej gminy.
Galicya zachodnia.**

Procent od—do	Ilość po- wia- tów	Ilość po- wiatów procent- towo	Ilość pow. proc. w stosunku do całej Galicyi	Powiaty i procent
0	2	6·7	2·5	Kraków miasto 0, Łańcut 0.
0—5	2	6·7	2·5	Żywiec 1·4, Myślenice 4·6.
5—10	4	13·3	4·9	Nisko 6·6, Podgórze 9·1, Rze- szów 9·2, Nowy Targ 9·3.
10—15	4	13·4	4·9	Gorlice 12·4, Kolbuszowa 12·9, Przeworsk 13·9, Biała 14·5.
15—20	1	3·3	1·2	Wadowice 18·3.
20—25	4	13·4	4·9	Strzyżów 20·6, Krosno 21·4, Bochnia 22·1, Chrzanów 25·0.
25—30	7	23·3	8·8	Tarnobrzeg 25·5, Mielec 26·0, Brzesko 26·1, Grybów 26·4, Pilzno 27·9, Ropczyce 29·1, Limanowa 29·6.
30—35	1	3·3	1·2	Wieliczka 33·6.
35—40	1	3·3	1·2	Nowy Sącz 39·5.
40—45	3	10·0	3·7	Jaśło 41·8, Tarnów 43·5, Kra- ków okolica 44·8.
45—50	1	3·3	1·2	Dąbrowa 47·6.
50—100	—	—	—	—
—	30	100·0	37·0	

Gminy należące do zakresu szkolnego innej gminy.

Galicya wschodnia.

Procent od—do	Ilość po- wia- tów	Ilość po- wiatów procen- towo	Ilość pow. proc. w stosunku do całej Galicyi	Powiaty i procent
0	4	7·9	4·9	Lwów miasto 0, Cieszanów 0, Nadwórna 0, Peczeniżyn 0.
0—5	3	5·9	3·7	Husiatyn 2·0, Bóbrka 2·2, Brody 2·9.
5—10	20	39·2	24·7	Kołomyja 5·3, Żydaczów 6·8, Sokal 7·0, Brzozów 7·1, Przemysłany 7·2, Śniatyn 7·3, Kamionka Strumiłowa 7·6, Żółkiew 8·1, Buczacz 8·1, Bohorodczany 8·1, Stary Sambor 8·9, Podhajce 9·2, Dolina 9·2, Brzeżany 9·3, Trembowla 9·3, Tłumacz 9·4, Skałat 9·4, Zborów 9·6, Horodenka 10·0, Zbaraż 10·0.
10—15	13	25·5	16·1	Kałuż 10·1, Stryj 10·8, Czortków 11·4, Lisko 11·7, Jarosław 11·9, Rohatyn 11·1, Rudki 12·3, Sambor 12·6, Mościska 12·8, Gródek 12·9, Lwów okolica 13·1, Borszczów 13·3, Sanok 14·6.
15—20	10	19·6	12·4	Zaleszczyki 15·8, Drohobycz 16·5, Złoczów 17·0, Tarnopol 17·1, Rawa Ruska 17·8, Jaworów 18·6, Turka 18·9, Przemysł 19·5, Kosów 20·0, Stanisławów 20·0.
20—25	1	1·9	1·2	Dobromil 22·9.
25—30	—	—	—	—
30—35	—	—	—	—
35—40	—	—	—	—
40—45	—	—	—	—
45—50	—	—	—	—
50—100	—	—	—	—
—	51	100·0	63·0	

Gminy bez szkół.

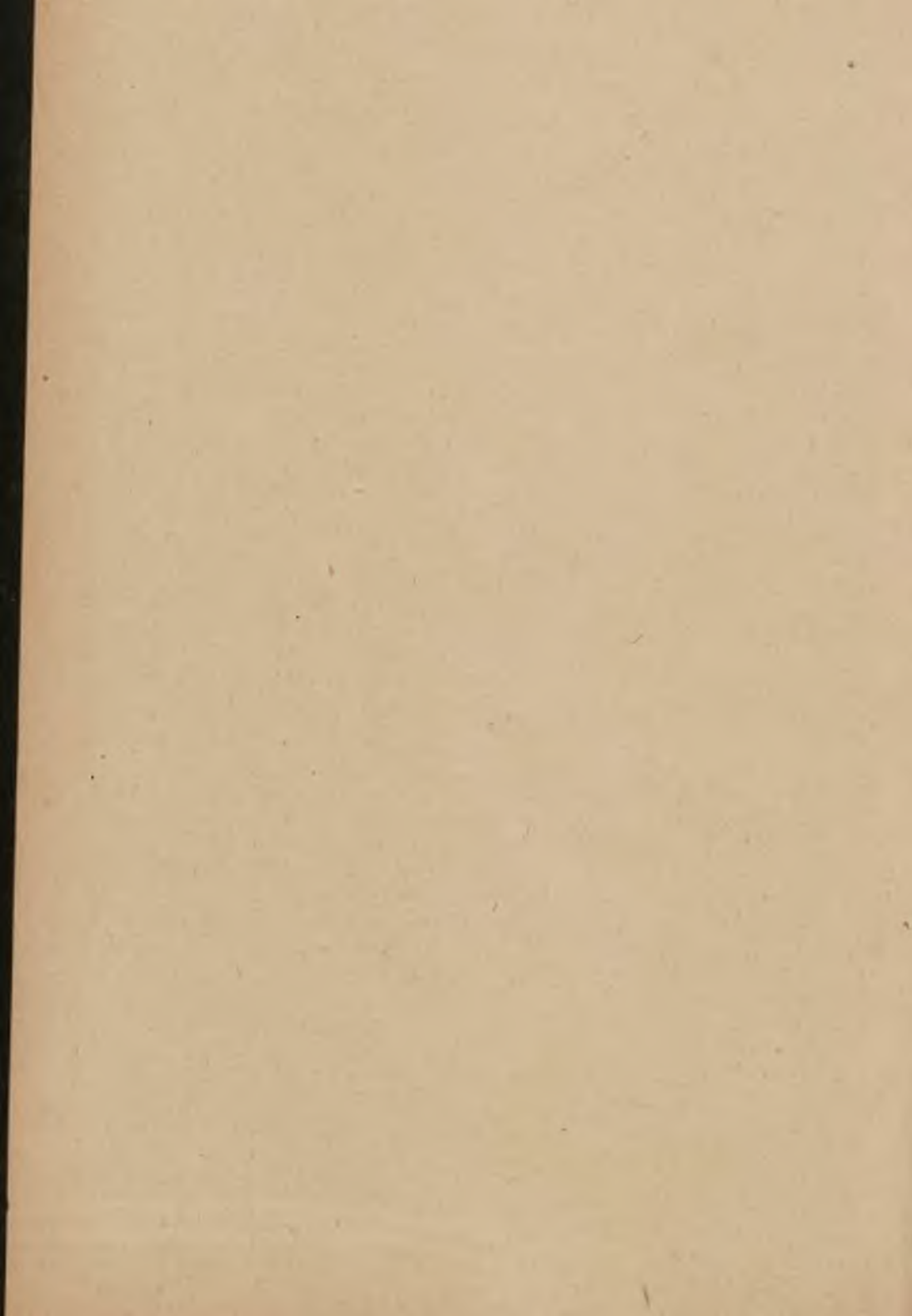
Galicya zachodnia.

Procent od—do	Ilość po- wia- tów	Ilość po- wiatów procent- towo	Ilość pow. proc. w stosunku do całej Galicyi	Powiaty i procent
0	6	20·0	7·4	Kraków miasto 0, Brzesko 0, Chrzanów 0, Kraków okolica 0, Łańcut 0, Podgórze 0.
0—5	4	13·4	4·9	Strzyżów 3·2, Bochnia 3·6, Przeworsk 4·7, Tarnów 4·7.
5—10	6	20·0	7·4	Jasło 8·2, Gorlice 9·0, Wieliczka 9·1, Dąbrowa 9·5, Wadowice 9·6, Pilzno 9·8.
10—15	7	23·3	8·7	Rzeszów 10·3, Grybów 11·1, Tarnobrzeg 11·2, Nowy Targ 12·0, Myślenice 13·3, Ropczyce 13·9, Nowy Sącz 14·4.
15—20	3	10·3	3·7	Kolbuszowa 16·2, Krosno 17·8, Limanowa 18·7.
20—25	2	6·7	2·5	Biała 21·7, Mielec 21·9.
25—30	—	—	—	—
30—35	1	3·3	1·2	Nisko 32·8.
35—40	1	3·3	1·2	Żywiec 37·2.
40—45	—	—	—	—
45—50	—	—	—	—
50—100	—	—	—	—
—	30	100·0	37·0	

Gminy bez szkół.

Galicya wschodnia.

Procent od do	Ilość wia- po- tów	Ilość po- wiatów procent- towo	Ilość pow. proc. w stosunku do całej Galicyi	Powiaty i procent
0	15	29·6	18·5	Lwów miasto 0, Bóbrka 0, Bohorodczany 0, Brzozów 0, Czortków 0, Husiatyn 0, Jaworów 0, Kamionka Strumiłowa 0, Kołomyja 0, Kosów 0, Lwów okolica 0, Nadwórna 0, Tarnopol 0, Zaleszczyki 0, Żydaczów 0.
0—5	11	21·6	13·6	Stanisławów 1·3, Przemyślany 1·5, Skałat 1·6, Zborów 1·9, Sambor 2·3, Trembowla 2·3, Śniatyn 2·5, Brzeżany 2·7, Gródek 2·9, Sokal 3, Cieszanów 4·5.
5—10	10	19·6	12·4	Rohatyn 5·1, Peczeniżyn 5·3, Złoczów 5·7, Kałusz 5·9, Stryj 5·9, Tłumacz 6·2, Borszczów 6·7, Żółkiew 6·8, Buczacz 9·3, Horodenka 10·0.
10—15	5	9·8	6·2	Jarosław 10·1, Przemyśl 11·4, Drohobycz 12·6, Zbaraż 13·3, Stary Sambor 14·3.
15—20	6	11·7	7·4	Sanok 15·4, Turka 16·2, Rawa Ruska 17·8, Mościska 18·0, Podhajce 18·5, Brody 19·4.
20—25	1	1·9	1·2	Rudki 24·7.
25—30	2	3·9	2·5	Dolina 25·3, Dobromil 29·2.
30—35	—	—	—	—
35—40	—	—	—	—
40—45	—	—	—	—
45—50	—	—	—	—
50—55	1	1·9	1·2	Lisko 53·2.
55—100	—	—	—	—
—	51	100·0	63·0	

TABLICA IV.

Szkoły nowe, zorganizowane w roku
szkolnym 1907|8.

L. p.	W powiatach	1. kl.	2. kl.	3. kl.	4. kl.	5. kl.	L. p.	W powiatach	1. kl.	2. kl.	3. kl.	4. kl.
	Galicyi zachodniej							Galicyi wschodniej				
2.	Biała	2	—	—	—	—	2.	Bóbrka	2	—	—	—
3.	Bochnia	5	—	—	—	—	5.	Brody	2	—	—	—
5.	Chrzanów	2	1	—	—	—	6.	Brzeżany	1	—	—	—
7.	Gorlice	6	—	—	—	—	7.	Brzozów	1	—	—	—
9.	Jasło	6	1	—	—	—	9.	Cieszanów	7	—	—	—
10.	Kolbuszowa	1	—	—	—	—	11.	Dobromil	2	—	—	—
12.	Krosno	1	—	—	—	—	14.	Gródek	1	—	—	—
13.	Limanowa	1	—	—	—	—	15.	Horodenka	5	—	—	—
14.	Łańcut	7	1	—	—	—	17.	Jarosław	3	—	—	—
15.	Mielec	1	—	—	—	—	26.	Nadwórna	2	—	—	—
17.	Nisko	1	—	—	—	—	27.	Peczeniżyn	1	—	—	—
18.	Nowy Sącz	5	—	—	—	—	28.	Podhajce	3	—	—	—
21.	Podgórze	1	—	—	—	—	29.	Przemysł	2	—	—	—
24.	Rzeszów	9	—	—	—	—	30.	Przemysłany	2	—	—	—
25.	Strzyżów	5	—	—	—	—	31.	Rawa Ruska	2	—	—	—
26.	Tarnobrzeg	1	—	—	—	—	32.	Rohatyn	1	—	—	—
28.	Wadowice	4	—	—	—	—	33.	Rudki	1	—	—	—
29.	Wieliczka	2	—	—	—	—	34.	Sambor	2	—	—	—
30.	Żywiec	2	—	—	—	—	39.	Stanisławów	4	—	—	—
	Razem w Gal. zachodniej.	62	3	—	—	—	40.	Stary Sambor	1	—	—	—
							42.	Tarnopol	2	—	—	—
							43.	Tłumacz	1	—	—	—
							45.	Turka	8	—	—	—
							46.	Zaleszczyki	2	—	—	—
							48.	Zborów	2	—	—	—
							50.	Żółkiew	1	—	—	—
							51.	Żydaczów	—	—	—	—
								Razem w Gal. wschodniej.	61	—	—	—
								Razem w całej Galicyi .	123	3	—	*

*) Okręgów szkolnych w których znajdują się szkoły 4-klasowe podać nie możemy gdyż nie wymienia ich sprawozdanie Rady Szkolnej Krajowej.

TABLICA V.

1) Rozsiedlenie się ludności Galicyi różnych języków według językowego charakteru poszczególnych gmin na podstawie spisu ludności z ³¹|₁₂ 1900 roku; 2) Ilość szkół ludowych publicznych według języka wykładowego na podstawie sprawozdania Rady Szkolnej Krajowej z 1907|8 r. i stosunek ludności do szkół.

Liczba porządkowa	Powiat	Ilość gmin w powiecie	Ludność austr. powiatu dnia 31 grudnia 1900 r.					Z ludności austriackiej powiatu wypada procentowo na język					
			Wogóle	Z tego używało języka				polski	ruski	niemiecki	inne		
				polskiego	ruskiego	niemieckiego	innego						
	Galicja zachodnia .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1.	Kraków miasto	1	86480	78563	249	6576	1092	90.8	0.3	7.6	—	—	—
2.	Biała	69	100517	84567	6	15811	133	84.1	—	15.7	—	—	—
3.	Bochnia	140	104952	104444	29	339	140	99.5	—	0.3	—	—	—
4.	Brzesko	111	97195	97061	9	116	9	99.9	—	0.1	—	—	—
5.	Chrzanów	84	91206	90427	13	658	108	99.2	—	0.7	—	—	—
6.	Dąbrowa	105	68647	68644	1	2	—	100.0	—	—	—	—	—
7.	Gorlice	89	82923	61526	20962	377	58	74.2	25.2	0.5	—	—	—
8.	Grybów	72	50812	41172	9612	23	5	81.0	18.9	0.1	—	—	—
9.	Jaśło	122	83693	75490	7970	214	19	90.2	9.5	0.3	—	—	—
10.	Kolbuszowa	62	74412	73890	11	419	92	99.3	—	0.6	—	—	—
11.	Kraków okolica	107	85528	82838	87	1994	609	96.9	0.1	2.3	—	—	—
12.	Krosno	84	82108	68464	13584	39	21	83.4	16.5	0.1	—	—	—
13.	Limanowa	91	75921	75920	—	1	—	100.0	—	—	—	—	—
14.	Łańcut	65	92432	88440	2773	826	393	95.7	2.8	0.9	—	—	—
15.	Mielec	96	75200	74236	—	964	—	98.7	1.3	—	—	—	—
16.	Myślenice	65	88607	88415	21	154	17	99.8	—	0.2	—	—	—
17.	Nisko	61	65131	64603	38	461	29	99.2	0.1	0.6	—	—	—
18.	Nowy Sącz	167	119236	101773	16481	979	3	85.4	13.8	0.8	—	—	—
19.	Nowy Targ	75	78146	75746	2379	18	3	96.9	3.1	—	—	—	—
20.	Pilzno	61	50215	50200	14	—	—	100.0	—	—	—	—	—
21.	Podgórze	55	59115	57945	21	680	469	98.1	—	0.1	—	—	—
22.	Przeworsk	43	49041	45361	812	2778	90	92.5	1.7	5.7	—	—	—
23.	Ropczyce	79	78389	78167	102	96	24	100.0	—	—	—	—	—
24.	Rzeszów	87	134119	132822	236	860	201	99.0	0.2	0.6	—	—	—
25.	Strzyżów	63	55930	14189	1739	2	—	96.9	3.1	—	—	—	—
26.	Tarnobrzeg	71	73585	73310	2	268	5	99.6	—	0.4	—	—	—
27.	Tarnów	85	106917	106236	47	525	109	99.4	—	0.5	—	—	—
28.	Wadowice	104	107192	106805	31	268	88	99.6	—	0.3	—	—	—
29.	Wieliczka	110	61810	61803	1	5	1	100.0	—	—	—	—	—
30.	Żywiec	70	108369	107475	19	809	66	99.1	—	0.7	—	—	—
	Razem w Gal. zach.	2494	2487828	2370532	77249	36263	3784	95.3	3.1	1.5	—	—	—
	Galicja wschodnia .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1.	Lwów miasto	1	156961	120634	15159	20409	759	76.9	9.6	13.0	—	—	—
2.	Bóbrka	90	79336	23708	55209	396	23	29.8	69.6	0.6	—	—	—
	Do przeniesienia	91	236297	144342	70368	20805	782	—	—	—	—	—	—

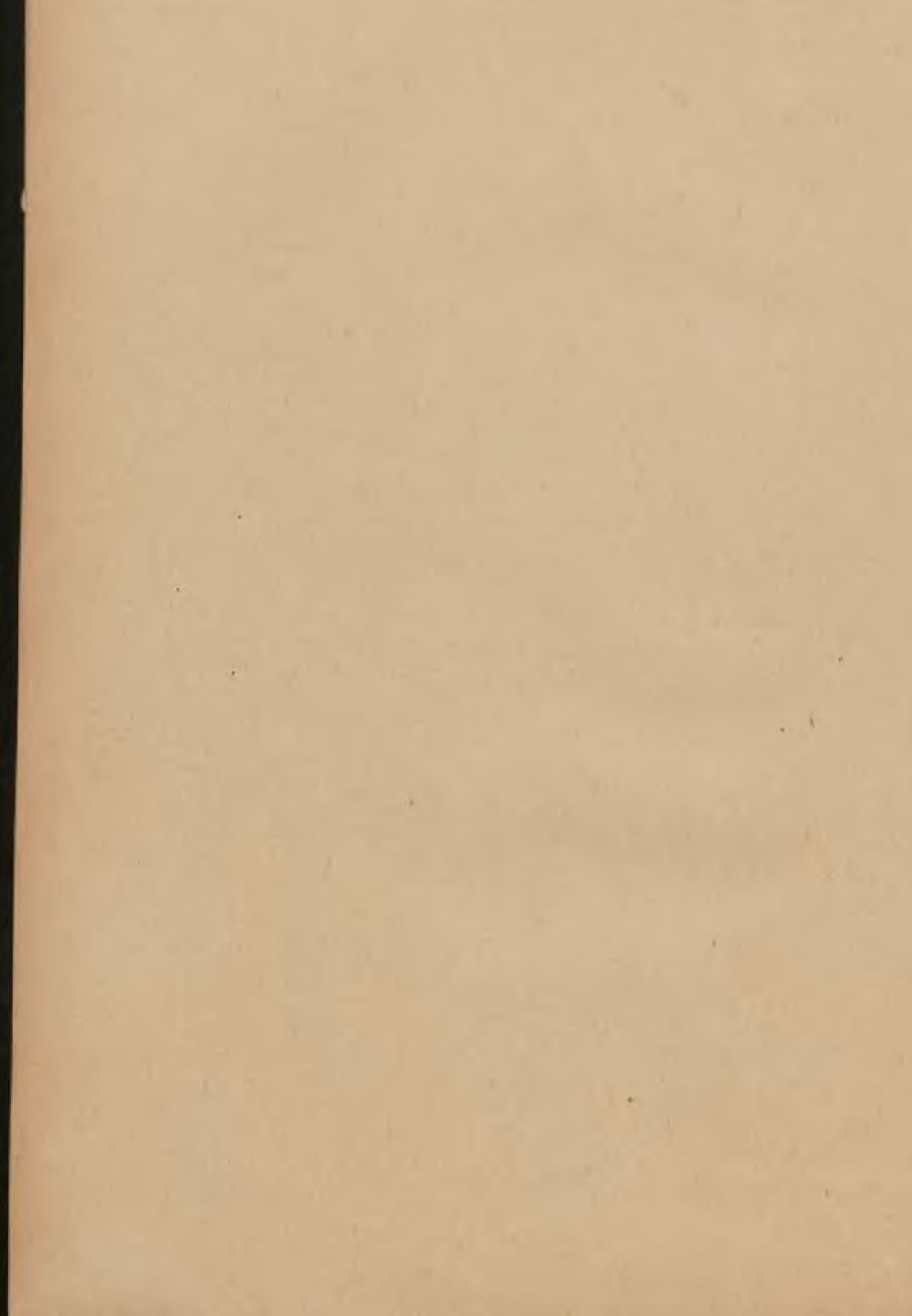

Liczba parządkowa	Powiat	Liczba gmin w powiecie	Ludność austr. powiatu dnia 31 grudnia 1900 r.					Z ludności austriackiej powiatu wypada procentowo na język			
			Wogóle	Z tego używało języka				polski	ruski	niemiecki	inne
				polskiego	ruskiego	niemieckiego	innego				
	Z przeniesienia .	91	236297	144342	70368	20805	782	—	—	—	—
3.	Bohorodczany .	37	61626	4657	51482	5429	58	7.6	83.5	8.8	0.1
4.	Borszczów . . .	75	108609	33084	75443	118	—	30.4	69.5	0.1	—
5.	Brody	103	137174	42692	85663	8817	2	31.1	62.4	6.5	—
6.	Brzeżany	75	95117	37620	57121	255	121	39.6	60.0	0.3	0.1
7.	Brzozów	56	78663	69284	9378	1	—	88.1	11.9	—	—
8.	Buczacz	86	123593	49508	73581	485	19	40.0	59.6	0.4	—
9.	Cieszanów	66	79107	34156	43638	1298	15	43.2	55.2	1.6	—
10.	Czortków	44	71787	26261	44406	1097	23	36.6	61.9	1.5	—
11.	Dobromil	96	68974	18281	49277	1408	8	26.5	71.5	2.0	—
12.	Dolina	87	103269	8522	77679	16931	137	8.2	74.5	16.2	0.1
13.	Drohobycz	79	133750	29899	91902	11897	52	22.4	69.0	8.6	—
14.	Gródek	70	71423	21712	47175	2518	18	30.4	66.1	3.5	—
15.	Horodenka	50	91420	21408	70006	6	—	23.4	76.6	—	—
16.	Husiatyn	50	92696	39198	53381	93	24	42.3	57.6	0.1	—
17.	Jarosław	109	135596	88510	45468	1178	440	65.5	33.5	0.9	0.3
18.	Jaworów	70	77967	9167	62945	5754	101	11.7	80.7	7.4	0.2
19.	Kałuż	69	87140	14227	70862	2051	—	15.2	82.4	2.4	—
20.	Kamionka Stru.	92	103711	34858	65743	3087	23	33.6	63.4	3.0	—
21.	Kołomyja	57	108989	22490	75468	10925	106	20.6	69.2	10.0	0.2
22.	Kosów	45	83918	3410	70502	10095	1	4.1	83.9	12.0	—
23.	Lisko	154	95156	23135	71076	896	49	24.3	74.7	0.9	0.1
24.	Lwów okolica . .	130	125696	60773	57414	7472	37	48.3	45.8	5.9	—
25.	Mościska	78	79134	32190	46756	184	4	40.7	59.1	0.2	—
26.	Nadwórna	33	78935	8427	60374	10114	20	10.7	76.5	12.8	—
27.	Peczenizyn	19	37113	5186	31885	24	18	14.0	85.9	0.1	—
28.	Podhajce	65	87991	32919	55030	41	1	37.4	62.5	0.1	—
29.	Przemyśl	123	144275	67899	70414	4909	1051	47.1	48.8	3.4	0.7
30.	Przemyślany . . .	69	77197	28238	46957	2002	—	37.3	60.1	2.6	—
31.	Rawa Ruska	73	104810	29995	73026	1660	129	28.6	69.7	1.6	0.1
32.	Rohatyn	99	108354	28208	79771	253	122	26.0	73.6	0.3	0.1
33.	Rudki	73	70390	24763	45169	458	—	35.2	64.1	0.7	—
34.	Sambor	87	96127	31664	61469	2994	20	32.9	63.9	3.1	0.1
35.	Sanok	130	103484	51000	52332	137	15	49.3	50.6	0.1	—
36.	Skalał	64	91069	40762	50056	248	3	40.3	59.5	0.2	—
37.	Śniatyn	41	84295	6208	68271	9765	51	7.4	91.0	11.6	—
	Do przeniesienia	2745	4735011	1224597	2161590	145404	3449	—	—	—	—

Łość szkół publicznych w powiecie		Między tymi było szkół czynnych		Między szkołami czynnymi i nieczynnymi miało język wykładowy		Ze szkół czynnych i nieczynnych wypada procentowa ilość język wykładowy		Łość przeciętna ludności austr. wypadająca na jedną szkołę w powiecie		Z ludności austr. powiatu ilość przypadająca na jedną szkołę			Łość kilometrów kwadratowych w powiecie		Łość ludności na jeden kilometr kwadratowy		Jedna szkoła ludowa wypada na klm. kwadrat.		Liczba porządkowa		
				polski		ruski		niemiecki		polska		ruska		niemiecka							
				ruski		niemiecki		polski		ruski		niemiecki									
127	36	127	36	50	4	70	32	1	—	—	—	—	—	—	—	922	892	69	250	3.	
86	62	59	59	18	44	44	—	—	111	889	—	—	—	—	—	1025	1025	106	165	4.	
82	82	21	65	21	65	65	—	—	244	756	—	—	—	—	—	1752	1752	79	204	5.	
71	69	22	49	22	49	49	—	—	310	690	—	—	—	—	—	1162	1162	82	164	6.	
53	52	49	4	4	4	4	—	—	492	75	—	—	—	—	—	684	684	115	129	7.	
77	73	36	36	36	41	41	—	—	468	532	—	—	—	—	—	1193	1193	104	155	8.	
65	65	31	31	31	34	34	—	—	477	523	—	—	—	—	—	1136	1136	70	175	9.	
41	41	19	22	19	22	22	—	—	463	537	—	—	—	—	—	694	694	104	169	10.	
48	47	21	27	21	27	27	—	—	437	563	—	—	—	—	—	886	886	78	185	11.	
62	61	4	52	4	52	52	—	—	113	839	—	—	—	—	—	2497	2497	42	403	12.	
68	66	13	13	13	53	53	—	—	191	779	—	—	—	—	—	1456	1456	92	214	13.	
61	61	21	40	21	40	40	—	—	344	656	—	—	—	—	—	887	887	80	145	14.	
46	45	6	40	6	40	40	—	—	130	870	—	—	—	—	—	904	904	101	197	15.	
51	51	16	35	16	35	35	—	—	314	686	—	—	—	—	—	873	873	107	174	16.	
94	91	72	22	72	22	22	—	—	766	234	—	—	—	—	—	1347	1347	101	143	17.	
63	60	12	51	12	51	51	—	—	190	810	—	—	—	—	—	1005	1005	77	159	18.	
63	63	9	53	9	53	53	—	—	143	841	—	—	—	—	—	1183	1183	73	188	19.	
94	94	25	67	25	67	67	—	—	266	713	—	—	—	—	—	1521	1521	68	162	20.	
71	71	15	56	15	56	56	—	—	214	789	—	—	—	—	—	800	800	136	113	21.	
39	39	5	34	5	34	34	—	—	128	872	—	—	—	—	—	1920	1920	44	49	22.	
55	41	13	42	13	42	42	—	—	236	764	—	—	—	—	—	1831	1831	52	33	23.	
117	117	47	69	47	69	69	—	—	402	590	—	—	—	—	—	1264	1264	99	108	24.	
20	20	2	18	2	18	18	—	—	473	527	—	—	—	—	—	755	755	105	137	25.	
41	41	6	35	6	35	35	—	—	146	854	—	—	—	—	—	1917	1917	41	46	26.	
49	48	18	31	18	31	31	—	—	367	633	—	—	—	—	—	377	377	98	185	27.	
96	91	40	56	40	56	56	—	—	417	583	—	—	—	—	—	1060	1060	83	21	28.	
65	63	15	50	15	50	50	—	—	231	769	—	—	—	—	—	925	925	144	104	29.	
56	56	12	42	12	42	42	—	—	214	750	—	—	—	—	—	1401	1401	75	25	30.	
88	88	15	73	15	73	73	—	—	170	830	—	—	—	—	—	1147	1147	94	130	32.	
48	46	18	30	18	30	30	—	—	375	625	—	—	—	—	—	703	703	102	146	33.	
85	79	24	59	24	59	59	—	—	282	694	—	—	—	—	—	948	948	101	112	34.	
96	90	38	58	38	58	58	—	—	396	604	—	—	—	—	—	1239	1239	83	129	35.	
59	58	28	31	28	31	31	—	—	475	525	—	—	—	—	—	917	917	100	155	36.	
40	39	3	37	3	37	37	—	—	75	925	—	—	—	—	—	604	604	139	150	37.	
2348	2283	783	1551	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	40829	—	—	—	—	

Liczba porządkowa	Powiat	Liczba gmin w powiecie	Ludność austr. powiatu dnia 31 grudnia 1900 r.				Z ludności austriackiej powiatu wypada procentowo na język				
			Wogóle	Z tego używało języka			polski	ruski	niemiecki	tury	
				polskiego	ruskiego	niemieckiego					innego
	Z przeniesienia	2745	4735011	1224597	2161590	145404	3449	—	—	—	—
38	Sokal	100	99926	35889	63649	387	—	35·9	63·7	0·4	—
39	Stanisławów	75	133762	51758	77084	4392	528	38·7	57·8	3·3	0·4
40	Stary Sambor	56	56723	9055	44427	3183	58	16·0	78·3	5·6	0·1
41	Stryj	102	115509	26337	79392	9655	125	22·8	68·8	8·4	—
42	Tarnopol	82	131086	58168	69435	3093	390	44·4	53·0	2·4	0·2
43	Tłumacz	64	105694	23199	80018	2110	369	21·9	75·7	2·0	0·4
44	Trembowła	43	76724	35289	40279	677	479	46·0	52·5	0·9	0·6
45	Turka	74	70977	6744	63489	736	8	9·5	89·5	1·0	—
46	Zaleszczyki	57	77176	21298	55807	64	7	27·6	72·3	0·1	—
47	Zbaraż	60	67226	24608	42381	237	—	36·6	63·0	0·4	—
48	Zborów	52	54390	16120	37925	155	160	29·7	69·8	0·3	0·2
49	Złoczów	88	108519	40411	67156	881	71	37·2	61·9	0·8	0·1
50	Żółkiew	74	90081	23551	64094	2105	331	26·2	71·1	2·3	0·4
51	Żydaczów	74	74071	14477	56568	2985	41	19·5	76·4	4·0	0·1
	Razem w Gal. wsch.	3746	4796875	1611501	3003294	176064	6016	33·6	62·6	3·7	0·1
	Razem w całej Galicyi	6240	7284703	3982033	3080543	212327	9800	54·7	42·3	2·9	0·1

Ilość szkół publicznych w powiecie		Między temi było szkół czynnych		Między szkołami czynnymi i nieczynnymi miało język wykładowy			Ze szkół czynnych i nieczynnych wypadło procentowo na język wykładowy			Ilość przeciętna ludności austr. wypadająca na jedną szkołę w powiecie			Z ludności austr. powiatu ilość			Ilość kilometrów kwadratowych w powiecie	Ilość ludności na jeden kilometr kwadratowy	Jedna szkoła ludowa przypada na klm. kwadrat.	Liczba porządkowa
polSKI	ruski	niemiecki	polSKI	ruski	niemiecki	polSKą	ruską	niemiecką	Łódźkie	Krajozn.	Autonoma	Łódźkie	ruską	niemiecką					
2348	2283	783	1551	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
97	96	25	73	1	237	753	100	1030	1560	872	387	—	—	—	—	—	—	—	
79	79	20	59	—	254	746	—	1693	2587	1306	—	—	—	—	—	—	—	—	
45	38	8	37	—	178	822	—	1261	1132	1201	—	—	—	—	—	—	—	—	
95	95	14	79	2	147	832	21	1216	1881	1005	4827	—	—	—	—	—	—	—	
82	82	24	58	—	293	707	—	1599	2424	1197	—	—	—	—	—	—	—	—	
62	62	16	46	—	258	742	—	1705	1449	1739	—	—	—	—	—	—	—	—	
43	43	22	21	—	512	488	—	1784	1604	1919	—	—	—	—	—	—	—	—	
49	38	2	47	—	41	959	—	1651	3372	1351	—	—	—	—	—	—	—	—	
52	51	9	43	—	173	827	—	1484	2366	1298	—	—	—	—	—	—	—	—	
47	44	13	34	—	277	723	—	1430	1893	1246	—	—	—	—	—	—	—	—	
49	44	8	41	—	163	837	—	1110	2015	925	—	—	—	—	—	—	—	—	
77	71	27	49	1	351	636	13	1409	1496	1371	881	—	—	—	—	—	—	—	
72	72	19	52	1	264	722	14	1251	1239	1233	2105	—	—	—	—	—	—	—	
72	72	12	58	2	167	805	28	1029	1206	975	1492	—	—	—	—	—	—	—	
3269	3170	1000	2248	21	306	686	06	1467	1612	1336	8384	55335	78492	87	169	—	—	—	
5018	4828	2656	2337	25	529	466	05	1452	1499	1318	8493	—	—	93	156	—	—	—	

TABLICA VI.

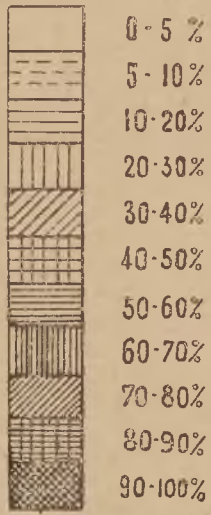
1) Ilość dzieci w wieku szkolnym w gminach, mających szkoły i należących do zakresu szkolnego; 2) Ilość dzieci, pobierających naukę.

Liczba porządkowa	P o w i a t	Ilość dzieci w wieku szkolnym w gminach mających szkoły i należących do zakresu szkolnego, obowiązanych do uczęszczania na naukę		Ilość dzieci uczęszczających do publicznych szkół ludowych, miejskich i wiejskich na naukę		Suma wszystkich dzieci pobierających naukę w szkołach lud., publ. i pryw. w domu, w szk. średnich, przem., handl. i t. d.	
		codzienną w wieku od 6—12 lat	dopełniaj. w wieku od 12—15(16) lat	codzienną w wieku od 6—12 lat	dopełniaj. w wieku od 12—15(16) lat	w wieku od 6—12 lat	w wieku od 12—15(16) lat
	Galicya zachodnia	—	—	—	—	—	—
1.	Kraków miasto	12200	5250	10315	—	13845	2463
2.	Biała	16344	2915	13341	2131	15071	2434
3.	Bochnia	20806	4691	18178	3202	18563	3374
4.	Brzesko	18098	4102	15690	3223	15844	3324
5.	Chrzanów	18565	3327	16760	2868	17099	2897
6.	Dąbrowa	11666	2189	9546	1675	9858	1727
7.	Gorlice	13757	2571	11656	1955	11805	2011
8.	Grybów	7922	1811	7046	1591	7176	1663
9.	Jasło	13073	2668	11319	2020	11435	2232
10.	Kolbuszowa	12233	3379	9999	1924	10205	2041
11.	Kraków okolica	13726	3074	13238	2698	13434	3050
12.	Krosno	12667	2484	10530	1800	11032	1906
13.	Limanowa	11937	1815	8503	929	8909	990
14.	Łańcut	14778	2791	12464	1879	13258	2196
15.	Mielec	11631	2354	9677	1726	10251	1884
16.	Myslenice	13423	2692	11035	2097	11347	2177
17.	Nisko	10094	2027	8664	1622	8855	1659
18.	Nowy Sącz	19054	2488	13291	1315	14480	1467
19.	Nowy Targ	11060	2404	8519	1813	8622	1853
20.	Pilzno	7641	2044	6638	1883	6714	1901
21.	Podgórze	10953	2572	9925	1350	10631	2153
22.	Przeworsk	8682	1439	7412	1147	7781	1165
23.	Ropczyce	12273	2485	8485	1313	8807	1446
24.	Rzeszów	22572	5047	16501	1901	17086	2134
25.	Strzyżów	9697	1791	7818	1454	7901	1497
26.	Tarnobrzeg	11142	2244	9553	1796	9800	1831
27.	Tarnów	17841	3348	12336	1836	13304	2449
28.	Wadowice	17133	3146	14890	2365	14999	2428
29.	Wieliczka	11609	2400	11194	2226	11295	2317
30.	Żywiec	11868	1832	10660	1609	11151	1719
	Razem w Galicyi zach. .	404435	83380	335183	55348	350558	62388
	Galicya wschodnia	—	—	—	—	—	—
1.	Łwów miasto	24525	9739	17581	115	22110	3679
2.	Bóbrka	14377	3222	13441	3171	13587	3238
	Do przeniesienia .	38902	12961	31022	3286	35697	6917

P o w i a t	Hość dzieci w wieku szkolnym w gminach mających szkoły i należących do zakresu szkolnego, obowiązanych do uczęszczania na naukę		Hość dzieci uczęszczających do publicznych szkół ludowych, miejskich i wiejskich na naukę		Suma wszystkich dzieci pobierających naukę w szkołach lud., publ. i przyw. w domu, w szk. średnich, przem., handl. i t. d.	
	codzienna w wieku od 6—12 lat	dopełniaj. w wieku od 12—15 (16) lat	codzienna w wieku od 6—12 lat	dopełniaj. w wieku od 12—15 (16) lat	w wieku od 6—12 lat	w wieku od 12—15 (16) lat
Z przeniesienia .	38902	12961	31022	3286	35697	6917
Bohorodczany	8524	1479	5871	1053	6340	1184
Borszczów	16025	3481	11990	2830	12273	2942
Brody	18773	2951	13181	2192	14966	2365
Brzeżany	17009	3272	13452	2551	13878	3012
Brzozów	12817	2778	9712	1820	9915	1925
Buczacz	17293	2654	15189	1976	15980	2136
Cieszanów	13037	2801	11451	2294	11543	2326
Czortków	11108	3229	8277	1598	8601	1724
Dobromil	9501	2432	6820	1563	7057	1633
Dolina	14096	2812	12199	2272	12788	2337
Drohobycz	19216	3175	14854	1793	16093	2242
Gródek	10202	1821	8716	1465	9270	1614
Horodenka	11388	1765	7685	1228	8243	1259
Husiatyn	14111	3064	11719	2383	11890	2464
Iarosław	22021	3551	18312	2555	18771	2679
Jaworów	11578	2387	8829	1829	9053	1868
Kałusz	13099	2978	10201	2248	10639	2330
Kamionka Strumiłowa	16519	3920	14700	3494	15205	3758
Kołomyja	19691	6109	15200	2892	16447	3840
Kosów	9463	1416	6587	1075	6831	1149
Lisko	7985	1162	6397	903	6728	1008
Lwów okolica	22559	5626	19913	4857	20897	5094
Wołciska	11911	2089	10131	1808	10245	1821
Nadwórna	9418	961	6442	694	6936	746
Peczeniżyn	6131	1781	3255	579	3431	614
Podhajce	12066	3196	10350	2451	10535	2525
Przemysł	20870	4857	16240	2164	18817	3589
Przemysłany	13536	2910	11782	2420	12217	2538
Rawa Ruska	12426	1794	9364	1322	9973	1345
Rohatyn	18782	3849	14518	2728	15120	2872
Żudki	9330	1885	8479	1694	8710	1823
Żambor	15282	3128	13045	2564	13370	2630
Żanok	16154	3406	12494	1926	13024	2319
Żkałat	14008	3028	10929	2073	11064	2197
Żniatyn	12840	2915	8349	1216	8950	1413
Do przeniesienia .	527651	113623	417655	73796	441497	84258

Liczba porządkowa	P o w i a t	Ilość dzieci w wieku szkolnym w gminach mających szkoły i należących do zakresu szkolnego obowiązanych do uczęszczania na naukę		Ilość dzieci uczęszczających do publicznych szkół ludowych, miejskich i wiejskich na naukę		Suma wszystkich dzieci pobierających naukę w szkołach lud., publ. i przyw. w domu, w szk. średnich, przem. handl. i t. d.	
		codzienną w wieku od 6—12 lat	dopełniaj. w wieku od 12—15(16) lat	codzienną w wieku od 6—12 lat	dopełniaj. w wieku od 12—15(16) lat	w wieku od 6—12 lat	w wieku od 12—15(16) lat
	Z przeniesienia	527651	113623	417655	73796	441497	84258
38.	Sokal	15646	3426	14109	3047	14563	3193
39.	Stanisławów	21293	4921	18384	2687	20202	4012
40.	Stary Sącz	8037	1550	5531	995	5835	1102
41.	Stryj	17934	3057	15692	2250	17148	2324
42.	Tarnopol	20822	4332	15969	3529	17225	3733
43.	Tłumacz	16349	3619	11912	2525	12924	2632
44.	Trembowła	12161	3017	9743	2239	10103	2517
45.	Turka	7335	1401	4944	832	5032	832
46.	Zaleszczyki	11177	2838	8185	1567	8982	1842
47.	Zbaraż	8919	2083	6653	1287	6832	1350
48.	Zborów	8179	1246	5848	1005	6273	1031
49.	Złoczów	15469	3525	12277	2684	12790	2860
50.	Żółkiew	13461	3018	11561	2370	11815	2370
51.	Żydaczów	12498	2703	11091	2230	11720	2438
	Razem w Galicyi wschd.	716951	154359	569554	103043	602941	116474
	Razem w całej Galicyi . .	1121386	237739	904737	158391	953499	178862

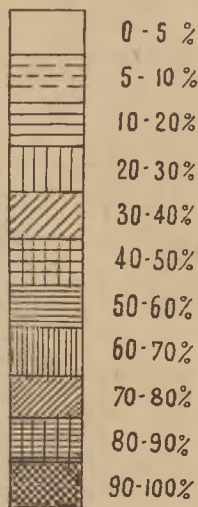
Zestawienia graficzne.

Stosunek procentowy Pol
w powiatach według spisu lud

Lwów miasto 76.85%
Kraków " " 90.85%

Procentowy stosunek
w powiatach według spisu

Lwów miasto 9.66%
Kraków " " 0.29%

ewangelików
 ludności z 31/XII 1900

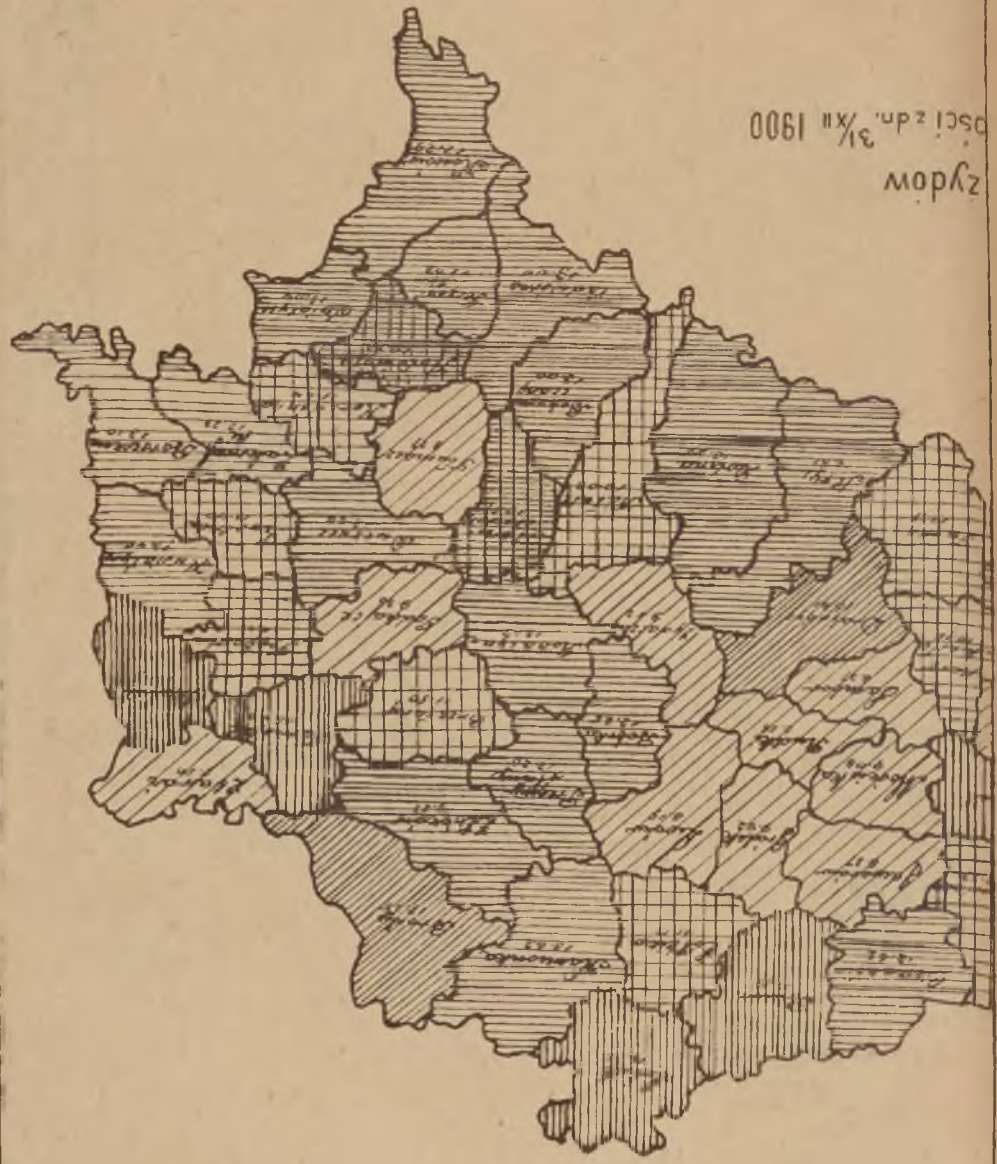

- 0 - 2 %
- 2 - 4 %
- 4 - 6 %
- 6 - 8 %
- 8 - 10 %
- 10 - 12 %
- 12 - 14 %
- 14 - 16 %
- 16 - 18 %
- 18 - 20 %
- 20 - 22 %

Procentowy stosunek
w powiatach, według spisu ludn

Lwów miasto 27.68 %
Krańów . . . 28.11 %

0061 11/31 upz 1350
morz

Biuro techniczno - mleczarskie

J. Dobrzyński

W Krakowie, Sławkowska 12, I-sze p.

Numer telefonu 562.

Poleca :

Wirówki, bańki, pa-
steuryzatory, maślnice,
chłodniki, filtry, sita,
przybory dla obór,
przybory weteryna-
:: ryjne itd. itd. ::

**Cynowarnia i zakład
naprawy maszyn
i przyrządów mle-
czarskich.**

FILIA: Lwów, Gródecka 30.

Wydawnictwa Grunwaldzkie T.S.L.

Wydawnictwa książkowe własne:

- Ewa z Załucza: „Wieczór Grunwaldzki“ obrazek sceniczny
w jednym akcie . . . . . 30 h.
- Jantek z Bugaja: „Wiejskich piosnek czar na Grunwaldzki
dar“ . . . . . 40 h.

Wydawnictwa książkowe w większej ilości nabyte:

- Henryk Pachoniski: „Pamiętka Grunwaldzka“ z ilustracjami
(odczyt do obrazów świetlnych) . . . . . 30 h.
- Hubert Stańkowski: „W pięćsetną rocznicę Grunwaldu“ . 10 h.
- Władysław Jankowski: „Grunwald w pieśni i powieści“ . 50 h.
- Kazimierz Króliński: „Grunwald“ . . . . . 10 h.
- Czesław Pieniążek: „Polska i Krzyżacy“ opow. historyczne 80 h.
- Jan z Wiślicy: „Pieśń o Grunwaldzie“ . . . . . 60 h.
- Edmund Urbanek: „Śpiewniczek Grunwaldzki“ . . . . . 20 h.

Inne wydawnictwa:

- Marki z portretem Witolda 1 sztuka à 2 halerze.
- Marki z portretem Jagiełły 1 sztuka à 2 halerze.
- Marki z widokami Krakowa 1 arkusz (12 sztuk) à 24 halerze.
- Pocztówki z orłem Zygmuntofskim 1 sztuka à 10 halerzy.

**Do nabycia w Centralnej Składnicy T.S.L.
Kraków, ulica Floryńska I. 15.**

Księgarnia nakładowa

J. HIMMELBLAU

w Krakowie, Tomasza 16.

Poleca doborowe książki na **premia szkolne**
i **nagrody pilności** w ozdobnych oprawach
i po przystępnych cenach. **Zarządom szkół**
i **Towarzystwom udziela znacznego rabatu.**

Na żądanie wysyła do wyboru.

ILUSTROWANY TYGODNIK NARODOWY

najtańsze i najobfitsze pismo ilustrowane dla rodzin polskich w Galicyi
wychodzi od 1-go stycznia w Krakowie.

Co niedzielę bogato ilustrowany zeszyt, objętości 32 stron w ko-
lorowej okładce zawiera: Artykuły narodowe i historyczne. Po-
wieści (rocznie 20 tomów 10 arkuszowych). Humorystykę. Poezye.
Nowele. Artykuły popularno-naukowe. Hygienę. Dział kobiecy.
Dział: „Dla naszych dziątek“.

„Tygodnik Narodowy“ w stosownych artykułach i korespondencyach in-
formuje o życiu i pracy Polaków wszystkich trzech
zaborów i bliższej i dalszej obczyzny.

„Tygodnik Narodowy“ ma wybitnych współpracowników, tak w Europie,
jak w Ameryce. - - - - -

Przedpłata: wynosi rocznie (52 numery 9 K., półrocznie (26 numerów)
4 K. 80 h., kwartalnie (13 numerów) 2 K. 40 h. - - - - -

Przedpłatę przysyłać należy przekazem do

Adminstracji „Tygodnika Narodowego“ w Krakowie, ul. Wiśnina I. 2. (róg Rynku).

Nakładem Towarzystwa Szkoły Ludowej w Krakowie. — Pod kierownictwem
Komitetu Redakcyjnego, w którego skład wchodzi pp.: S. Natanson, Dr W. Kania,
W. Sikora, J. Strokowa, Dr M. Stępowski i Dr St. Surzycki. Redaktor naczelny:
Dr Maryan Stępowski. — Redaktor odpowiedzialny: Stanisław Nowicki.

Czcionkami Drukarni Literackiej w Krakowie, pod zarządem L. K. Górskiego.